

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

SBB i Telekom skinuli HRT

BROJ
717

Subotica, 13. siječnja 2017. Cijena 50 dinara

Najveća ljubav
Marije Matković

Izvještaj o napretku Srbije
Pokude i pohvale

Iz kuta hrvatskih
podunavskih udruga

INTERVJU
Maja Bobić

Tko i kako
štititi žrtvu

SADRŽAJ

TEMA

16-17

Aleksandar Ćuk, filmski redatelj
**SPRINT S MARATONSKIM
AMBICIJAMA**

RAZGOVOR POVODOM

19

Ivica Ivanković Radak,
tajnik KD *Ivan Antunović*
**ANTUNOVIĆEVA RODOLJUBNA
MISAO AKTUALNA I DANAS**

ŠIROM VOJVODINE

24-25

Nikola Gašparović, slastičar iz Golubinaca
**PRIVILEGIJ JE RADITI I ŽIVJETI
OD POSLA KOJI VOLITE**

KULTURA

30-31

Monoštor u povijesti autora Marije i Martina
Šeremešića
NA RASKRIŽJIMA STOLJEĆA

KULTURA

32-33

Nera Matijević, likovna umjetnica iz Subotice
**UMJETNOST IZVLAČI NAJBOLJE IZ
MENE**

SPORT

51

Viktoria Nikolić iz Sonte
NAJPERSPEKTIVNIJA SUTKINJA

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica**UPRAVNI ODBOR:**Vesna Prčić, Martin Bačić, Josip Stantić, Ladislav
Suknović, Petar Pifat, Antun Borovac, Andrej
Španović, Josip Dumenžić, Thomas Šujić**DIREKTOR**Ivan Ušumović
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs**GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:**

dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK**GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:**

Zvonko Sarić

LEKTORI:Jelena Dulić Bako
Zlatko Romić**REDAKCIJA:**Davor Bašić Palković
(urednik rubrike kultura i urednik *Kužiša*)
Dražen Prčić
(urednik rubrike sport i zabava)
Željka Vukov
(urednica društvene rubrike i urednica *Hrčka*)
Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)
Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)**ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:**

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarije.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:Thomas Šujić (tehnički urednik)
(tsujic@hrvatskarije.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica)
(jademi@hrvatskarije.rs)**FOTOGRAFIJE:**

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarije.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarije.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarije.rs)
Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarije.rs)**KOMERCIJALISTICA:**

Mirjana Dulić (komercijala@hrvatskarije.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarije@tippnet.rs**WEB:** www.hrvatskarije.rs**TISAK:** *Sajnos* doo Novi SadList je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

Dostojanstvo

Što je novo u novoj godini? Ako čitamo, slušamo, gledamo vijesti prvih desetak dana u (n) ovoj godini, čini se ništa. Vijesti se nižu, na prvi pogled ništa nisu bolje ni gore kao niti prethodne godine; ističe se kako nitko ne može dirati u dostojanstvo srpskog naroda sve češće, a u kontekstu povremenih kriza u odnosima među susjedima. Analitičari sve to analiziraju (kao i prije mahom u skladu sa svojim političkim uvjerenjima), a zatrpani silnim informacijama i dnevnim preokupacijama zaboravljamo ih već sljedeći dan. No, ono što nije

dnevno pitanje već je kronično jest: hoće li ekonomija ove zemlje konačno napredovati, hoće li biti više posla, hoće li se povećati plaće i mirovine? Hoćemo li konačno živjeti dostojanstveno? Sudeći prema izjavama političara, stvari idu u dobrom pravcu. Sudeći prema broju ljudi koji se dnevno okupljaju ispred subotičkog Otvorenog sveučilišta kako bi krenuli na put »trbuhom za kruhom«, mnogima je dosta »dostojanstva« pa odlaze u raznim pravcima. Pogledajmo zato jednu kratku ekonomsku analizu o stanju i perspektivama ekonomije Srbije, a u usporedbi s nama susjednim zemljama i malo šire. Beogradski dnevni list *Politika* piše kako je uz godišnji privredni rast od oko pet posto (u prethodnoj godini rast je bio 2,8 posto, ove godine se očekuje 3 posto) potrebno oko deset godina da se dostigne prosječna zarada od 600 eura, a tada bi prosječna mirovina mogla biti oko 300 eura. Kada se uspoređujemo sa zemljama centralno-istočne Europe, situacija ne izgleda baš sjajno. Srbija, Makedonija i Bugarska su na začelju s prosječnom neto plaćom od oko 360 eura, u BiH i Rumunjskoj prosjek je 427, u Crnoj Gori 497, u Mađarskoj 558, Slovačkoj 680, u Hrvatskoj i Češkoj prosjek je 750, a na vrhu je Slovenija s 1.020 eura prosječne neto plaće. Ako se uspoređuju mirovine, ona u Srbiji prosječno iznosi 190 eura dok je to u Hrvatskoj na primjer oko 320 eura.

Predstavnici vlasti ističu kako je država spašena od bankrota, sada može redovno izmirivati pristigle rate visokog duga, manjak u državnoj kasi je sveden na manje od dva posto, izvozom se pokriva 80 posto uvoza, povećana je zaposlenost... Sve je to lijepo, ali sada već predugo traje spašavanje države od bankrota i loš život velike većine građana, jer i u odnosu na prosjek ima mnogo onih koji žive ispod prosjeka a malo je (al ih ima) koji imaju mnogo više od prosjeka. Da bi analiza bila korektnija, bilo bi potrebno imati u vidu i podatke o socijalnim razlikama o udjelu onih s najnižim i najvišim prihodima, ali takvih je analiza malo, u medijima ih je nemoguće pronaći. I što sad? Planirani rast bruto domaćeg proizvoda u 2017. od tri posto je ostvariv, a plaće i mirovine su približno u skladu s nivoom razvijenosti, kažu ekonomisti, te ističu kako su visoke stope rasta uvjet da Srbija tijekom nekoliko narednih desetljeća nadoknadi povijesni zaostatak i sustigne razvijene europske zemlje, a da bi se to ostvarilo, trebalo bi unaprijediti makroekonomsku stabilnost i investicijski ambijent za što je potrebno brže provoditi reforme. Prema izjavama domaćih političara njima su u posljednje vrijeme od reformi važnija »prepucavanja sa susjedima«, počevši od verbalnog zalaganja za dostojanstvo pa do pokazivanja »mišića«. Međutim, za dostojanstvo naroda i države neophodno je dostojanstvo svakoga čovjeka koji živi u toj zemlji, a za stabilnost u regiji dostojanstvo svih naroda. Ne samo srpskog.

J. D.

Zajednički simbol stradanja

U Čurugu kod Žablja 4. siječnja je održan centralni pomen na sve žrtve koje su nevine stradale u raciji u siječnju 1942. godine u Bačkoj. Nakon parastosa u Hramu Vaznesenja Gospodnjeg, u Muzeju žrtava racije u Čurugu održan je pomen i položeni su vijenci. Okupljenima su se obratili predsjednik Pokrajinske vlade **Igor Mirović**, predsjednik Skupštine AP Vojvodine **István Pásztor** i predsjednik Općine Žabalj **Čedomir Božić** i uputili zajedničku poruku da pomen zaslužuju sve nevine žrtve, ali i da predstavlja opomenu da se takvi zločini nikada više ne ponove.

Mirović je poručio da nevini stradalnici zaslužuju vječno sjećanje, jer, kako je rekao, tko zaboravi zločin osuđen je da se zločin ponovi i da u

njemu opet bude ili žrtva, ili, što je još gore, da ga sam počinji, »a to ne želimo ni jedno, ni drugo«.

Mirović je dodao i da ne smijemo zaboraviti i sve druge nevine žrtve tih strašnih vremena:

»Zato ovdje, u Čurugu, danas i jesmo svi zajedno, bez obzira na kojoj strani su tijekom Drugog svjetskog rata bili naši preci. Tu smo s jasnom svijesću da istinskog pomirenja i trajnog mira među ljudima i narodima nema ako brojimo i osuđujemo samo tuđe, a prešutkujemo vlastite grijeh«, rekao je Igor Mirović.

Predsjednik Skupštine AP Vojvodine **István Pásztor** istaknuo je da ni od svoje, ni od zajedničke povijesti nitko ne može pobjeći i da je malo tko vjerovao da će, kao što je to danas, Čurug postati zajednički simbol stradanja. On je naglasio da su danas, kada su desetljeća protekla od ratnih strahota, pripadnici dva naroda »spremni i željni zajedničkog poklanjanja pred žrtvama i da ne vjerujemo desetljećima ponavljanim demagogijama da zločin može biti kolektivan«.

»Zločin uvijek ima svoje lice. Zajednički može biti samo saosjećaj i poklanjanje žrtvama«, rekao je Pásztor i podsjetio na to da su se u lipnju 2013. godine predsjednici Srbije i Mađarske zajednički poklonili žrtvama u Čurugu, onima iz 1942. i onima iz 1944-45. godine i izrekli prostu istinu da se u ratu biraju strane, a počinilac zločina ima svoje ime i prezime.

SKENDEROVIĆ I BARA ODBILI SUDJELOVATI NA SIMPOZIJU KULTURA I IDENTITET BUNJEVACA U NOVOM SADU

Skup koji negira temeljne povijesne istine

Viši znanstveni suradnik Hrvatskog instituta za povijest – Podružnice za povijest Slavonije, Srijema i Baranje u Slavanskom Brodu dr. sc. **Robert Skenderović** i docent na Hrvatskom katoličkom sveučilištu u Zagrebu dr. sc. **Mario Bara** nisu prihvatili

poziv za sudjelovanje na simpoziju *Kultura i identitet Bunjevaca* u organizaciji Zavoda za kulturu Vojvodine i Muzeja Vojvodine iz Novog Sada s Organizacijskim odborom u sastavu – dr. **Drago Njegovan**, predsjednik Odbora, dr. **Suzana Kujundžić-Ostojić**, dr. **Milan Micić**, **Nevenka Bašić-Palković**, mr. **Lidija Mustedanagić**, **Miroslav Keveždi** (koordinator u ime Zavoda za kulturu Vojvodine) i dr. **Aleksandar Horvat** (koordinator u ime Muzeja Vojvodine). Skenderović i Bara su u pismenom odgovoru organizatorima simpozija, upućenom posredstvom Hrvatskog nacionalnog vijeća, pojašnjali razloge svoje gorespomenute odluke:

»Iz naslova Vašeg simpozija vidljivo je da pretendirate na sveobuhvatni pristup istraživanja povijesti, kulture i identiteta Bunjevaca. Zato smo iznenađeni da u organizacijskom odboru Vašeg skupa nisu uključeni i predstavnici znanstvenih i kulturnih institucija bunjevačkih Hrvata iz Hrvatske, Mađarske, a pogotovu da niste u organizaciju skupa uključili nikoga od bunjevačkih Hrvata iz Vojvodine. Pored toga, iz dosadašnjih publiciranih radova većine članova organizacijskog odbora, koji otvoreno negiraju sve poveznice između hrvatskog identiteta i Bunjevaca, pretpostavljamo da se i simpozij organizira u tu svrhu. Prihvaćamo činjenicu da se svatko može izjašnjavati u nacionalnom pogledu onako kako želi i kako se osjeća, te da je identitet snažno situacijski oblikovan i uvjetovan, ali ne možemo se složiti s time da se organiziraju znanstveni skupovi koji negiraju temeljne povijesne istine podrijetla i jezično-kulturne integriranosti Bunjevaca u hrvatski nacionalni korpus. Smatramo da bismo sudjelovanjem na Vašem simpoziju bili samo instrumentalizirani u smislu davanja legitimiteta politikama koje sustavno rade na negiranju hrvatskog temelja bunjevačkog identiteta«, navodi se u odgovoru dvojice znanstvenika.

Ovaj je odgovor poslan v. d. ravnateljice Zavoda za kulturu Vojvodine mr. **Smiljani Vojvodić** i v. d. ravnatelja Muzeja Vojvodine dr. Dragi Njegovanu. Prema podacima na internetskoj stranici Muzeja Vojvodine, simpozij *Kultura i identitet Bunjevaca* treba biti održan 18. veljače u prostorijama Skupštine AP Vojvodine.

D. B. P.

Razgovori o suradnji

Pokrajinski tajnik za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama profesor **Miroslav Štatkić** razgovarao je 10. siječnja s članovima Hrvatskog nacionalnog vijeća **Ivanom Karačićem** i **Vladimirom Kranjčevićem**.

Tema susreta bilo je unapređenje suradnje u oblasti kulture. Jedan od ciljeva ove suradnje jeste povezivanje regija u Hrvatskoj i Srbiji, odnosno uspostavljanje kulturnih veza između Slavonije to jest osječke regije, s jedne, i Novog Sada i Subotice s druge strane.

»Blisko surađujemo i s drugim institucijama, vezanim za hrvatsku nacionalnu manjinu, a želimo da se ta suradnja još više poboljša. Jer, nama su bitni standardi u ostvarivanju prava nacionalnih manjina koji su, inače, u Vojvodini rekao bih u najmanju ruku europski. I kojih se mi držimo zato što tako osjećamo, a ne što moramo«, naglasio je profesor Štatkić.

Tema razgovora bilo je i javno informiranje. Prema Štatkićevim rečima, Pokrajinska vlada financira veliki broj novinskih izdanja na jezicima svih nacionalnih manjina i za to se izdvajaju ozbiljna sredstva.

Također, bilo je reči i o suradnji između Akademije umjetnosti u Novom Sadu i Muzičke akademije u Puli, navodi se na sajtu Pokrajinske vlade.

Potpora novinara redakciji NIN-a

Novinarska i medijska zajednica saopćila je 5. siječnja da pruža punu potporu redakciji NIN-a u osporavanju prvostupanske presude Višeg suda u Beogradu, koji je odlučio da je NIN povrijedio ugled i čast ministra unutarnjih poslova **Nebojše Stefanovića** objavljivanjem teksta »Nebojša Stefanović: Glavni fantom iz Savamale«. Viši sud odredio je da NIN isplati ministru na ime nematerijalne štete 300.000 dinara, kao i troškove postupka, a NIN je najavio žalbu.

U saopćenju NUNS-a, UNS-a, Asocijacije medija, NDNV, Asocijacije nezavisnih elektronskih medija, Lokal presa i fondacije *Slavko Ćuruvija* navodi se da obveza da državni funkcioneri trpe javnu kritiku nije propisana s ciljem da se ograniči njihov rad već da se proširi prostor za slobodu javne riječi i javni dijalog.

»Presuda Višeg suda u Beogradu predstavlja zabrinjavajuću poruku medijima što im se može dogoditi ako negativno pišu o državnim dužnosnicima«, navele su novinarske i medijske udruge i dodala da su zaprepašćene tvrdnjom suca **Slobodana Keranovića** da novinarski stav o političkoj odgovornosti jednog ministra spada u »nedopuštene«, »neistinite« i »nedozvoljene informacije«.

»Zabrinuti smo za slobodu izražavanja u Srbiji ako se oštra kritika rada ministra, obrazložena u rečenicama u kojim novinarka **Sandra Petrušić** pravi jasnu razliku između izričitih tvrdnji i pretpostavki, na sudu proglašava za 'nedozvoljenu informaciju'. Kako novinaru može biti 'nedozvoljeno' ono što mu je posao: da prikuplja informacije i da na osnovu prikupljene građe sugerira moguće zaključke«, piše u saopćenju.

Dodaje se da je veoma zbunjujuće i kontradiktorno to što sudac u presudi priznaje da sud »nije mogao, a nije bio ni nadležan utvrđivati tko su organizatori događaja u Hercegovačkoj ulici«, ali ipak dodaje da je isti sud »svakako utvrdio da su neistinite informacije da je tužitelj (odnosno Nebojša Stefanović) bio organizator, sudionik i pomagač« rušenja u Savamali.

Novinarska i medijska zajednica je, kako se navodi, veoma radoznala kako će se o tako eksplicitnoj prezumpciji nevinosti ministra izjasniti Apelacijski sud koji će o presudi odlučivati u drugostupanskom postupku, po žalbi NIN-a i je li tužiteljstvo koje vodi istragu obaviješteno o izričitom stavu suca i hoće li taj stav utjecati na istragu.

Razgraničenje između kritičkog stava i činjenične tvrdnje glavno je pitanje spora, navodi se u priopćenju i izražava nada da će se Apelacijski sud temeljnije od Višeg suda posvetiti toj dilemi, koja je jedno od glavnih poprišta bitke za slobodu mišljenja u cijelom svijetu, prenosi agencija Beta.

Mališić:

Ušlo se u fazu bahatosti

Urednica tjednika NIN **Vesna Mališić** ocijenila je da presuda po tužbi ministra **Nebojše Stefanovića** protiv NIN-a pokazuje da vlastima u Srbiji ne treba novinarstvo, već samo propaganda i poslušnici.

Mališić je za televiziju N1 rekla da ima još novinara i medija koji su »čuvari baklje«, ali da je općenito »bijedno na što liče današnji mediji«.

»Velika većina novinara je prihvatila da uđe u prostor poslušništva i da se bavi političkom propagandom«, kazala je ona.

»On (**Aleksandar Vučić**) kada govori da su rušene neke barake, on zna da pravna država ne smije ni barake rušiti nelegalno«, istakla je Mališić.

Ocijenila je i da je čudno i bizarno to što je presuda NIN-u sročena na 29 strana, ali da i sama činjenica da je Stefanović

kao građanin tužio NIN govori o tome da »on ne zna što je odgovornost i što je uloga medija«.

»Ministar Stefanović je odgovoran za ono što se radilo u njegovom resoru. Ako je jedne noći rušen dio grada bez toga da policija reagira na pozive građana, to govori da policija nije radila svoj posao. Ako ministar nije utvrdio odgovornost ljudi unutar njegovog resora, onda je uloga medija da njega označi kao najodgovorniju osobu«, ukazala je ona.

Prema njenim riječima, čast institucije se brani tako što se brani pravni sustav, a ministar to ne radi, već »pomaže da se skriva jedno zlodjelo i jedno nasilje«.

»Vlast ne razumije što je odgovornost. Pitanje odgovornosti je pitanje demokracije. Na tome se mjeri je li jedna vlast autoritarna ili demokratska. A gore od toga je ponašanje suda, koji je izrekao maksimalnu kaznu«, istakla je Mališić.

Ona je ocijenila da je i ova presuda potvrda da se »ušlo u fazu bahatosti kada je politički rezon postao mnogo važniji od svega drugog«.

Regionalna konferencija o bilateralnim odnosima i položaju manjina

Forum za etničke odnose organizira Regionalnu konferenciju o bilateralnim odnosima i položaju nacionalnih manjina, koja će biti održana danas (petak, 13. siječnja) u Beogradu.

Osnovne teme konferencije su stanje i perspektive bilateralnih odnosa Srbije i njezinih susjeda – članova Europske unije (EU) i to: Mađarske, Rumunjske, Bugarske i Hrvatske; značaj položaja i prava nacionalnih manjina za ove odnose te utjecaj bilateralne i regionalne suradnje kao i prihvaćanja europskih pravnih stečevina na položaj nacionalnih manjina.

Podlogu za raspravu predstavlja Nacrt analize *Nacionalne manjine u odnosima Srbije sa susjedima* koji je rezultat rada međunarodnog ekspertskog tima Forum za etničke odnose kao i četiri okrugla stola koji su održani tijekom 2016. godine.

Konferencija će imati tri panela. Sudjeluju dr. **Dušan Janjić**, **Budimir Lončar**, dr. **Dejan Jović**, dr. **Tamás Korhecz**, **Anna Krasteva**, a u ulozi medijatora dr. **Dragomir Radenković**, **Nenad Đurđević**, dr. **Snežana Filipović** i dr. **Zoran Milivojević**.

Regionalna se konferencija organizira u okviru projekta *Status manjinske politike i europski pregovori – uloga bilateralnih odnosa* čiji je nosilac Forum za etničke odnose uz potporu Veleposlanstva Ujedinjenog Kraljevstva u Beogradu i Fondacije za otvoreno društvo Srbije.

D. B. P.

HRT SKINUT IZ OSNOVNOG PAKETA KABELSKIH OPERATERA SBB I TELEKOMA

Mrak i tišina u eteru

Gledatelji koji TV program prate putem kablinskih operatera SBB i Telekom na području Sombora žale se da su im ukinuti programi Hrvatske radio televizije

O d prvog siječnja dva najveća kablenska operatera u Srbiji SBB i Telekom iz programa su izbacili kanale Hrvatske radiotelevizije. Da će biti nekih promjena u ponudi TV programa koji su pretplatnicima dostupni prethodne obavijesti nije bilo pa su mnogi gledatelji Hrvatske radiotelevizije bili zatečeni što od kraja prošle godine nisu mogli pratiti HRT 1 i HRT 2 preko kablinskog operatera SBB, odnosno od početka ove godine HRT 1 preko Telekomove kablinske televizije. Obavijest zašto su ovi programi ukinuti iz osnovnog paketa nije korisnicima stigla ni poslije desetak dana, a do zaključenja ovog teksta odgovor na to pitanje nije dobila ni naša redakcija.

PROMJENE U OSNOVNOM PAKETU

Obitelj **Paštrović** iz salaškog naselja kraj Sombora novogodišnju noć provela je uz TV prijamnik prateći program Hrvatske radio televizije. »Mijenjali smo kanale i emisija *Lijepom našom* s obiljem tamburaške glazbe bila je naš izbor za doček Nove godine. Neprijatno smo bili iznenađeni kada sutradan HRT-a 1 više nije bilo. To je bio jedini hrvatski kanal koji smo mogli pratiti preko mts-ove kablinske. Primijetili smo da osim HRT-a više nema ni državne crnogorske televizije. Dobili smo kao zamjenu za ova dva programa RTL Croatia World, no nije to

neka zamjena, jer je riječ o pretežito zabavnom programu«, kaže Ivan Paštrović. Korisnici SBB-ove kablinske televizije bez prvog i drugog programa Hrvatske radio televizije ostali su još krajem 2016. godine. Također bez objašnjenja i obrazloženja. Umjesto HRT-a 1 dobili su Novu TV, a HRT 2 zamijenjen je kanalom aMC. Korisnici osnovnog paketa SBB-a i dalje mogu gledati hrvatski RTL. »Imamo hrvatske programe i baš volim pratiti vijesti na RTL-u, a od kada imamo i Novu TV gledam i njihov program. Vidim da su nešto mijenjali krajem prosinca i ukinuli su nam HRT 1 i HRT 2. Sada navodno to se može gledati nekako drugačije, ali za mene je to prekomplikirano. Pratio sam na HRT-u vijesti, emisije *Nedjeljom u 2*, *Lijepom našom*, jutarnji program, filmove, a sada smo ostali uskraćeni za te programe. Što je razlog tomu ne znam, ali s obzirom na to da na ovim prostorima živi dosta Hrvata mogli su ipak ostaviti kanale hrvatske državne televizije kada smo ih već imali. Neki prijatelji su mi rekli da se HRT može gledati i dalje, ali na neki drugačiji način. Ne znam jesam li dobro razumio i što to znači i kako se prebacuje na to. Pokušao sam se raspitati putem korisničkog servisa, ali se javlja samo automat«, kaže **Matija Vuković**.

»Imala sam SBB-ovu kablensku televiziju, ali veći dio tih programa mene uopće ne zanima pa sam je otkazala. Sada

programe pratim preko obične antene. I mogu birati tridesetak kanala. Između ostalog tu su HRT 1 i 2. Nova TV, RTL, Vinkovačka TV, Osječka televizija, Slavenska televizija, subotička Yu eco... Ne moram više mjesečno plaćati 1.200 dinara i još da pri tome nemam nikakav utjecaj na to koje kanale će nam skinuti, a koje ubaciti«, kaže **Margita Pekanović**.

VOLJA OPERATERA

Iako odgovora iz Telekoma o razlozima skidanja HRT-a 1 iz osnovnog paketa nema, na njihovoj internetskoj stranici objavljen je novi spisak kanala iz osnovne ponude na kome nema ni HRT-a 1 ni TV CG. A kako stoji u napomeni Telekom Srbije zadržava pravo izmjene mts TV ponude te s njihove

strane nema ničeg spornog u ukidanju ova dva programa. Provjeravali smo ima li hrvatskih programa u nekom drugom, skupljem, Telekomovom paketu. U obiteljskom paketu dodatnih je 27 kanala (dominiraju *Pinkovi*), ali ni jedan nije hrvatski. U paketu Plus dodatnih je 19 kanala, a najviše je erotskih. U dodatno HBO paketu su tri HBO kanala. Hrvatskih programa nema ni u *Cinemax*, ni u glazbenom i paketu. I na koncu hrvatskih programa nema ni u dodatnom paketu koji sadrži pet mađarskih programa. Tako svi oni koji koriste mts-ove TV pakete više nemaju mogućnost praćenja HRT-a 1, jedinog informativnog hrvatskog programa koji im je do sada bio dostupan.

Iako nam je više naših sugovornika potvrdilo da od kraja prošle godine više u osnovnom SBB-ovom paketu nemaju HRT 1 i HRT 2 na internetskoj stranici ovog operatera stoji da se među 105 kanala koji čine start paket nalaze i dva programa hrvatske državne televizije (uz RTL i Novu TV). HRT 1 i 2 je, prema internetskoj stranici SBB-a, i među 132 kanala koji čine Hit ponudu. Zašto onda tih programa nema od kraja prošle godine? Odgovor na to pitanje nismo dobili.

U Hrvatskoj radioteleviziji nam je rečeno da oni ne odlučuju o tomu hoće li neki kablovski operater emitirati njihov program ili ne, već je to stvar politike kablovskih operatera.

Zlata Vasiljević

BEZ N1

Kada je u Srbiji emitiranje počela N1 TV nije ubačena kao kanal u Telekomovu ponudu i tako je ostalo do danas. Od programa čija uređivačka politika pokriva regiju korisnici ovog kablovskog operatera imaju Aj Jazeeru Balkans. U SBB-ovoj osnovnoj ponudi nalazi se N1 televizija.

RTS-A IMA U HRVATSKOJ

Provjeravali smo mogu li se srbijanski programi gledati putem kablovskih operatera u Hrvatskoj. Jedan od operatera Total TV u svojoj ponudi nudi i mogućnost praćenja programa koje proizvode TV stanice u Srbiji. Tako se uz osnovni paket koji košta 85 kuna mjesečno može za 10,16 kuna doplatiti prošireni paket u kome su RTS 1 i 2, B 92 i B 92 info, Happy TV, Pink 2, Kopernikus i Studio B. Za 40, 65 kuna može se doplatiti Pink paket s nekoliko Pinkovih kanala.

U osnovnom paketu hrvatskog Telekoma među 92 TV kanala nema ni jednog emitera s područja Srbije, ali zato RTS-a 1 i 2 i Happy televizije ima u regionalnom paketu. Za taj paket na osnovnih 75 kuna mjesečno treba doplatiti još devet kuna mjesečno. Za dodatnih 39 kuna mjesečno može se gledati desetak Pinkovih kanala.

REGIONALNI OPERATERI

Kako stoji na internetskoj stranici Kopernikus Tehnology Groupu putem njihove kablovske televizije mogu se pratiti programe HRT-a 1 i 2 i RTL televizije u Novom Sadu i Srijemskoj Mitrovici, u Beogradu, pa čak i u Vranju HRT 1 i 2.

POŠTA NET SUBOTICA

Povodom određenih nedoumica u vezi s prijemom određenih televizijskih programa putem kablovske pretplate evo pojedinih pojašnjenja:

U prijemu kablovske televizije postoji više vrsta pretplata.

Osnovna (analogna) obuhvaća samo analogne kanale. Tko ima ugovor te vrste vidi analogne kanale i digitalne koji su otključani za sada. Dakle, tu se vide HRT 1 i 2 analogno, ali ne i digitalno.

Korisnici koji naprave digitalnu pretplatu gledaju sve što i oni s analognom plus tridesetak digitalnih kanala u kojima su i digitalni HRT 1 i 2. Za to uz digitalnu pretplatu dobiju CAM modul (karticu za novije LCD TV-e) ili STB (receiver) koji priključe na starije TV aparate.

Digitalna pretplata je skuplja od analogne.

Postoje i dodatni digitalni paketi koji se dodatno i plaćaju u okviru digitalne pretplate (sportski, HBO filmski itd). Cjenik se nalazi na sajtu www.postanet.rs, a sve informacije se mogu dobiti na 024 634-089 i 634-090.

D. P.

IZ POVIJESTI BUNJEVAČKIH I ŠOKAČKIH HRVATA (XII.)

Hrvatsko kulturno društvo *Napredak* i bački Hrvati

Osim s hrvatskim društvima iz Hrvatske, bački su Hrvati u svojoj povijesti održavali veze i s hrvatskim društvima iz Bosne i Hercegovine. Najznačajnije takvo društvo je Hrvatsko kulturno društvo *Napredak*, s kojim su kontakti uspostavljeni između dva svjetska rata

NAPREDAK U SUBOTICI

HKD *Napredak* svoje korijene ima u Hrvatskom potporanom društvu za siromašne đake i naučnike, osnovanom 14. rujna 1902. u Mostaru. Nedugo nakon toga u Sarajevu je 11. studenoga 1902. održana utemeljiteljska sjednica Hrvatskoga društva za namještanje djece na zanate i u trgovinu. Sarajevsko društvo 1904. dodaje svojem imenu i naziv *Napredak*, a potkraj 1905. u svoj program uvodi i pomaganje đaka, pa mu se naziv mijenja u Hrvatsko društvo *Napredak* za potpomaganje naučnika i đaka Hrvata katolika. Dva su se društva ujedinila 1907. godine pod zajedničkim imenom *Napredak*. Godine 1914. naziv Društva promijenjen je u Hrvatsko prosvjetno kulturno društvo *Napredak*, a 1922. u Hrvatsko kulturno društvo *Napredak*. Još je 1912. u Sarajevu izgrađena palača Društva, a u njegovu sklopu osnovane su Zadruga s osiguravajućim zavodom 1923., štedionica, mreža knjižnica i učeničkih domova, a Društvo se bavilo i nakladništvom (knjige, časopisi, npr. godišnji kalendar od 1907., mjesečnik *Napredak* od 1921. i dr.). Svoj rad uspješno je širilo i na Hrvatsku i Slavoniju,

posebice nakon 1918. godine. Isprva zamišljeno kao potporno društvo za pomaganje učenika, do Drugoga svjetskoga rata razvilo se u najvažnije hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo u Bosni i Hercegovini sa 150 podružnica, uglavnom u toj zemlji, ali i u inozemstvu, uključujući i prekomorske zemlje.

Društvo je između dva svjetska rata ostvarilo suradnju s predstavnicima bunjevačkih Hrvata, pa je na poticaj subotičkih kulturnih djelatnika pokrenuta inicijativa za osnutak podružnice Društva u Subotici. Prvi osnutak podružnice *Napretka* u Subotici bio je 12. listopada 1929. Osnivačka skupština održana je u Pučkoj kasini, a iz središnjice Društva nazočio joj je predsjednik **Anto Alaupović**. Za predsjednika subotičke podružnice *Napretka* izabran je učitelj **Matija Ispanović**, koji je podružnicu zastupao na godišnjoj skupštini Društva. Šestosiječanjska diktatura kralja **Aleksandra** negativno je utjecala na rad *Napretka*: pojačani su nadzor i pritisci vlasti na istaknute članove, također i nacionalističkih režimskih organizacija, pod sumnjom da Društvu daju političko obilježje. Kako je većini društava s hrvatskim predznakom u Subotici bio zabranjen rad, podružnica *Napretka* predstavljala je jedno od malobrojnih društava s hrvatskim predznakom koja su opstala i djelovala 1929. i 1930. No i ona je 1931. prestala raditi, što se poklapa s promjenom političkih stajališta njezina predsjednika Matije Ispanovića. Međutim, kontakti *Napretka* i bačkih Hrvata nastavljeni su:

tako je 1933. Hrvatsko pjevačko društvo *Neven* iz Subotice na njegovoj turneji po Hrvatskoj, Bosni, Hercegovini i Dalmaciji u Sarajevu ugostila središnjica *Napretka*, u Mostaru je podružnica *Napretka* preuzela obvezu čuvanja spomen-ploče postavljene na crkvi Presvetoga Trojstva u Blagaju u povodu pohoda društava bunjevačkih Hrvata izvoru Bune, a u Dubrovniku ih je dočekala tamošnja podružnica *Napretka*.

INTENZIVNIJI ORGANIZIRANI RAD

Do intenzivnijega organiziranja rada *Napretka* izvan Bosne i Hercegovine dolazi nakon oživljavanja političkoga života u državi 1935. Tako je u Bačkoj prva osnovana podružnica u Novom Sadu u travnju 1936., koja je bila jedino novosadsko hrvatsko društvo i okupila je više od 300 članova. Prvi predsjednik novosadske podružnice bio je **Ivan Škrbelin**, a poslije odvjetnik **Pavao Mladineo**. Predstavници novosadske i sarajevske organizacije *Napretka* sudjelovali su u kolovozu 1936. na subotičkoj proslavi 250. obljetnice doseljenja najveće skupine Bunjevaca u Bačku. Pomoć u kupnji Hrvatskoga doma u Somboru 1937. pružila je zadruga *Napretka*, u koju je bio učlanjen i dio hrvatskih društava iz Bačke.

U subotičkom Hrvatskom domu 29. lipnja 1938. donesena je odluka da se u Subotici obnovi podružnica HKD-a *Napredak*. Na čelo privremenoga odbora izabran je za predsjednika **Ive Prčić**, za potpred-

sjednika kalvarijski vikar **Ivan Beneš** i za tajnika **Mato Tolj**. S obnavljanjem podružnice Društva u rad se uključilo stotinjak članova. Međutim, veći utjecaj podružnica *Napretka* u Subotici neće postići, jer je istu svrhu namještanja učenika na obrte uspješnije i dulje obavljao *Hrvatski radiša*, a stipendiranje učenika Pučka kasina.

U časopisu *Napredak* i njegovu kalendaru povremeno su surađivali predstavnici bačkih Hrvata: **Petar Pekić** objavio je članak *Ante Mirosljub Evetović* u kalendaru za 1932., pjesme su objavili **Aleksa Kokić** (*Ljudi nizine i Orač*) i **Ante Jakšić** (*Magdalena na zdenцу* i *Isus goni iz hrama trgovce*) u kalendaru za 1939., **Josip Andrić** 1943. objavljuje članak *Hrvatska i Slovačka*, a **Mihovil Katanec** članak *Subotica – Sombor – Baja* u kalendaru za 1945.

Na godišnjoj skupštini *Napretka* u Sarajevu u kolovozu 1941. konstatira se da podružnice iz Subotice i Novog Sada nisu poslale svoja izvješća jer nisu bile u sklopu Hrvatske. Subotička podružnica u cijelosti je zamrla 1941., a novosadska je preseljena u susjedni Petrovaradin. U ostalim krajevima *Napredak* je nastavio raditi sve do 1945., u Bosni i Hercegovini do 1949., kada su ga raspustile jugoslavenske vlasti.

Društvo je obnovljeno je u Sarajevu 1990., pa je 1990-ih, unatoč ratu, razvilo široku djelatnost: osnovalo je Gospodarsku banku, *Napredak*-osiguranje, radijsku postaju *Vrhbosna*, više stručnih udru-

Plakat mostarske podružnice HKD-a *Napredak* iz 1933.

ga, npr. Hrvatsko društvo za znanost i umjetnost, Odgojno-obrazovnu udrugu, pjevački zbor *Trebević* i dr., ponovno izdaje knjige (više od stotinu naslova), od 1993. mjesečnik

Stećak, kalendar (od 1997. pod nazivom Hrvatski narodni godišnjak i dr.), a važna je i njegova humanitarna djelatnost, osobito za vrijeme rata u BiH.

Kolekcionar **Ilija Buljovčić**

(Subotica, 1908. – Sarajevo, 1994.), koji se poslije Drugog svjetskog rata preselio u Sarajevo gdje je nastavio obrt uramljivanja slika, sa suprugom **Julijanom** do 1970-ih priku-

pio je bogatu kolekciju umjetnina, koja je pod nazivom *Zbirka Ilije i Julijane Buljovčić*, 1979. otvorena za javnost u njihovu stanu Sajarevu, a zatvorena je nakon Ilijine pogibije tijekom opsade Sarajeva 1994. Zbirku umjetnina Ilija Buljovčić ostavio je HKD-u *Napredak*, koja se pod patronatom *Napretka* čuva u zgradi Vrhbosanske bogoslovi- je u Sarajevu. Od 2005. obnovljeni su kulturni kontakti bačkih Hrvata s *Napretkom*, osobito s podružnicom u Tuzli: Katedralni zbor *Albe Vidaković* iz Subotice te Subotički tamburaš- ki orkestar održali su koncert u Tuzli 2005.; više uzajamnih gosto- vanja likovnog odjela HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice na Likovnoj koloniji Breške i člano- va *Napretka* na Likovnoj koloniji *Bunarić* te sudjelovanje dužnosnika *Napretka* na subotičkom Velikom prelu; članovi *Napretka* sudjelovali su na manifestaciji *Tragovi Šokaca od Gradovrha do Bača 1688.-2008.*; uspo- stavljena je suradnja subotičke *Hrvatske riječi* s *Hrvatskim glasnikom* iz Tuzle, koji povremeno izvještavaju o najzna- čajnijim aktivnostima Hrvata iz Vojvodine odnosno BiH itd. HKD *Napredak* organizirao je predstavljanje Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca u Sarajevu u sklopu Festivala *Sarajevska zima 2008.*, a iste godi- ne Subotički tamburaški orkestar održao je koncert u Beču u organizaciji tamošnjeg ogranka HKD *Napredak* itd.

Slaven Bačić

NASILJE NAD ŽENAMA – DISBALANS MOĆI IZMEĐU MUŠKARCA I ŽENE

Tko i kako ŠTITI žrtvu?

*Prema istraživanju UN-a u svijetu je broj žena stradalih u obiteljskom nasilju četiri puta veći nego što je žrtava terorizma **
Za žene je najopasniji njihov dom

O bilježavanje 15 godina rada Nevladine organizacije *Ženska alternativa* iz Sombora bio je razlog i povod da se u Somboru okupe aktivisti koji se bore za zaštitu i ravnopravnost žena i za ravnomjernu zastupljenost žena u javnim i drugim službama. Bila je to prilika da se usporedi razdoblje iz druge polovice 90-tih, kada se civilni sektor značajnije počeo baviti zaštitom žena sa sadašnjim položajem i statusom žena. Kako je rečeno krajem 90-tih godina ženski aktivizam u Srbiji svodio se na to da žene budu zaštićene od nasilja, zaštićene od rata, zaštićene od diskriminacije. Pitanje rodne ravnopravnosti bilo je tada i još uvijek nepoznanica, tabu tema. Povećan je broj žena u politici, vojsci, policiji, ali još uvijek postoje stereotipi i predrasude prema ženama, kao i rodne uloge koje žene i muškarci trebaju imati i u privatnom i javnom prostoru.

RASKORAK POLICIJE I PRAVOSUĐA

Biljana Branković, neovisna istraživačica i članica Grupe eksperata za borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (GREVIO) istaknula je da su i dalje veliki problem u borbi protiv nasilja nad ženama neodgovarajuće sudske kazne za počinitelje nasilja. »Prema službenim podacima Zavoda za statistiku državni tužitelji su 2103. godine odbacili 45 posto podnesenih kaznenih prijava zbog nasilja nad ženama. To znači da je veliki dio policijskog posla i uložene energije obesmišljen, jer je skoro svaka druga kaznena prijava koja je došla do tužiteljstva bačena u kantu. Do toga dolazi jer tužiteljstva prijavu odbacuju automatski ukoliko žrtva odustane od kaznenog gonjenja. To je jedna od problematičnih odredbi iz našeg zakonodavstva. Od žrtve kojoj je prečeno i smrću

očekuje se da se ona pojavi na sudu, a da je pri tome država uopće ne štiti. Mogli bi dakle reći da imamo nevidljivost nasilja u obitelji. Ne govorim o slučajevima koji nisu prijavljeni, već baš o prijavljenim slučajevima, koji su na neki način iscurili iz sustava, nestali, nisu se završili osudom počinitelja. Nije to vrsta kriminala gdje policija ne može naći počinitelja. Uvijek se zna tko je to«, kaže Branković i dodaje da takvih problema ima i u zemljama s mnogo uređenijim sustavom kao što je primjerice Austrija. U toj zemlji postotak kaznenih prijava za koje je dosuđena zatvorska kazna je mali i

uopće prijavljuju nasilje? Imamo porast kaznenih prijava za nasilje. Što je dobro, jer pokazuje da žene više vjeruju institucijama nego li prije deset godina. To je ogroman napredak čijeg značaja još nismo ni svjesni. S druge strane to prosto isklizne iz pravnog sustava i dobar dio tih prijava završi bez osude ili samo s uvjetnom kaznom. To je poruka koju država šalje počiniteljima nasilja«, upozorava Branković.

Ona je iznijela i svoja osobna iskustva iz razgovora sa ženama koje su trpjele nasilje u svojim obiteljima. »Većina žena ponavlja veoma traumatična iskustva koja su doživjela sa svojim par-

djecu, žene koje su se iselile u druge države da bi se spasile«, kaže Biljana Branković.

ZAKONE NEMA TKO PROVODITI

»Nasilje nad ženama je državno i društveno pitanje. Ono je posljedica disbalansa moći između muškaraca i žena u društvu. Žrtve nasilja nisu krive za nasilje i odgovoran je uvijek nasilnik. Važno je da žene podržavaju žene, jer žene najbolje

poziva. Najčešće je to obiteljsko nasilje, a nekada su i neki drugi razlozi u pitanju i prosto žene nam se javljaju i zbog dugih problema, jer se nemaju kome obratiti. Za pomoć nam se obrati stotinjak žena, ali poziva je više, jer nama se neke žene obraćaju i po nekoliko puta«, kaže **Jadranka Radojčić**, predsjednica NVO *Ženska alternativa*. Prema njenom sudu za 15 godina koliko djeluje ova organizacija u Srbiji su napravljeni veliki pomaci, ali samo ako se

HRVATSKA STATISTIKA

Prema podacima Nacionalnog tima za suzbijanje i prevenciju nasilja u obitelji i nasilja nad ženama u prvih deset mjeseci 2016. godine u Hrvatskoj je u obiteljskom nasilju ubijeno 12 žena (u 2015. godini ubijeno je 10 žena). »U kaznenoj politici ne koristimo sve instrumente koji su nam na raspolaganju. Primjera radi, policajac u drugim državama uđe kod nasilnika u kuću i oduzme mu ključeve doma i pri tome ga udalji iz obitelji. Od 2007. godine to je moguće i u Hrvatskoj. Međutim, kod nas je problem što svatko misli da može raditi tuđi posao. Najbolje bi bilo kada bi svatko maksimalno odgovorno i kvalitetno radio svoj dio posla«, istakla je predsjednica Nacionalnog tima za suzbijanje i prevenciju nasilja u obitelji i nasilja nad ženama na edukacijama koje su održane u nekoliko hrvatskih gradova **Žigante Živković** dodajući kako bi za ovaj problem bilo dobro kada bi Hrvatska što prije ratificirala Istanbulsku konvenciju koja državi daje određene ovlasti u postupanju u korist žrtava nasilja.

zaštita žrtva nasilja ne počiva na pravosuđu već na ženskim organizacijama i policiji.

»U Srbiji se nasilje u obitelji karakterizira kao kazneno djelo, ali je usprkos tome broj prekršajnih osuda bio sedam puta veći od kaznenih. Što vam to govori? Da se nasilje izjednačuje s remećenjem javnog reda i mira. Kasnije je došlo do napretka u policijskoj praksi, ali je sudstvo i dalje sklonije da nasilje u obitelji kažnjava uvjetno. Ohrabruje li to onda počinitelje da nastave s nasiljem i koliko to s druge strane obeshrabruje žrtve da

tnerima. A trnovit put ih tek čeka nakon što prijave nasilje. Ne volim taj globalni način kritike institucija, ali takav sud sam čula razgovarajući sa ženama koje su sve to prošle. Onoga trenutka kada žene urade ono što svi profesionalci očekuju da one urade, kada urade ono što piše u svim knjigama, a to znači da napuste nasilnika, one tada počinju proces koji se najčešće nikada ne završava. Sretala sam žene koje su tri, četiri godine u skloništu, jer – ili će živjeti u skloništu ili neće živjeti. Srela sam žene koje su otele vlastitu

ŽRTVE

»Prema velikom istraživanju o ubojstvu žena u partnerskim odnosima koje su proveli Ujedinjeni narodi u svijetu je 2012. godine ubijeno 43.000 žena od strane intimnog partnera ili člana obitelji, što je četiri puta više od broja ljudi koji su u toj godini stradali kao žrtve terorizma. Porazno je da je za žene najopasniji njihov dom. To je šokantan podatak. Samo zamislite kako bi svijet izgledao kada bi se samo jedan djelić sredstava koja se izdvajaju za vojne i obavještajne strukture koje se bore protiv terorizma usmjerio na prevenciju nasilja nad ženama«, kaže članica GERVIO grupe, Branković.

razumiju zašto se žene vraćaju nasilniku. Žene žrtve nasilja nisu prepoznate u socijalnim politikama lokalnih zajednica«, ovim riječima problem nasilja nad ženama sumira **Snežana Jakovljević** iz *Mreže žene protiv nasilja*.

Nema preciznih podataka koliko je žena smrtno stradalo u obiteljskom nasilju, a jedini podatci kojima Mreža žene protiv nasilja raspolaže su iz novinskih natpisa. »Zaštitnik građana javno je iznio podatak da je od 14 slučajeva femicida u 12 slučajeva zabilježeno da je bilo propusta postupajućih službenika i najčešće je to bio izostanak razmjena informacija između različitih službi i izjednačavanje nasilja s lošim obiteljskim odnosima«, kazala je Jakovljević. Jedan od načina da se pruži ona prva pomoć ženama koje trpe nasilje su SOS telefoni. U Somboru NVO *Ženska alternativa* u tome ima petnaestogodišnje iskustvo. »Godišnje imamo oko 170

gleda prema zakonima koji su doneseni. »U svom pokušaju da se integrira u Europu naša država pokušava pratiti europske standarde, ali stvarnost je nešto drugo. Stvarnost je primjena tih zakona u praksi i čini se da je kod nas vrlo teško uraditi jednu prostu stvar – primijeniti zakon«, smatra Radojčić.

»U ovoj regiji važan je kontinuirani rad sa ženama. Također smatram da bi trebalo raditi ne samo sa ženama već i s muškarcima. Isto tako važan je rad na lokalnoj razini, važno je osnažiti žene u lokalnoj zajednici. Organizacije koje se bave time svake godine suočene su s istim problemima. Hoće li imati dovoljne proračune, hoće li moći sprovesti svoje projekte, još uvijek se samo gasi vatra, bez sustavnog rada«, iznio je hrvatsko iskustvo **Otto Raffai**, *Regionalna adresa za nenasilno djelovanje* iz Zagreba.

Zlata Vasiljević

IZVJEŠTAJ O NAPRETKU SRBIJE

Pohvale i pokude

Od Srbije se traži zaštita prava manjina u obrazovanju, uporabi jezika, sudjelovanju u javnoj administraciji i pristup medijima i vjerskim obredima na manjinskim jezicima

Hrvatska Srbiji nije najveći problem, Beograd nema napretka u ključnim pitanjima vladavine prava i slobode medija piše *Jutarnji list* u povodu predstavljanja nacrt-a izvještaja o Srbiji njemačkog zastupnika **David-a McAlistera** na vanjskopolitičkom odboru Europskog parlamenta (EP) u Bruxellesu.

»Iako se u vezi s procesom pregovora Srbije o članstvu u EU često u prvi plan stavlja ono što Beograd naziva 'hrvatskom blokadom', ta država ima brojne druge probleme u tom procesu koji u javnosti ostaju u sjeni«, navodi se u *Jutarnjem listu*, te se dodaje kako se i prije nego li je nacrt izrađen, u Srbiji već počelo najavljivati da bi to mogla biti

koji su predstavnici Hrvatske u Srbiji postigli sa srbijanskom vladom.

SUDSTVO I MEDIJI

U izvještaju McAlistera nabrajaju se dosadašnji rezultati, poput gospodarskih reformi, dobre pripreme za pregovarački proces, spominju se i ozbiljni problemi, napose na području pravosuđa, slobode medija, borbe protiv korupcije i parlamentarnih procedura.

U tekstu se navodi da, iako je »neki napredak« učinjen u području pravosuđa, sudska neovisnost nije zajamčena u praksi«. Izražava se zabrinutost nedostatkom napretka u borbi protiv korupcije i traži od Srbije

punu implementaciju Zakona o medijima: podvlači potrebu za potpuno i transparentno vlasništvo medija«, stoji u dokumentu.

MANJINE, VOJVODINA, SUSJEDI

Prava nacionalnih manjina, o kojima su poseban interes u Vijeću EU iskazale Hrvatska, Bugarska i Rumunjska, područje je gdje EP vidi napredak i pozdravlja usvajanje akcijskog plana, kao i dekreta o uspostavi fonda za nacionalne manjine, ali poziva na punu implementaciju. Od Srbije se traži zaštita prava manjina u obrazovanju, uporabi jezika, sudjelovanju u javnoj administraciji i pristup medijima i vjerskim obredima na manjinskim jezicima.

ne treba slabiti i da se Zakon o financiranju Vojvodine mora usvojiti bez daljnjih kašnjenja, kako je određeno Ustavom.

Srbija je dobila pohvale za odnose prema susjedima i ulozi u regiji, a posebne pohvale je dobila za odnose s Albanijom. Odnosi s Hrvatskom ne spominju se posebno, ali se naglašava da otvorena bilateralna pitanja ne bi trebala imati odlučujući utjecaj na pristupni proces. Europski parlament je pozvao Srbiju da svoju vanjsku i sigurnosnu politiku prilagodi s onom Europske unije, uključujući i politiku prema Rusiji. Srbiju su pozvali da nastavi normalizaciju odnosa s Kosovom. Srbiju se poziva na punu suradnju s Haaškim sudom, da nastavi raditi u smjeru otkrivanja sudbine

IZVJEŠTAJ ZA KOSOVO

Isti dan u vanjskopolitičkom odboru Europskog parlamenta bila je održana rasprava i o izvještaju za Kosovo, čiji je nacrt pripremila **Ulrike Lunacek**. Tim se dokumentom traži da pet država EU koje nisu priznale Kosovo to učine što prije, a od Srba na Kosovu da se integriraju u politički život Kosova i u svom djelovanju budu neovisni od Beograda.

nova prilika za, kako se najavljuje, »nove ucjene iz Hrvatske«, prejudicirajući čak i kakve će amandmane na ovaj izvještaj dati hrvatski zastupnici u Europskom parlamentu.

Jutarnji list detaljno predstavio nacrt izvještaja te je podsjetio da, iako su vlasti iz Srbije tvrdile da je »samo Hrvatska« u prosincu imala rezerve na otvaranje poglavlja o obrazovanju, takve je rezerve imala i Bugarska, što su predstavnici te države i javno potvrdili. Hrvatska je u međuvremenu povukla svoje rezerve, zadovoljna dogovorom

da pokaže jasnu privrženost da se bavi tim pitanjem. U tom smislu se nabrja da se Srbiju poziva da implementira nacionalnu strategiju i akcijski plan protiv korupcije.

U nacrtu izvještaja McAlistera, u obliku prijedloga Rezolucije EP, ponavlja se zabrinutost što »nije bilo napretka u poboljšanju situacije u svezi sa slobodom izražavanja i medija«.

»Ponavlja da su prijete, nasilje i zastrašivanje novinara i dalje zabrinjavajuće; poziva vlasti da istraže bilo koji slučaj napada na novinare i medije; poziva na

NAPREDAK I PITANJA ZA ZABRINUTOST

Napredak se u izvještaju za Srbiju vidi u dobro pripremljenom pristupu pregovaračkom procesu, napretku prema funkcionirajućoj tržišnoj ekonomiji, dobrom upravljanju migrantskom krizom i napretku u borbi protiv organiziranog kriminala.

Kao pitanja koja izazivaju ozbiljnu zabrinutost ističe se da sudska neovisnost nije zajamčena u praksi, da nema napretka u borbi protiv korupcije, nema napretka u popravku situacije oko slobode izražavanja i medija, da više od godinu dana nije imenovan novi tužitelj za ratne zločine i da vanjsku i sigurnosnu politiku, uključujući i onu prema Rusiji, treba prilagoditi s EU.

Nadalje, Srbiju se poziva da »ne slabi autonomiju Vojvodine« koja svojom raznovrsnošću pridonosi identitetu Srbije. Vojvodina održava visoku razinu zaštite manjina, a međuetnička situacija ostaje dobra; naglašava da se autonomija Vojvodine

nestalih. Kao »stvar za ozbiljnu zabrinutost« spominje se imenovanje tužitelja za ratne zločine, jer je mandat bivšem završen još u prosincu 2015. godine, a novi još nije imenovan, prenosi *Jutarnji list*.

J. D.

MAJA BOBIĆ, GENERALNA TAJNICA EUROPSKOG POKRETA U SRBIJI

Europska unija je najveći i najznačajniji donator Srbije

Razgovor vodila: Zlata Vasiljević

Naravno da postoje brojni načini da se unaprijedi položaj nacionalnih manjina, ali to se rješava prije svega u okviru Poglavlja 23 i u okviru bilateralnih odnosa. S druge strane, naravno da je Srbiji u interesu da svi njeni građani imaju pristup svim pravima. Kao što je u interesu Srbije kao zemlje kandidata, da uloži više napora u izgradnju boljih odnosa zasnovanih na povjerenju i iskrenosti s hrvatskom vladom, koliko god to nekada izgledalo izazovno, ne samo zbog EU i naših integracija već brojnih političkih, gospodarskih, kulturnih i drugih razloga i interesa koje imamo i mi i Hrvatska

Pri kraju prošle godine Hrvatska je dala »zele-no svjetlo« za otvaranje poglavlja 26 u pregovorima o pristupanju Srbije EU. No, ovo je tek jedna stuba od ukupno 35 koliko Srbija treba prijeći prije nego što stekne uvjete za članstvo u velikoj europskoj obitelji. Trebat će za to još godine. Vjerojatno mnogo duži period od spominjane 2019. I suštinski, koliko je ovo društvo spremno za korjenite promjene? I hoće li će tada EU biti ista kao i danas? Odgovore na

ta pitanja zna Maja Bobić, generalna tajnica Europskog pokreta u Srbiji, organizacije koja se četvrt stoljeća u Srbiji bori za europske ideje.

HR: Ovo što je proteklih tjedana bila vijest u pregovorima Srbije o pristupanju Europskoj uniji jest rezerva Hrvatske zbog neispunjenih obveza vezanih za obrazovanje i osiguranje udžbenika za nastavu na hrvatskom. U međuvremenu Hrvatska je skinula rezervu s pregovora. Bila je

to u Srbiji politička tema, koja je posebno osjetljiva zbog krhkih odnosa Srbije i Hrvatske. Koliko su zapravo uobičajene ovakve situacije da zemlje članice EU u pregovorima pokušavaju riješiti probleme koji se tiču bilateralnih odnosa i koliko, bez obzira kako se to tumačilo kod nas, ovakav potez Hrvatske nije ništa novo?

Nažalost nije više toliko neuobičajeno da su europske integracije polje za rješavanje bilateralnih pitanja. Ipak, to nam najprije govori o slabostima i EU i zemalja članica i o krizi europskih vrijednosti, kao i o smanjenom značaju proširenja EU. Proces sam po sebi jest politički i uvijek je to bio, ali moraju se znati jasni kriteriji oko kojih se svi slažu – i zemlje članice i zemlje u procesu pristupanja – i oni se moraju poštivati. To je značajno zbog kredibiliteta same EU i povjerenja u proces i vrijednosti koje on podrazumijeva. Naravno da postoje brojni načini da se unaprijedi položaj nacionalnih manjina, ali to se rješava prije svega u okviru Poglavlja 23 i u okviru bilateralnih odnosa. S druge strane, naravno da je Srbiji u interesu da svi njeni građani imaju pristup svim pravima. Kao što je u interesu Srbije kao zemlje kandidata, da uloži više napora u izgradnju boljih odnosa zasnovanih na povjerenju i iskrenosti s hrvatskom vladom, koliko god to nekada izgledalo izazovno, ne samo zbog EU i naših integracija već brojnih političkih, gospodarskih, kulturnih i drugih razloga i interesa koje imamo i mi i Hrvatska.

HR: Hrvatska je skini nula rezervu, što znači da je Srbija dobila »zeleno svjetlo« za otvaranje poglavlja 26. Kada će to poglavlje moći biti otvoreno, kakva je sada procedura?

Sada nema prepreka da se ovo Poglavlje brzo otvori, a po svoj prilici i privremeno zatvori, jer se inače smatra jednim od »lakših« poglavlja u kome nema previše europskih zakona i obveza s kojima je potrebno usklađivanje. Potrebno je samo

da se organizira međuvladina konferencija u Bruxellesu, ali vidjet ćemo hoće li se sačekati još neko poglavlje u prvoj polovici 2017. godine ili ćemo imati konferenciju posvećenu samo ovom pitanju.

HR: Srbija je zemlja kandidat za članstvo u EU postala prije skoro sedam godina. S obzirom na poglavlja koja su do sada otvorena, može li se biti zadovoljan brzinom kojom se Srbija približava članstvu u porodici europskih naroda?

Ne možemo biti zadovoljni brzinom otvaranja pregovaračkih poglavlja. Ne samo da je postala zemlja kandidat prije više godina, već je Srbija otvorila pregovore s EU siječnja 2014., prije skoro tri godine, a samo je šest od 35 poglavlja otvoreno i od tih šest, jedno je privremeno zatvoreno. Uz sve to, naravno, ne možemo biti zadovoljni ni tempom provođenja reformi ili tempom ostvarenih promjena u društvu, institucijama, ponašanju, zakonima i strategijama, a bez svega toga brzina pregovaračkog procesa nije toliko važna. Međutim, smatram da se otvaranjem pregovora itekako potiče provođenje i aktivna promjena ponašanja, kako institucija i nadležnih tijela, tako i građana, a to je suština.

HR: Što su nove moguće zapreke i teškoće koje bi Srbiju mogle čekati pri otvaranju novih poglavlja, postoji li spremnost da se ti problemi u Srbiji rješavaju i je li, gledano iz tog kuta, 2019. godina godina kada bi Srbija konačno mogla zatvoriti svih 35 poglavlja?

Mislim da je odavno svima jasno, i nama koji smo sebi te rokove postavili, ali i EU, da su to nerealne procjene i da se tada neće okončati pregovarački proces. Ne samo da Srbija ne ispunjava svoje rokove i zadatke i često odlaže brojne obveze, već ni EU nikako nije spremna za nove članice u okolnostima kada počinje pregovore o izlasku prve članice u povijesti ove organizacije. Možemo očekivati brojne

prepreke i teškoće. Na mnoge nećemo moći utjecati, kao što je opća globalna sigurnost, politička situacija u EU, spor oporavak od gospodarske krize, rastući euroskepticizam i populizam. Ali na naše unutrašnje sposobnosti i uređenje možemo utjecati, možemo učiniti sve da se uspostavi vladavina prava u Srbiji, da se olakšaju uvjeti poslovanja za sve privrednike i poduzetnike, ne samo one »velike«, da se osigura bolja, sposobnija, uslužnija i odgovornija javna uprava, da se odgovornije i efikasnije upravlja energetskim i prirodnim resursima i tako dalje. Sve to jesu problemi koje možemo rješavati na putu k članstvu, ako ima dovoljno spremnosti, političke volje i odgovornosti u Srbiji. Sasvim je sigurno da Srbija mora biti mnogo uređenija, stabilnija, bogatija, da bi postala članica EU, a paradoksalno je da to ne možemo bez ozbiljnije potpore EU.

HR: Kakve je Srbija do sada imala konkretne pomoći i koristi od svog puta k Europskoj uniji i koliko su toga osjetili obični ljudi u Srbiji?

Europska unija je najveći i najznačajniji donator Srbije. Više od tri milijarde eura bespovratne pomoći je Srbija dobila od EU i to za niz projekata iz oblasti infrastrukture, energetike, zaštite okoliša, unapređenja pružanja zdravstvenih usluga, obrazovanja, smještaj izbjeglica i interno raseljenih, razvoj konkurentnosti i biznisa, izgradnju institucija, kao što je ombudsman i povjerenik za informacije od javnog značaja, reformu javne uprave, organsku proizvodnju itd. Zaista su brojna područja i teme koje je EU podržala u Srbiji i one odražavaju i svu složenost procesa europske integracije, jer je EU u interesu da primi u članstvo modernu, uređenu i razvijenu Srbiju. Nama je također u interesu da postanemo takva država i tome služi proces pristupanja EU. Nažalost, poslije toliko godina građani Srbije sve manje vide povezanost između ove dvije stvari, između bolje Srbije i pri-

stupanja EU, ali to je još uvijek istina, usprkos brojnim problemima s kojima su Europa i svijet suočeni.

I na drugim razinama EU pomaže i čini dobro Srbiji i njenom razvoju. Samo od Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, koji je omogućio slobodnu trgovinu s EU, za osam godina implementacije ovog sporazuma Srbija je udvostručila svoj izvoz i osigurala pokrivenost od 80 posto uvoza iz EU, izvozom u EU. EU je uložila 15 milijardi eura u Srbiju. A tu su i države članice EU koje su svih ovih godina pružale bilateralnu pomoć za brojne reforme, od pravosuđa do ekologije i infrastrukture.

Građani Srbije percipiraju EU onako kako je dominantno predstavljena. Nažalost, već niz godina ona je predstavljena kao problematična organizacija koja guši svoje članice i koja je nadomak raspada. Sa stanovišta naših političara i medija često je predstavljena kao neprijatelj koji nam oduzima dio teritorija, koji nas ucjenjuje i koji »priprema državne udare«. Ima tu mnogo manipulacije i laži i sve je to dio jednog neiskrenog pristupa gdje vi zapravo niste sigurni da je deklarativni strateški cilj nešto što zaista želite i čemu zaista težite.

Smatram da o EU treba govoriti otvoreno i ne skrivajući brojne probleme, mane i nedostatke, ali da argumenti i budućnost ove zemlje i mladih treba biti onaj jezičak na vagi kada se opredjeljujemo, a ne emotivne ucjene i manipulacije koje sa stvarnim životom nemaju nikakve veze. Smatram i da korisnici pomoći EU, kao što su javna uprava, različite institucije, općine i udruge, a prije svega političari trebaju govoriti o pomoći i podršci koju imamo od EU.

HR: Za većinu onih Europska unija je nešto imaginarno, ali što za onaj svakidašnji život znači živjeti u državi koja je članica Europske unije?

Mislim da to kako je živjeti u EU nije toliko imaginarno za naše građane, mnogi su sad

već imali priliku posjetiti različite zemlje članice. Nije u svakoj isto i nije svuda jednako dobro. Međutim, ono što je važno jeste da vam članstvo u EU pruža priliku da stvari uredite i »skockate« po mjeri potreba svojih građana, ali je isključivo na vama da priliku iskoristite. Također, ono što je i našim građanima asocijacija na EU nije samo bolji život i visok životni standard, već i vladavina prava, dobra uprava, poštovanje ljudskih prava i slobode govora. Danas građani EU imaju dosta problema, mnogi su slični našim kao što je nezaposlenost, loša perspektiva, nesigurnost na radnom mjestu i šire i tako dalje, ali ipak imaju i nešto više mogućnosti da svoj život urede kako žele, da se ostvare i ispune životna očekivanja. To je i razlog što većina mladih iz Srbije svoju budućnost vidi u nekoj od zemalja EU, i to je tragedija i krivica nekoliko generacija političara.

HR: Jedno od istraživanja čiji su rezultati objavljeni polovicom ove godine pokazalo je da mladi ne vjeruju pretjerano u Europsku uniju, a s druge strane zemlje EU mjesto su gdje oni traže svoje »mjesto pod Suncem«? Kako objašnjavate taj euroskepticizam kod generacija koje stasavaju?

Europski pokret u Srbiji je sproveo istraživanje stavova mladih o EU, u suradnji s Fakultetom političkih nauka iz Beograda u travnju 2016. godine. I zaista, stavovi mladih prema EU su i radikalniji u odnosu na stav opće populacije. EU i pristupanje Srbije je za njih dominantna politika, *mejnstrim* protiv koga imaju donekle prirodan otpor. Posebno, jer se posljednjih desetljeća o tome mnogo priča, a malo, ili nedovoljno vidi u praksi.

Prema našem istraživanju, a ono je rađeno na reprezentativnom uzorku mladih od 15 do 29 godina starosti iz cijele Srbije, svaki drugi nije zadovoljan svojim životom, a svaki treći smatra da ne može živjeti kako želi. Oni su prilično politički svjesni, ali ne vjeruju da se stvari mogu pro-

mijeniti glasovanjem i ne vjeruju političarima. Nezaposlenost, korupcija, ekonomija i siromaštvo su najveći problemi koje mladi vide u Srbiji. A opet smatraju da je naš mentalitet takav da nam najviše odgovara »čvrsta ruka« u upravljanju. Nešto malo više od polovine – 50,6 posto, ima pozitivnu asocijaciju na EU, i većini su neke prve asocijacije na EU: uređeno društvo, poštivanje zakona, visok standard, poštivanje različitosti, te bi skoro 65 posto njih rado živjelo u EU, a opet samo 40 posto podržava ulazak Srbije u EU. S tim što dvije trećine ne podržava ukoliko je priznanje Kosova uvjet. Ovih 60 posto koji ne podržavaju podijeljeni su na dvije jednake cjeline – oni koji su apsolutno protiv ulaska u EU i oni kojima je apsolutno svejedno. I meni to sve govori da ih i pored toga što nemaju dovoljno informacija, što i sami priznaju u istraživanju, ne sprječava da imaju decidan stav.

Mladi u Srbiji nemaju ni motivacije da bilo što promijene ili u nečemu sudjeluju. Ovi rezultati govore i da oni vide svoju budućnost u nekoj zemlji članici EU, ali ne vjeruju da Srbija može postati takva (uređena, stabilna, prosperitetna) tijekom procesa pristupanja i ne žele se »odreći« Kosova, ali žele napustiti Srbiju! Meni je to sve prilično poražavajuće i mislim da moramo mnogo bolje učiti naše mlade da saznaju i imaju informacije, a onda i stav, iako to danas globalno nije nužno uzročno-posljedično vezano. Veliku odgovornost ima obrazovni sustav koji itekako utječe na stavove mladih, ali i dominantna retorika u medijima i političkom diskursu.

HR: Europski pokret u Srbiji postoji od 1992. godine. Promovirali ste ideje Europske unije i onda kada je to nije bilo lako, kada je službena državna politika propagirala sasvim drugačije ideje. U međuvremenu promijenila se službena srbijanska politika prema EU. Koliko se u tom periodu mijenjao Vaš način rada, suradnja sa službenom vlasti?

Europski pokret u Srbiji 2017. godine obilježava 25 godina od osnivanja. To je veoma dug period i veoma uzbudljiv, i na momente dramatičan, povijesni period. Gledajući sada, čini mi se da nikada nije bilo lako, svaki put na neki drugačiji način. Naravno rat i sukobi devedesetih su nešto strašno i nadamo se da toga neće više biti na ovim prostorima. Međutim, i nakon demokratskih promjena izazovi su ostali brojni, a mnogi i skriveni, i teže je boriti se protiv poluistina i nekih pojava kada imate službenu državnu politiku koja je na liniji onoga što vi zagovarate. Barem deklarativno. Zatim je došlo do svjetskih gibanja i promjena koje definitivno označavaju kraj jednog perioda i možda je najbolje vrijeme EU prošlo. Svakako je sada sve teže i drugačije. Teže je i u EU zagovarati EU, skepticizam i otpori su ogromni.

U svemu tome, mi radimo najviše s građanima, stručnjacima, mladima, civilnim društvom, općinama, zatim s državnim upravom i na kraju s europskim partnerima. Ne znam koja je »fronta« važnija, ali svakako postoji potreba da radimo na svim poljima. S izabranim nositeljima vlasti na svim razinama surađujemo kada postoji obostrana svijest o suradnji, a mi je uvijek imamo. Mi ne isključujemo tu suradnju, jer smatramo da je neophodna, ali hoćemo biti

kritični i konstruktivni u toj kritici. Zato smo 2014. godine s još 17 organizacija civilnog društva i inicirali Nacionalni konvent o EU – platformu koja omogućava sudjelovanje civilnog društva Srbije u pregovorima s EU u svim fazama. Smatrajući da je to i dobar izvor znanja i informacija, ali i dobar korektiv i nadzor nad provođenjem preuzetih obveza. Nacionalni konvent sada jeste dio redovite procedure i mi imamo dobru i redovitu suradnju s pregovaračkim strukturama i s parlamentarnim odborom za europske integracije.

Međutim, nisam sigurna koliko je ovaj proces dominantan u srpskoj politici usprkos izjavama političara i koliko se smatra prioritetnim. Zato često imamo zamjerke na kvalitetu zakona i politika, njihovo provođenje, probijanje rokova itd, kao što imamo zamjerke i na ponašanje EU ili pojedinih zemalja članica u odnosu na proširenje i pregovore sa Srbijom. Ali, svakako postoji volja u civilnom društvu da bude dio procesa, postoji i znanje i resursi kojih Srbija nema na pretek, i bilo bi dobro da sve to zajedno ozbiljno shvatimo i posvetimo dužnu pažnju i energiju stvaranju europske Srbije, tu oko nas. Članstvo kada dođe bit će dobrodošlo, ali suština je na unutrašnjoj spremnosti zbog nas samih.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, na temelju članka 25. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST

O DONIJETOM RJEŠENJU KOJIM JE DANA SUGLASNOST NA STUDIJ PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Dana 30. 12. 2016. godine nositelju projekta PP RAVNICA A. D., Bajmak, Zubačište br. 72 BAJMAK, je dana suglasnost na studij o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta: I FAZA REKONSTRUKCIJE TOVILIŠTA MESNATIH SVINJA KAPACITETA 3750 TOVLJENIKA U TURNUSU na katastarskoj parceli 7572 KO Bajmak (45.996252°, 19.395283°).

Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na internet adresi: http://www.subotica.rs/documents/zivotna_sredina/Resenja/IV-08-501-239-2016.pdf.

ALEKSANDAR ĆUK, FILMSKI REDATELJ, SCENARIST I SUOSNIVAČ LACOSE – STUDIJA I PRODUKCIJSKE KOMPANIJE U LOS ANGELESU

Sprint s maratonskim ambicijama

Mladi redatelj i scenarist Aleksandar Ćuk rodio se u Subotici gdje je završio osnovno obrazovanje, a maturirao je u Americi. Diplomirao je političke nauka i pravo na prestižnom Sveučilištu George Washington (GWU) 2012 godine. Zainteresiranost za film, koja ga je pratila još od djetinjstva je međutim prevagnula

no zahtjevnju, 2 D platformsku igricu Klaus, koja je predstavljena na nekoliko najvećih konferencija posvećenih video igrama u Americi (Los Angeles, Las Vegas, San Francisco, Boston) i tako privukla pažnju kompanije SONY, za čiju konzolu PlayStation 4 je igra i napravljena ali i interesiranje kanadske kickstarter kompanije Execution Labs,

službeno projekt kompanije SONY, namijenjen konzolama.

»Cijela priča oko Klaus-a me i dovela do vjerojatno najvećeg uspjeha koji sam ostvario od kako sam došao u L. A. Klaus nam je donio medijsku pažnju (prije svega u Americi), ali nam je i otvorio potpuno drugačije perspektive i potaknuo naše ambicije. Shvatili smo da naš

vo moderna priča o običnom čovjeku u potrazi za vlastitim identitetom. Klaus prati priču uredskog službenika koji se budi u podzemnom hodniku ispod nepoznate zgrade bez sjećanja o sebi i svom ranijem životu ali i bez tragova koji bi ga mogli navesti da otkrije svoj identitet osim riječi Klaus koja je tetovirana na njegovoj ruci. U potrazi za istinom i izlazom iz situacije u kojoj se našao, Klaus krene na dugačak put, na kojem otkriva da je on klon, samo još jedan

tako da je već sljedeće godine otišao studirati filmsku režiju u Los Angeles.

2 D PLATFORMSKA IGRICA

Već na samom početku se upoznao sa skupinom studenata sličnog umjetničkog senzibiliteta i započeo s njima raditi na nekoliko projekata. Osnivaju i malu producersku kuću i studio La Cosa Ent. Tijekom naredne dvije godine su razvili izuzet-

koja je osigurala sredstva za završetak rada na ovoj video igri. Klaus je dobio odlične recenzije u Americi ali i mnogim drugim zemljama (Game Informer, Polygon, Metacritic, PlayStation Life Style, Playboy, Nugame Network i dr.) kao i veliki broj poklonika/korisnika. Inicijalno, Klaus je bio manja igra namijenjena tržištu mobilnih uređaja, ali je nakon prezentacije na prvom PlayStation Experience događaju u Las Vegasu postao

mali tim može, unatoč ograničenjima, ostvariti velike i profesionalne projekte. Sada, godinu dana nakon izlaska, smo konačno završili ciklus za PlayStation 4, i pravimo službenu verziju za PC i Xbox. U jednom momentu smo bili i među 75 najboljih igrica 2016. godine na Metacriticu što je za nas predstavljalo veliki uspjeh, napose uzimajući u obzir ograničenost naših ljudskih resursa i proračuna», kaže Ćuk.

Ova video igra je zapra-

Tijekom boravka u Los Angelesu Ćuk je snimao uglavnom kratkometražne filmove, nekoliko glazbenih spotova i nekoliko trailera za igricu.

broj u nizu kojima obiluje suvremeni korporativni svijet, gdje se sreće s veoma kompleksnim preprekama i egzistencijalnim problemima. U tome mu pomaže drugi zatočenik K1, ali i sam igrač s kojim Klaus vodi intenzivan dijalog. Drugim riječima protagonist se izravno obraća igraču, tražeći pomoć ili komentirajući događanja u svijetu u kojem on mora opstati. To stvara neobičnu vezu između glavnog karaktera u igri i igrača, a koji ga kontrolira i postupno se identificira s njim ili situacijom, što po dosadašnjim iskustvima i reak-

*Ne samo da je režirao nego i ima glavnu ulogu u traileru koji najavljuje Klausu i tako postao njegovo zaštitno lice **

Namjerava otvoriti studio za video igre u Beogradu, kako bi u ovaj novi pothvat uključio i veliki potencijal programera i umjetnika iz Srbije

cijama pridonosi atraktivnosti video igre.

ZAŠTITNO LICE

Video igra Klaus je i prije objavljivanja dobila odlične ocjene i recenzije, koje su se nastavile nizati i kasnije tijekom rada na finalnoj verziji i njenom objavljivanju. Nakon njenog objavljivanja krajem siječnja protekle godine, organizirano je u nekoliko navrata natjecanje u igranju ove video igre, kao i rasprave odnosno razmjene iskustva preko svjetski najveće socijalne platforme za igrače Twitch, što je dodatno pridonijelo promociji ove video igre. Tijekom ovog razdoblja Aleksandar je bio odgovoran za produkciju i režiju nekoliko profesionalno urađenih trailera, što uključuje i filmsku adaptaciju video igre u kojoj glavni junak priče dobija i svoj filmski lik. Trenutačno su druge verzije Klausu u razvoju, prije svega za druge konzole (Xbox, Nintendo Wii U, PC) ali i sljedeći veliki projekt.

Zanimljivo je da je Ćuk ne samo režirao nego i imao glavnu ulogu u traileru koji najavljuje Klausu i tako postao njegovo zaštitno lice.

Ćuk je u međuvremenu snimio i dva kratkometražna filma *Hisao* (studentski film) i *By the roadside* (Na sporednom putu). Prvi film koji je snimio, *Hisao*,

je inspiriran filmom **Quentin Tarantina** – *Reservoir Dogs* (*Ulični psi*) o Jakuzu kriminalcu koji se nalazi na svom posljednjem zadatku, koji se završava na neplaniran način. Njegovi posljednji trenuci su obilježeni reminiscencijama na rijetke emotivne sekvence iz njegovog života, otkrivaju i drugu stranu njegove ličnosti. Drugi film, *By the roadside* (Na sporednom putu), je priča o nesigurnom mladom čovjeku izgubljenom u izazovima modernog vremena

na pisanju scenarija za film s radnim naslovom *Jimbo* koji podržava Sundance (Sandens) Institute, a režira brazilski redatelj **Rodrigo Zan Zanforlin**. »Scenarij je pisan na poziv Sundance Instituta, koji selektira mlade režisere i pisce diljem Amerike kako bi se stvorio jedan novi, autentičan filmski izraz koji odgovara duhu vremena i senzibilitetu najmlađe generacije filmskih umjetnika. Zbog toga je film veoma kompleksan i nekonvencionalan. S obzirom na to da

Klaus je napravljen na nekoliko jezika i za različita tržišta, a u 2016. godini se u Americi našao među prvih 75 u konkurenciji nekoliko tisuća video igara koje se svake godine lansiraju na njihovom tržištu.

i s osjećajem krivice zbog svoje obiteljske tragedije. On pokušava uspostaviti izgubljenu ravnotežu, ali ne uspijeva i pobijediti vlastite zablude.

EMOCIJE I ZANIMLJIVE SITUACIJE

Mladi redatelj i scenarist Ćuk je trenutačno angažiran

smo završili prvu verziju scenarija, poslali smo je Institutu na razmatranje kako bi odlučili hoće li ga, kako i koliko podržati. Iako je sve još uvijek neizvjesno (ali neizvjesnost je na kraju krajeva vjerni pratitelj filmske umjetnosti), ovo predstavlja veliki iskorak k snimanju relativno visoko proračunskih dugometražnih filmova«, priča Ćuk.

Kao sljedeću ambiciju Ćuk navodi realizaciju svojeg prvog dugometražnog filma koji će praviti u koprodukciji s najboljim prijateljom i kolegom **Kshitij Balom**.

»To će biti omnibus film, u potpunom trajanju od 2 sata ali s dvije različite priče i bit će u duhu novog vala L A šole filma, gdje se ne prati konvencionalna struktura, a fokus se stavlja na emocije i zanimljive situacije«, kaže Ćuk.

Kada se osvrne na svoja dosadašnja postignuća, Ćuk kaže da mu se čini da je protekle tri godine sve vrijeme trčao sprint ali s maratonskim ambicijama. Kako kaže, »i film i vizualna umjetnost je jednostavno strast, veliki entuzijazam i veliko trošenje sebe da bi se ovaj svijet i život, makar na filmu, učinio ljepšim ili bar podnošljivijim«.

Aleksandar namjerava otvoriti studio za video igre u Beogradu, kako bi u ovaj novi pothvat uključio i veliki potencijal programera i umjetnika iz Srbije. Ideja je da se studio u Beogradu profilira i preraste u značajnog europskog izdavača i distributera video igara, poput CD Projekt Red u Poljskoj. Također, planira i nastaviti suradnju na započetim filmskim projektima s partnerima u Americi.

J. Dulić Bako

? Od kolikog značaja je izgradnja Fruškogorskog koridora? ?

**BILJANA SELAKOVIĆ-
MILANOVIĆ,**
Srijemska Mitrovica

Je li došao kraj gužvama!?

Za sve nas koji živimo s ove strane Fruške gore, u Srijemu, nemjerljiv je značaj izgradnje tunela kroz ovu vojvođansku planinu. Još samo da počnu radovi. Ovih dana pokrajinski premijer **Igor Mirović** najavljuje da će Vlada Srbije od ovog mjeseca početi otkup zemlje i rješavanje imovinskih problema na trasi Fruškogorskog koridora. Gužve na Vijencu nerviraju sve vozače i putnike, kamioni koji tuda prolaze usporavaju promet, a kada su ovako hladni i sniježni dani, uvijek postoji strah od zatvaranja puta kroz Iriški vijenac. Podsjetimo, izgradnja Fruškogorskog koridora je uvrštena u prioritetne prometnice, a procijenjena investicijska vrijednost je oko 400 milijuna eura. Koridor će se prostirati od Kačke petlje na putu Novi Sad – Zrenjanin, s autocestom E-70 se križa kod benzinske crpke *Minut*. Koridor s novom prometnicom dalje vodi prema Dunavu, zatim preko Fruške gore do autoceste Beograd – Zagreb. Na srijemsku stranu će prijeći preko novog mosta koji treba biti izgrađen i od Crkve Marije Snježne u Petrovaradinu, dalje će voditi prema Bukovcu ispod Fruške gore kroz tunnel dug 3.470 metara. Tunnel ide prema petlji za Vrdnik, potom se nastavlja ka Rumi, gdje se radi obilaznica. Sve navedeno za »nevjerne tome« i one koji svakodnevno prelaze Iriški vijenac zvuči kao bajka, jer se već toliko unazad godina priča o obilaznici, tunelu kroz Frušku goru, a do sada ništa nije urađeno. Sadašnja pokrajinska i republička vlast su se makle s mrtve točke, ali dok ne počnu prvi konkretni radovi i dalje ćemo biti »nevjerne tome«.

DRAŽEN ŠTIMAC,
Ruma

Bilo bi lijepo kad bi bilo istinito

Pomno pratim sva dešavanja i sve najave oko takozvanog Fruškogorskog koridora. Jedan sam od mnogih Srijemaca koje svakodnevno putuju do radnog mjesta u Novom Sadu, tako da mi se ponekad dogodi da i po nekoliko puta na dan moram prijeći preko Iriškog vijenca. Ponekad je to prava muka, jer su kolone vozila kilometarske, pa je često upitno hoću li stići na vrijeme na posao. Pozdravljam odluku o gradnji koridora i mislim da bi bilo suviše objašnjavati koliko bi to bilo korisno i značajno svima, a posebice mještanima Iriga. Svaki put kada prođem kroz ovo nekada mirno srijemsko mjesto ne mogu se a ne zapitati kako njegovi stanovnici, a osobito u glavnoj ulici, uopće izdržavaju toliku buku i gužvu koja prolazi na gotovo jedan metar od njihovih dnevnih i spavaćih soba. Jer na samo nekoliko metara od njihovih kuća nalazi se glavna cesta kroz koju svakodnevno, osim automobila, prolazi i veliki broj kamiona i šlepera. O sigurnosti tih ljudi i ugroženosti njihovih života da ne govorim. Unatoč najavama, izražavam veliku skepsu da će njegova gradnja početi u skorijem vremenu. Imam dojam da će sve to ostati samo na razini lijepog obećanja iz još jedne završene, započete političke kampanje, a sve eventualno može dobiti do faze »1 a«, pa tako do u nedogled. Političari su nas previše puta prevarili i »žedne preveli preko vode«, tako da su totalno izgubili moje povjerenje. Bilo bi lijepo kada bi bilo istinito, no vrijeme će pokazati. No, možda moji unuci dočekaju taj čuveni tunnel kroz Frušku goru. Nikad se ne zna, zar ne?

SMILJKA KOSTIĆ,
Irig

Veliki značaj

Trasa Fruškogorskog koridora, obuhvaća i obilaznicu na koju Irižani čekaju više od 20 godina. Magistralni put M-21, koji se proteže kroz cijelo naselje, predstavlja usko grlo za promet, te su se ovdje često događale prometne nesreće. Zbog tragedija Irižani su u nekoliko navrata blokirali ovu cestu čija frekvencija dostiže do 12.000 vozila dnevno. Poslije posljednje blokade ceste, kada je kamion uletio u kuću obitelji **Stjepanović**, gdje na sreću nitko nije povrijeđen, lokalne vlasti su postavile »ležeće policajce«. Projekt obilaznice oko Iriga urađen je još krajem 90-ih godina. Na trasi koja bi se produžila od smjera Rume, odnosno kod raskrižja za Vrdnik, urađena je eksproprijacija zemljišta. Na toj dionici urađeni su zemljani radovi, u dužini od 2,5 kilometara, ali od toga se dalje nije pomjerilo. Prvi razlog su bile financije, a drugi nije se znalo kako će izgledati cjelokupan projekt, odnosno gdje će izlaziti kraj obilaznice oko Iriga prema Fruškom gori. Ovaj projekt za Irižane je svakako od velikog značaja, prvenstveno zbog rasterećivanja teretnog prometa, ali i sigurnosti u prometu. Stanovnicima ovog mjesta znatno će se skratiti put do Novog Sada, a i izbjegnut će se cesta preko Iriškog venca koja najviše predstavlja problem u prometu tijekom zimskog razdoblja. S druge strane, smanjivanje prometa preko Nacionalnog parka Fruška gora pridonijet će boljoj ekološkoj slici. Jedina planina u Srijemu postat će pravi turistički centar. Kroz fruškogorski greben prolazit će samo ljubitelji prirode.

S. D.

**RAZGOVOR POVODOM DANA
BISKUPA IVANA ANTUNOVIĆA:**

**IVICA IVANKOVIĆ RADAČ,
TAJNIK KD IVAN ANTUNOVIĆ**

Antunovićeva rodoljubna misao aktualna i danas

Katoličko društvo *Ivan Antunović* iz Subotice organizira *Dane biskupa Ivana Antunovića 2017.* Nakon svete mise, o 128. obljetnici **Antunovićeve** smrti, koja je služena 8. siječnja u subotičkoj katedrali, večeras nas u Pastoralnom centru *Augustinianum* očekuje *Razgovor*.

Zbog čega je biskup Antunović, u čiju čast priređujete *Dane*, značajan za ovdašnje Hrvate?

Nedvojben je njegov značaj na preporoditeljskoj ideji podunavskih Hrvata, koje se ogledalo u osnivanju više prosvjetnih i gospodarskih institucija, na području novinarstva, a svoju karitativnu djelatnost je usmjeravao na pomoć u školovanju darovitih mladića iz siromašnih obitelji. Zacijelo, kontekst njegova društvenog djelovanja za sebe više nego dovoljno govori, iako je bio povezan s drugim Slavenima, u stalnom je kontaktu bio s uglednim suvremenikima i nositeljima preporoditeljske ideje. Zanimljiva je činjenica da smo prošle godine proslavili 200. obljetnicu rođenja i biskupa Antunovića i biskupa **Strossmayera**, a osim s njim, surađivao je s **Jurjem Dobrilom**, **Franjom Račkim**, **Ilijom Okrugićem**, **Ivanom Kukuljevićem Sakcinskim**, **Ivanom Mažuranićem** i dr.

Osim spomenuta dva događaja Svete Mise i *Razgovora*, postoji još puno prostora da se *Dani* obogate, ali zimsko doba, tek protekli božićni blagdani, kao i kraj jedne te početak druge godine, učine svoje da smo već zasićeni događanjima, a organizacijski nas uvijek zatekne u zadnji tren.

Tema večerašnjih *Razgovora* bit će *Strategija obrazovanja na hrvatskom jeziku u Republici Srbiji*. Koliko je Antunovićovo djelo aktualno danas glede obrazovanja Hrvata na materinskom jeziku?

Naravno da je teško usporediti sadašnje i tadašnje vrijeme. Rekao bih da smo mi danas u velikoj prednosti na Antunovićovo vrijeme, jer imamo mogućnost školovanja na hrvatskom jeziku. On se morao zauzimati i boriti za tu mogućnost, no, ono što je slično njegovom vremenu jeste mali broj đaka koji pohađaju nastavu, jer svega 5 posto

Hrvata upisuje svoju djecu u hrvatske odjele. Ovdje se osim školstva javlja i svijest o pripadnosti hrvatskom narodu, i zato je Antunovićeva rodoljubna misao danas važna. On se morao zauzimati da naša djeca uopće idu u bilo kakvu školu a onda i za školovanje na materinjem jeziku. Osobno smatram da je razlog tomu negativni kontekst u kom se prikazuje hrvatsko pitanje, a koje se stalno potencira kroz medije i javnost, u društvu i sredini u kojoj živimo kroz proteklih nekoliko desetljeća. Zato bih na ovom mjestu naveo njegovu riječ: Ukoliko se naši oci i dalje budu »od književnosti odkrenuli i svoje sinove od škulah odvući«, dogodit će se da će pripadnici drugih naroda našem narodu davati »svećenike i redovnike, meštire i učitelje, sudije, ravnatelje i odvjetnike«. (*Otvorena knjiga Ivana Antunovića, kalačkog kanonika na sve učene Bunjevice i Šokce naputjena*, Kalača, 1. siječnja 1870.)

Razgovor je tradicionalno okupljanje Hrvata u Subotici. Održavao se od 1934. do 1941. a obnovljen je 1990. godine. Razgovor je zamišljen kao »trenutak istine« hrvatske zajednice. U tom smislu, koliko su njegove poruke utjecajne u zajednici?

Tema je, smatram, vrlo aktualna, a kako već rekoh, smisao *Razgovor* je aktualizirati jedno pitanje od značaja s društvene, kulturne i kršćanske točke gledišta, a pitanje odgoja i iskustvo koje Katolička crkva ima u školstvu je neupitno. *Razgovor* se danas zapravo priređuje u okviru tribine, pa je nakana Društva pristupiti temi s dvije različite, a ipak povezane točke gledišta. Jedna je dokument HNV-a *Strategija obrazovanja na hrvatskom jeziku u Republici Srbiji* o čemu bi govorila **Jasna Vojnić**, a čini se vrlo dobrim presjekom aktualnog stanja školstva na hrvatskom jeziku kod nas. Druga je konkretno iskustvo iz života i djelovanja jedne katoličke škole. Najbolji je primjer,

jer se radi o vrlo sličnoj o društvenoj situaciji, situacija u Bosni i Hercegovini, gdje u okviru sedam katoličkih školskih centara, ako sam dobro upoznat, djeluje četrnaest škola, koje pohađa oko 4800 učenika, dok u njihovom odgoju sudjeluje oko 540 djelatnika. U Republici Hrvatskoj također djeluje nekoliko osnovnih i više srednjih katoličkih škola, ali je njihov društveni i pravni položaj daleko bolje uređen bilo da je riječ o katoličkim ili pravoslavnim školama. Kao drugi govornik na *Razgovoru* sudjelovat će vlč. **Želimir Žuljević**, ravnatelj Katoličke osnovne škole u Požegi, koji će nam iz prve ruke prenijeti iskustvo odgoja i rada u katoličkoj školi, naznačujući vrlo konkretno prednosti, izazove i poteškoće koje sa sobom donosi takav projekt.

U najkraćim crtama, koji su planovi KD *Ivan Antunović* u 2017. godini?

Postoji već ustaljeni plan i program rada Katoličkog društva koji se slijedi iz godine u godine. Ono što mi se čini zanimljivim istaknuti, a izravno je vezano uz tematiku našega razgovora, postupak za podizanje spomenika biskupu Ivanu Antunoviću. Od četiri pristigla rješenja, Odbor je odabrao prijedlog autora **Bernarda Pešorde**, i nadam se da će tijekom ove godine biti odrađena prva faza, a to je izrada spomenika u gipsu. Na koncu, završio bih s jednim detaljem koji se odnosi na novi logo Društva, a u upotrebi je od Nove godine.

D. B. P.

Crpka i kifla

NEKAD
i
SAD

Sada se bolje vidi zašto je zgrada na Puškinovom trgu nazvana »kiflom«, čak i »čuvenom kiflom«; nova benzinska crpka nešto je manje zaklanja od pogleda nego prethodna. Ali je, ipak, i dalje dijelom sakriva, za razliku od vremena nastanka »kifle«, kada benzinske crpke nije bilo, nego je tu, kažu, bio parkić.

Ime po kojem se ova zgrada prepoznaje od drugih, dobila je po svom obliku. Njena izgradnja započela je 1953., a završena 1954. godine. Ovaj i okolni objekti prve su moderne katnice sagrađene poslije Drugog svjetskog rata. Građene su na lokacijama uz Senčanski put, koje su pretrpjele veliku štetu u savezničkom bombardiranju u rujnu 1944. godine. Meta je bila Željeznički kolodvor, ali su stradali civilni kvartovi, ovaj i drugi, pogotovu uz Senčanski put u neposrednoj blizini pruge. Ruševine od bombardiranja dugo su stajale i čekale na stvaranje novog naselja modernih zgrada, započetog izgradnjom »kifle« i objekata u neposrednom susjedstvu. Cijeli taj kraj u izgradnji s ponosom su tada zvali »nove zgrade«, što se po nekim danas oronulim fasada ni ne sluti.

Šezdesetih godina u prostor kod »kifle« smjestila se benzinska crpka, uzgred, desetljećima vrlo popularna, ali stanarima ove zgrade dijelom je zaklonila pogled. Prošle godine je stara crpka srušena, ali je odmah podignuta nova.

K. K.

O regiji

Ne znam jesu li štovani čitatelji zamijetili, ako redovito prate razne TV dnevnik, studijske razgovore ili vijesti, sve češću uporabu jedne nove riječi, a ta riječ je »regija«. Govorim prije svega o emisijama koji se emitiraju na državnim televizijama ali i na raznim privatnim kanalima. Ova riječ je zamijenila riječi Balkanski poluotok, zapadni Balkan a čini se ponekad da se ovim izrazom želi pokriti prostor bivše SFRJ, izuzimajući Sloveniju. Ovaj pojam

Tadašnja ideja bila je regionalizacija cijele Srbije, to jest da pokraj postojeće dvije službene regije, Vojvodine i Kosova, i ostali dijelovi države budu podijeljeni u regije, shodno definiciji da je regija »područje, oblast, kraj jedne države, koja je izdvojena kao geografska, historijska, kulturna posebnost, regija«. U PPRS ovo je i urađeno na grafički način: crtežom. Na političkom planu ništa nije urađeno, mada je Srbija podijeljena na regije, istina samo u tzv. stati-

i u tradicionalno centralističkim državama u okviru EU. Zapravo, regionalizam, baziran na autonomiji i supsidijarnosti predstavlja jedan od imperativa suvremenog razumijevanja državne organizacije«. Događanja posljednjih tjedana pokušavaju animirati jednu drugu ideju regije koja je ovako definirana u jednoj ranijoj publikaciji, zborniku »Regioni i regionalizacija – sociološki aspekti« regija (lat. *regio*; engl. *region*; nem. *Region*) postoji u svim europskim jezi-

»široj regiji«, misli se na Bosnu i Hercegovinu, ponovo otvaraju jednu problematiku, koja je svojevremeno samo zaleđena, iz želje prije svega da se konačno završi krvavi rat. Daytonskim sporazumom dan je neki pravni okvir buduće organizacije ovog teritorija, koji je podijeljen na dvije veće jedinice. Jedan je dobio ime Republika Srpska, a drugi Federacija BH koji je, slično Švicarskoj, podijeljena na kantone. Hrvati koji žive uglavnom u Hercegovini ovakvim rješenjem nisu baš bili oduševljeni i poput Srba i oni žele dobiti status entiteta.

PARADA

Nedavno je u Republici Srpskoj održan referendum da 9. siječanj bude službeni praznik ovog entiteta. Shodno želji »većine žitelja« prije nekoliko dana u Banjoj Luci održana je parada kojoj je slijedila i svečana akademija. U životu sam vidio razne parade, ali ovakvu još nisam. U malim skupovima paradirali su oko 200 članova specijalne i redovne policije kao i oklopljena policijska vozila, članovi raznih udruga boraca, studenti, članovi civilne zaštite, vatrogasci, poštari i članovi kulturnih udruga. Jedna vojna jedinica bila je postrojena u svečanom stroju, jer je njima bilo zabranjeno paradirati. Zahvaljujući RTS-u, u izravnom prijenosu mogli smo pratiti i tri govornika svečanosti. Apropos povod je bio »25 godina postojanja Republike Srpske«. Ako dobro računam, oni to računaju od 1992. godine kada je počeo rat u Bosni. Gledajući i ostale događaje u regiji pade mi na um da neki ponovno žele dijeliti »tigrovu kožu«. Naime, to su govorili tih godina tvrdeći da je nacionalno dijeljenje nemoguće! Neki su to na žalost ipak pokušali uz ogromne žrtve i čini mi se da žele isto nastaviti.

Sjećate li se ovih parola?

je već jednom bio popularan u javnom govoru za vrijeme vladavine DS-a, kada je proklamirana parola »i Kosovo i Europa«. Tada je izrađen i »Prostorni plan Republike Srbije 2010. – 2020.« (PPRS), prije svega zbog toga što je tadašnji ministar financija, kao i cijela Vlada, računao na neka novčana sredstva »iz predpristupnih fondova EU«. Ministar je tada osnovao i vlastitu stranku pod imenom Ujedinjeni region Srbije (URS), koja je na tadašnjim izborima postala i parlamentarna stranka.

stičke regije po kojima je rađen posljednji popis stanovništva (bez Kosova). URS i njegov lider nestali su s političke scene i jedno vrijeme zaboravljen je i pojam regije.

IDEMO K EUROPI!

Otkad su počeli pregovori o pristupanju EU, izraz regija je ponovno često u javnoj uporabi, jer »Europska povelja o regionalnoj autonomiji« nedvosmisleno potvrđuje kako je ideja regionalizma jedna od strateških

cima i ima veoma dugu povijest. Regije i regionalni koncepti organiziranja ljudske zajednice mnogo su stariji od suvremenih (nacionalnih) država: »Regija u tom etimološkom smislu označava prepoznavanje vlastitog prostora koji najoptimalnije izražava i ostvaruje interese dane zajednice... Otuda pojam 'regija' podrazumijeva oblik organiziranja ljudi koji se nalaze na pola puta između lokalnih zajednica i (nacionalnih država)«. E, izgleda da u ovom grmu leži zec. Naime, događaji u

PROŠLA GODINA IZ KUTA HRVATSKIH PODUNAVSKIH UDRUGA

Konstantno osipanje članstva u seoskim udrugama

*Najveći broj aktivnosti realizira se zahvaljujući radu sredovječnih i starijih članova **

Sve je teže osigurati sredstva potrebna za realizaciju planiranoga, a godišnji proračuni su sve tanji

Hrvatske udruge koje djeluju u šokačkom Podunavlju na prostoru od Sonte do Plavne bremene su problemima. U svima je evidentno konstantno osipanje članstva, osobito srednjoškolske dobi. Čelništva udruga jednostavno nemaju rješenja za ovaj problem, jer, realno i djece je sve manje. Iz godine u godinu manje je i proračunskih sredstava, što, osim sve manje donatora, u seoskim sredinama stvara velike probleme u organizaciji planiranih manifestacija.

DJECA SU NAŠA BUDUĆNOST

HKUPD *Matoš* u 2016. godini suočio se s novim problemima.

»Sadašnji rad udruge nazvala bih kampanjskim. Za redovite manifestacije nekako se i okupimo, odradimo potrebno, a potom dio članstva ne vidimo do naredne akcije. Premali broj članova udruge je stalno dostupan i pripravan za pomoć i doprinosu radu udruge. Jednostavno, nema dovoljno zainteresiranih, nema dovoljno stručnih osoba, entuzijazam je splasnuo, a članstvo se osipa. Neki su nas napustili zauvijek, preminuli su. Pojedini su se preselili u druga mjesta ili čak države. Mladi odlaze na školovanje ili u potragu za poslom i ne vraćaju se u selo. Jedan od bitnih problema, po meni, je sitničavost i taština. Mnogima teško pada timski rad. Članstvo oku-

pljamo organiziranjem raznovrsnih radionica, izložbi, predstavljanja knjiga, priredbi, zimskih kućnih prela i sl. Najposjećenije su nam *Dani A. G. Matoša i Josipa Andrića*, potom zabavna večer na kraju pokladnog vremena, *Tute*. Na ostalim događanjima prisustvuje desetak do tridesetak osoba. Ima više načina kako privući mlade, ali mladih u našem selu nažalost gotovo da i nema. Organizirati predviđene manifestacije nije nam do sada predstavljalo problem, jer nam se tada pridruže i manje aktivni i pomažući, pa i seljani koji nisu članovi udruge. Kao domaćini, spram gostiju, uvijek se dobro pokažemo. Veliku pomoć prigodom organiziranja manifestacija pruža nam Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice. Dakle, problem oko organiziranja manifestacija najčešće bude u kasnom pristizanju sredstava odobrenih po projektima, a i činjenica da više nemamo svoj tamburaški sastav, i to sada kada imamo glazbala. Folklorna skupina odraslih pauzira, sada kada smo pribavili potrebne dijelove nošnje i prateće opreme, nema ju tko prikazati. Što bi rekli stari: nikako sastaviti dva dobra skupa. Zbog nedostatka sredstava i prostora sve manje udruga zovemo u goste, pa stoga i nas sve manje pozivaju. Kada i uslijedi neki poziv za ozbiljnije gostovanje, ili nemamo dovoljno sredstava za prijevoz ili nemamo tamburašku pratnju za dječji folklor ili jednostavno nemamo uvježbanih

koreografija. No, nije baš sve tako negativno. U udruzi uvijek imamo dvadesetak djece osnovnoškolske dobi i s njima najviše radimo. Oni su naša budućnost. Sredstva potrebna za redoviti rad poglavito pribavljamo apliciranjem na natječe i pisanjem

Hrvatske, putem Veleposlanstva u Beogradu, apliciranjem na natječe Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija – Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Od Veleposlanstva smo tražili 12.000 kuna, a dobili smo 10.000, od

projekata. U 2016. godini sredstva od pokrajinskih tajništava su više nego li prepolovljena, ali ipak smo uspjeli sve isfinancirati. Najveću donaciju dobijamo od

Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne zajednice za redovitu djelatnost tražili smo 60.000 dinara, a dobili smo 20.000. Za mani-

festaciju *Dani A. G. Matoša i Josipa Andrića* tražili smo 80.000 dinara, a dobili 25.000. Od HNV-a po projektu za Dane i nabavu opreme ukupno smo dobili 50.000 dinara. Od općine nismo dobili ni dinara u 2015. godini, iako je po projektu za redovitu djelatnost bilo odobreno 40.000, a u 2016. nismo niti aplicirali jer je jasno da nam ne namjeravaju odobriti nikakva sredstva. Dakle, naš cjelokupni priljev u 2016. godini bio je 265.000, s prenesenim iz 2015. raspolagali smo s proračunom od oko 300.000 dinara», kaže predsjednica Matoša **Kata Pelajić**.

NAJLAKŠE SE OKUPLJAMO OKO VELIKIH MANIFESTACIJA

Zapažene akcije, atraktivna gostovanja i za seoske sredine velika brojnost članstva KPZH-a *Šokadija* iz Sonte polako ali sigurno postaju prošlost.

»Kako vrijeme prolazi članstvo nam se smanjuje. Ljude je sve teže

udruge i stalno su na raspolaganju ali i kod njih godine i zdravlje, ili, što bi neki rekli zamor materijala, čine svoje. Okupljanje članstva je najlakše oko velikih manifestacija, rijetkih gostovanja i rada na *Šokačkoj kući*. Imamo djecu i nešto mladih do srednjoškolske dobi, kasnije većina odlazi, ne samo iz Šokadije, nego i iz Sonte. Nažalost, oni danas kupuju karte u jednom smjeru i na prste se mogu nabrojati oni koji ostaju, a i oni tijekom sezone odlaze u inozemstvo na privremene i povremene radove tako da veći dio godine nisu tu. Općenito, mlade sve manje zanimaju folklor i tradicija. Pokušavamo na razne načine, nudeći im razne programe, na tom je tragu i otvaranje odjela glazbene škole, smjera tambure. S puno entuzijazma i angažiranja stalnih članova u pripremama redovitih manifestacija poput *Šokačke večeri* i Likovne kolonije nemamo problema, ali pokrenuti neke nove manifestacije vrlo je teško. Jednostavno nemamo dovoljno ljudi i nedostaje nam svježina. Za gostovanja se uvijek okupi određeni broj članova folklorne sekcije, osobito ona višednevna, no tu je problem financijske naravi. Stoga iz ponuda koje imamo izdvojimo jedno-dva gostovanja tijekom godine, a veliki broj, nažalost, moramo odbiti. Novci su posebna priča i tu se dovijamo na razne načine. Prioritet su nam natječaji po kojima se financiramo. Od redovitih primanja imamo dotaciju iz mjesnog samodoprinosu oko 100.000 dinara na godinu, što je jedva dostatno za knjigovodstvo, struju i komunalije. Najveći dio dobivamo putem natječaja, ali obično su i to mala sredstva, od 10 do 50 tisuća po projektu. Izuzetak su sredstva od Hrvatske, koja su nešto ozbiljnija, ali isto nedostatna za pojačanje aktivnosti. Ovo su poglavito namjenska sredstva, koja se troše na naš najveći projekt, etno-kuću s muzejom i knjižnicom. Nešto dobivamo iz općinskog proračuna i donacija, tako da godinu provučemo s proračunom ne većim od 5.000 eura. Ukoliko znamo da samo *Šokačko veče* odnese oko 1.000 eura jasno je koliko ostaje za ostale aktivnosti tijekom cijele godine. O nabavi novih i poravkama starih glazbala, ulaganju u nošnje, neophodnu tehniku i slično ne možemo ni sanjati», kaže predsjednik *Šokadije* **Zvonko Tadijan**.

Ivan Andrašić

okupiti, osobito mlade, osobito u selima koja se i statistički iz dana u dan smanjuju i stare. Postoji jedna grupacija, mahom srednjovječnih članova, koji su konstantno aktivni u radu

TJEDAN U BAČKOJ

Zima, zima

Zima, zima. Baš zazimilo ovih dana, pa ne pušta. Sastavilo se u nizu dana i dana, s debelim minusima. I taman kada smo pomislili da je najgore baš prošlo, ono još gore. A mi Somborci kao da smo nešto zgriješili: stalno smo najhladnija regija Vojvodine. Kao da smo na Peštorskoj visoravni, a ne u Panonskoj ravnici. I onda kukamo, te zima nam je, te ne možemo pokrenuti svoje aute, te nam smeta što nije očišćen baš svaki čošak grada, te potrošili smo sav ogrjev, te koliki će nam biti računi za struju i tako valjda kukajući vjerujemo kako će ova zima brže proći. Izgleda da smo se previše razmazili, previše navikli na komfor, pa nam smeta i ovo malo minusa. Oni koji duže pamte reći će što je ovih osam centimetara snijega i što je nekoliko dana u debelom minusu. Pa nekada je snijega bilo toliko da se druga strana ulice nije ni vidjela, bilo ga je toliko da se išlo doslovce kroz snježne tunele. Bilo je toliko hladno da je Dunav bio toliko zaleđen da se na drugu, baranjsku, stranu išlo kolima i konjima preko zaleđene rijeke. I nije život stao. Nije život stao ni zato što se umjesto zagrijanih automobila išlo saonicama i konjima. Nije život stao ni zato što nije bilo termo čarapa, perjanih jakni već se išlo u slamom napunjenim klompama, opaklijama i pršnjacima. I ne samo da život nije stao već su te zime imale neku svoju draž, ljepotu. Ljepotu okupljanja ljudi i druženja. Nema danas toga. Danas svatko bježi u neki svoj topli kutak, dovoljan sam sebi uz svoje prijatelje s društvenih mreža koje kada sretne na ulici ni ne pozdravi. Kada netko od nas poželi neku lijepu šetnju u zaleđenom krajoliku, opravdanje je uvijek isto – jao smrznut ću se.

A imal i što ljepše nego li u hladni, snježni sumrak prošetati recimo uz poluzaleđeni Dunav, prošetati nekom škripavom stazom, s nekim tko vam je blizak i drag? Ali kada je većina od nas to posljednji put uradila? I koliko smo bezveznih izgovora našli da baš to ne uradimo? Pa eto nam prilike ovih dana. Krenimo u jednu malu šetnju, uživajmo u krajoliku, jer ima svojih čari i ova zima, a onih svakodnevnih briga itekako ima dovoljno. Recimo seljake brine kako će im pšenica podnijeti ove minuse. Tješi ih to malo snijega, ali zabrinjava što je većina usjeva u zimu ušla nepripremljena, nedovoljno razvijena, zbog kasne sjetve. One koji vode računa o Dunavu brine pojava leda i mogućnost proglašenja obrane od leda. Đake brine što će već u ponedjeljak sjesti u školske klupe, a raspust tek što je počeo. I tako svatko brine neke svoje brige. Pa, proći će valjda i zima.

Z. V.

NIKOLA GAŠPAROVIĆ, SLASTIČAR IZ GOLUBINACA

Privilegij je raditi i živjeti od posla koji volite

Treba voljeti ono što se radi, biti dobro obučen, dobar u komunikaciji, biti stručnjak i čovjek da bi uspio

Rijetki su danas obrtnici koji još uvijek njeguju staru tehnologiju i recepturu gdje se najveća pozornost poklanja kvaliteti proizvoda. Tragom jednog od takvih put nas je odveo u Golubince, u dom i radnju **Nikole Gašparovića**, slastičara koji je svoj zanat izučio na starinski način. Slastičarstvom se bavi već punih 50 godina. U svome poslu njeguje nekadašnju staru recepturu baziranu na kvaliteti sirovina

godina, 1967. Put ga je stjecajem okolnosti odveo u slastičarnicu u Zmaj Jovinoj ulici kod vlasnika **Vukašina Petrovića**, jednog od viđenijih, popularnijih i boljih slastičara u to vrijeme:

»Ovaj posao sam zavolio uz moju pokojnu baku i majku, koje su bile dobre kućanice. Osim toga, još kao mali volio sam jesti slatko. Zato sam se i odlučio školovati se za slastičara. Školovanje je tada bilo malo drugačije nego danas. Imali smo

Beča i Budimpešte koji su tamo provodili i po mjesec dana pokazujući nam 'novotarije'. Izučio sam zanat na starinski način, a to znači da se tada sve radilo termičkom obradom namirnica. Nije bilo ovih gotovih smjesa, pravile su se kore od patišpanja jaja, šećera i brašna, kremovi su se kuhali i osnovne stvari su se termički obrađivale poput koštice čavog voća. Tako radim i danas i trudim se da održim takav način proizvodnje«, priča Nikola.

rada, slastičar iz Golubinaca navodi:

»Ako volite ono što radite, to se zove privilegij, doduše ako od toga možete živjeti. U mom dosadašnjem radu bilo je i ovako i onako, ali ja i danas mogu živjeti od svog rada. Ako poštujete posao i kupce, a ja se uvijek trudim kupcima izaći u susret i čak dostavljam kolače na kućnu adresu, onda možete očekivati dobitak. Što se tiče tržišta, nije lako. Ljudi moraju saznati za vas i putem medija. Ljudi danas vole probati starinske kolače i ja se trudim uvijek pripremljam najbolje i najkvalitetnije što se nekad radilo.«

U radionici uvijek ima posla

koje koristi, po čemu su njegove slastice poznate ne samo u Srijemu nego i mnogo šire. O okusima njegovih kolača se priča. U to smo se i sami uvjerali, a preporučamo i drugima jer to je jedini način uvjeriti se u to koliko je dugogodišnje iskustvo, znanje i primjena stare recepture značajno u ovome poslu.

ZANAT SE MORA VOLJETI

Na slastičarski zanat u Beograd otišao je sa 14 i pol

manji broj predmeta, ali smo dobili dosta dobrog znanja. Škole su bile dobre, studiozne, dobili smo lijepo znanje ne samo iz ove oblasti iz gastronomije i pripreme hrane, nego i iz higijene, komunikacije i ostalih predmeta. Već prije 6 sam bio na poslu sve do 16, a onda do 20 sati u školi. Poslije škole ponovno u radnju i tako dvije godine neprekidno. Imali smo jako dobre majstore i tijekom godine naš gazda je u slastičarnicu dovodio jako dobre i poznate majstore čak iz Praga,

U kojoj mjeri je novo doba uništilo ono starinsko, Nikola kaže:

»Novo doba nije ništa uništilo. Jednostavno, vrijeme nosi svoje i prosto je moralo doći do promjene. Ja u svom asortimanu imam neki izbor kolača i uvijek se trudim da osim onih tradicionalnih starinskih kolača bude i onih koji se rade na moderniji način. Izgledaju moderno, ali su rađeni na tradicionalni način.«

A što je recept uspješnog višedecenijskog slastičarskog

NEKAD I SAD

Vrijeme je učinilo svoje. Uglavnom se sve industrijaliziralo i danas obrtnika poput slastičara nema baš puno:

»Nekim obrtima treba omogućiti opstanak. Uvijek će

Slastice su spremne za kupce

nekom trebati sitne zanatske usluge. Ne gajim iluziju da će biti kao što je nekada bilo, ali je važno održati tradiciju i prenijeti iskustvo na mlađe. Jer ne mogu svi biti visokoobrazovani, uvijek će netko morati praviti kolače, peciva i neke druge stvari i mislim da bi trebalo poraditi na tome da se djeci

malo to približi. Zato ja to radim sa zadovoljstvom i volim pokazati djeci kako se to radi.»

Danas mnogi s uživanjem degustiraju kolače maestra Nikole. No, slastičarnica je nekad imala značajniju ulogu u životu ljudi, a kolač je predstavljao veće zadovoljstvo:

»Nekad se znalo da je slastičarnica samo slastičarnica, a da je restoran samo restoran. Nije bilo kafića, a kolači su se mogli kupiti samo u slastičarnici. Tada je to imalo drugu dimenziju. Danas sasvim drugačiju, mada po meni, prave slastičarnice svugdje opstaju. Ja sam ponosan na moje Golubincane i na to što sam drugi školovan slastičar poslije **Miše Orlovića** iz Rume. Ponosan sam što sam uspio učiti veći broj mladih ljudi koji su sada već poznati slastičari i izvan Srbije.»

Pitali smo Nikolu što je tajna dobrog slastičara:

»Treba voljeti ono što radiš, biti dobro obučan, dobar u komunikaciji, biti dobar stručnjak i čovjek.»

S. Darabašić

TJEDAN U SRIJEMU

Ledeni početak

Izrazito niske temperature i snježne padaline pogodile su Srijem i Srijemce protekloga tjedna. Ceste su su uglavnom bile prohodne, ali Srijemci skoro da ne pamte ovako niske temperature. Posljednjih nekoliko godina, čak desetljeća, bile su blaže zime. Iako su proteklog tjedna zabilježene ekstremno niske temperature nije bilo potrebe za reagiranjem Odjeljenja za izvanredne situacije u Srijemskoj Mitrovici, ali je zabilježen povećan broj požara kao neizravna posljedica hladnoće.

I zimske službe na području Srijema spremno su dočekale snježne padaline, a poduzeća za isporuku toplotne energije za sada rade nesmetano. Sava je zaleđena na nekoliko mjesta kod Srijemske Mitrovice, pa su sredinom tjedna stručna tijela pribjela lomljenju leda, kako bi omogućili nesmetano kretanje plovila. Sve su to bile posljedice ledenog vala koji je zahvatio cijelu Srbiju. Reklo bi se zaista neočekivano.

Ovako niske temperature utjecat će svakako i na veću potrošnju ogrjeva (za one koji su se odlučili za takvu opciju grijanja), pa su već ovih dana mnogi krenuli u potražnju i kupovinu drva i ugljena. Ponuda je mala, a samim tim i cijena mnogo veća. U najavi je još jedan hladni val, što znači da ovu zimu moramo zaista ozbiljno shvatiti i dobro se pripremiti, ukoliko to nismo učinili do sada.

No, što je tu je – topli odjevni predmeti, duboke čizme i izlazak samo u prijekoj potrebi je jedino što nam preostaje i grijanje u toploj sobi u vrijeme odmora uz neki topao napitak.

Možemo zaključiti da nam je nova 2017. godina ledeno počela. Još kada pri tom dodamo i najavu poskupljenja određenih proizvoda, dođe nam baš da se »smrznemo«. Ako je i vas, kao i mnoge Srijemce početkom godine, zakačio virus gripe, kako ga u ovim područjima nazivaju »ferari virus«, onda baš niste imali sreće.

No, da ne sudimo odmah na početku godine i da ne prognoziramo da će nam baš sve u ovoj godini biti tako crno, nadajmo se skorašnjem otopljenju, vedrijem i zdravijem duhu i nadajmo se da će nam ova godina, ako ništa drugo, donijeti barem više osmijeha na licu, više lijepih i toplih riječi koje će unijeti toplinu među ljudima.

S. D.

NAJVEĆA LJUBAV MARIJE MATKOVIĆ IZ ĐURĐINA

Vez, iz dana u dan

*S vezenim stolnjakom Marija je osvojila prvo mjesto na Međunarodnom natjecanju ručnih radova u Bačkoj Palanci * Na ovom natjecanju sudjelovala je tri puta, a osvojila je još jedanput prvo mjesto i jednom treće*

»Kad jednom nešto vidim i ako mi se sviđa, naučim oma to raditi. Sve sam sama učila«, otkriva **Marija Matković** kako zna raditi sve vrste veza. Kao djevojka nije puno vezla jer nije imala vremena, a nakon što se udala u Jožino selo u Đurđin bilo je suviše slobodnog vremena i tako je počela raditi vez.

»Udala sam se u taku kuću di je bio stari svekar i zauva koja je kuvala, a ja sam pomagala. Bavili smo se poljoprivredom i kad smo završili poslove napolju bila sam slobodna. Najviše sam radila zimi. Zimske noći su bile dugačke, a rad s iglom i koncom me je opušto i zanimom«, prisjeća se Marija kako je

bilo nekada, a sada joj zdravlje ne dopušta puno raditi.

Veze i ljeti i zimi, kad god uhvati vremena, često i deset i dvanaest sati dnevno.

Kada govorimo o počecima izrade ručnih radova, Marija kaže da je počela s bijelim vezom s koncem u različitim bojama. Nakon toga je prešla na križiće, reakril, heklanje, goblene, šaranje jaja, *decoupage* tehniku ukrašavanja...

»Nema što nisam probala i što nisam radila, al sve mi dosadi! Jedno vrime radim niku vrstu veza, tri, četiri, pet godina. Naradim tog puno i dosadi mi! Onda oču štogod drugo, štogod novo...«, kaže Marija, a s obzirom na to da je bijeli vez

počela raditi prije 20 godina i da ga i dalje radi, svakoga dana možemo zaključiti kako je on Marijina najveća ljubav.

Dok je bila na salašu, nije ga radila. Susrela se s njim tek kad je došla u selo gdje joj je susjeda snaš **Janja** radila bijeli vez. U to vrijeme joj se ženio sin **Marinko** i trebalo je snaji **Suzani** napraviti *keceljac* za okretanje.

»Kad sam vidila kako ga snaš Janja radi, svatila sam da to nije ništa naročito. Šij okolo mustre i to ti je to«, kaže Marija.

Za rad s bijelim vezom Marija kaže da sve dođe samo, prilikom rada.

»Sve ti se samo kaže, što kažu stare žene. Kako da zate-

gneš, kako da namišćaš... A jako je bitno i držanje. Isto tako i položaj prstivi. Kad šlinguješ, svaki prst ima šta raditi.«

Kao najskuplji i najljepši rad Marija izdvaja okrugli stolnjak s vrlo sitnim rupicama. Stolnjak je radila godinu dana s vrlo tankim koncem i kaže da je »katastrofa koliko ga je teško bilo raditi«, jer je nezgodan oblik. Marija nam pojašnjava da je bijeli vez najteže raditi u krug, jer se tada ide protiv materijala i stalno se mora paziti kako se zateže konac. S ovim stolnjakom Marija je osvojila prvo mjesto na Međunarodnom natjecanju ručnih radova u Bačkoj Palanci. Osvojila je na ovom natjecanju još jednom

»Prvo i prvo mustre kad biram izaberem na primer desetak uzoraka i onda od ti deset biram. Biram sve dok god ne budem u potpunosti sigurna da će to lipo izgledat i da mi se sviđa. Nikad ne radim mustru koja mi se ne sviđa jel onda ne radim s voljom.«

Kad se mustra izabere, prva faza je gotova i tad kreće rad: »Onda žurim, žurim, žurim da vidim kako će izgledat, pa još malo, pa još malo i kad dođem do polak za mene je to ko da je gotovo, jel onda možem u potpunosti zamislit rad kako će izgledat na kraju. Kad dođem do *polak* jednog rada, već počimam planirat kako ću i šta ću radit sledeće i jedva čekam da ovo završim kako bi počela radit štogod drugo. To mi je sve. Nikad nisam *prilazila* na drugi rad ako ne završim onaj prvi.«

prvo mjesto i jednom treće, a tri puta je samo i sudjelovala!

Osim brojnih prekrivača, stolnjaka, jastuka, zavjesa koje je do sada uradila bijelim vezom Marija je napravila i komplet nošnju za unuku **Severinu**, a u planu joj je uraditi još jednu suknju s većim rupicama, jer kako tvrdi naša sugovornica, ljepše je kad su na suknji krupnije rupice, »bolje pokaziva«. Marijina želja je i da joj unuka ide na izbor za najljepšu prelju kada joj uradi novu suknju i da naravno pobijedi.

Svoju vještinu u radu s iglom i koncem Marija je iskoristila i za izradu zlatovezom ukrašenih bunjevačkih narodnih prsluka unucima **Vedranu** i **Draženu**.

Posljednja tri mjeseca Marija vrijedno radi na suknji koja ima 30 centimetara širine veza, a naručila ju je Zagrepčanka rodom iz Tavankuta za svoje vjenčanje.

Marija je ljubav prema bijelom vezu prenijela na snahu koju je, kako kaže, naučila lijepo raditi.

»Snaja mi zdravo *lipo* radi, samo što nema još *vrimenta* da se posveti šlingu toliko sati na dan ko ja, al da nije nje i da ne vidim da toliko voli i ona ovaj vez ne bi ni ja toliko radila. Unuku mi rad na bilom vezu još ne zanima, nadam se da će bit drugačije za koju godinu kad malo naraste.«

J. D. B.

Velikićev *Islednik* popularan u Hrvatskoj

BEOGRAD – NIN-ovom i drugim nagradama ovjenčani roman *Islednik* (Laguna), poznatog srpskog pisca **Dragana Velikića**, *Nstyle* (kulturni dodatak zagrebačkog tjednika *Nacional*) svrstao je u devet knjiga koje su obilježile 2016. godinu u Hrvatskoj. *Islednik* je pored izvanrednih kritika vodećih medija u Hrvatskoj stekao i popularnost kod čitateljske publike. »Za ovu godinu planiraju objaviti moj roman *Severni zid*, koji u vrijeme kada se pojavio u Srbiji, 1995. godine, nije mogao biti čitan u Hrvatskoj«, izjavio je Velikić za *Blic*.

JDP gostovalo u Zagrebu

ZAGREB – Jugoslovensko dramsko pozorište (JDP) iz Beograda ponovno je gostovalo u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu, ovoga puta s predstavom *Hamlet* **Williama Shakespearea**, u režiji **Aleksandra Popovskog**. JDP je u istoj teatarskoj kući gostovalo i prije godinu dana, s **Moliereovim** *Uobraženim bolesnikom*, u režiji **Jagoša Markovića**.

JDP i HNK Zagreb su, nakon tri desetljeća, uspostavili suradnju razmjenom predstava. U lipnju 2015. u Beogradu je gostovala HNK-ova predstava *Vučjak* **Miroslava Krležea**, u režiji **Ivice Buljana**. Prije obnove suradnje, JDP je posljednji put gostovalo na sceni HNK u Zagrebu 1986. godine s predstavom *Putujuće pozorište* **Šopalović**.

Razgovor u Subotici

SUBOTICA – U okviru manifestacije *Dani biskupa Ivana Antunovića 2017.*, večeras (petak, 13. siječnja) u Pastoralnom centru *Augustinianum* (Trg svete Terezije 2) u Subotici bit će održan XXV. *Razgovor*. Tema ovog tradicionalnog okupljanja Hrvata u Subotici bit će *Strategija obrazovanja na hrvatskom jeziku u Republici Srbiji*. Organizator *Razgovora* je Katoličko društvo *Ivan Antunović*. Početak je u 19 sati.

Novosadski koncert Đorđa Balaševića

NOVI SAD – Poznati kantautor **Đorđe Balašević** održat će koncert u Novom Sadu, u četvrtak 19. siječnja, u dvorani Spensa. U susret koncertu, Balašević je poslije 12 godina objavio i novu pjesmu pod nazivom *Mala vidra s Begeja*, koju opisuje kao »jednu od onih Balaševićevskih patetičnih, gdje se spominju zvona Božića i anđelčici.« Posljednji put poznati glazbenik je u Novom Sadu nastupio 2012. godine na Trgu slobode pred oko 50 tisuća ljudi.

Ulaznice po cijenama 1600 (parter), 1700, 2000 i 2200 dinara (tribine) te 4000 i 5000 dinara (VIP tribine i separe) mogu se rezervirati i kupiti preko servisa gigstix.com. Početak je u 20 sati.

Veliko prelo 2017. u Subotici

SUBOTICA – *Veliko prelo 2017.* bit će održano u subotu 4. veljače u dvorani Tehničke škole **Ivan Sarić** (Trg Lazara Nešića br. 9) u Subotici, s početkom u 19.30 sati. Nastupaju: Klapa *Kampanel* Zagreb/Primošten, Ansambl *Biseri* Subotica, Tamburaški ansambl HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice. Tijekom večeri će biti pročitana najljepša preljaska *pisma* koju bira tročlani žiri, a birat će se i najljepša prelja s pratiljama. Bit će organizirana i bogata tombola.

Cijena ulaznice je 2.300 dinara. U cijenu je uključena večera (krumpirčica....), piće tijekom večeri i za dezert fancy (krafne). Sve informacije u vezi kupnje karata se mogu dobiti u Uredu HKC-a, Preradovićeve br. 4, Subotica ili na telefone: 024/55-55-89 ili 062/187-55-17.

Na Facebook stranici HKC *Bunjevačko kolo* organizirana je nagradna igra za dodjelu besplatnih karata, koja traje do 20. siječnja.

Šokačko prelo u Beregu

BEREG – *Šokačko prelo* u Beregu bit će održano 11. veljače u mjesnom Domu kulture, s početkom u 19 sati. Na prelu će gostovati KUD-ovi iz Odžaka (BiH) i Bogdanovaca (RH). Za dobru atmosferu poslije programa bit će zadužen Tamburaški sastav *Čokanj* iz Našica. Cijena ulaznice je 1200 dinara, u što su uračunati večera i piće za cijelu noć.

Za sve dodatne informacije nazvati: 025/809-439. Organizator prela je HKPD *Silvije Strahimir Kranjčević* iz Berega.

ZIMSKA ŠKOLA FOLKLORA U KOPRIVNICI

Plesovi i pjesme Dinarskoga područja

Hrvatska matica iseljenika je i ove godine organizirala Zimsku školu folklora, koja okuplja Hrvate i Hrvatice s raznih strana svijeta. Dugi niz godina škola se održavala u Crikvenici, a od prije dvije godine održava se u Koprivnici. Prema najavama, ove su se godine učili folklorni plesovi, narodne nošnje, pjesme i glazbala hrvatskoga Dinarskoga područja, odnosno narodni plesovi Podvelebitskog kanala i otoka Paga, Ravnih kotara i Bukovice, Zadarskog priobalja, otoka Pašmana, Ugljana i Dugog otoka, Šibensko-primoštenske zagore, priobalja i otoka, Drniške i Sinjske krajine i Poljica, Zabiokovlja, Imotske krajine i doline Neretve. Predavani su i plesovi Hrvata koji žive u Bosni i Hercegovini, a plesovi im pripadaju dinarskome području: sjeverne Hercegovine, Završja, Kupresa te zapadne Bosne i srednjobosanskoga gorja. Uz to, jedno posebno predavanje bilo je posvećeno dječjem folkloru, učilo se i o narodnim nošnjama i pjesmama dinar-

skoga područja, plesnom pismu (kinetografija), o scenskoj primjeni folklora te o metodologiji rada s izvornim seoskim folklornim grupama te reproduktivnim

HRVATI IZ VOJVODINE

Od Hrvata iz Vojvodine sudjelovali su: **Darko Prčić** (HKPD *Matija Gubec Tavankut*) i **Anita Đipanov-Marjanović** (KUDH *Bodrog Monoštor*) u skupini folklornog plesa te **Augustin Žigmanov** (HKPD *Matija Gubec Tavankut*) u skupini tradicijskih glazbala.

ansamblima (tzv. KUD-ovima). Ova je škola namijenjena obrazovanju voditelja i članova hrvatskih folklornih i tamburaških skupina. Prema pisanju portala moja-domovina.net, školu je ove godine pohađalo 108 polaznika, većim dijelom iz Hrvatske ali i izvandomovinstva – Bosne i Hercegovine, SAD-a, Njemačke, Švicarske, Mađarske, Srbije i Makedonije. Polaznici su mogli odabrati jednu od tri ponuđene skupine predavanja: folklorni ples, sviranje tambura ili hrvatskih tradicijskih glazbala. Ono što posebno veseli organizatore ove škole je značajan porast interesa za kolegij svira-

nja tradicijskih instrumenata na koji se prijavilo 14 polaznika što je jednak broj polaznika kao na kolegiju sviranja tambura.

Voditelj škole je umjetnički voditelj ansambla *Lado* prof. **Andrija Ivančan**, a predavanja će održati i drugi hrvatski folklorni i glazbeni stručnjaci: **Miroslav Šilić**, **Goran Knežević**, **Nenad Milin**, **Vidoslav Bagur**, **Kristina Benko Markovica**, **Katarina Medarić**, **Tibor Bün**, **Siniša Leopold** te **Vjekoslav Martinić**.

Školu je 1963. utemeljio i programski osmislio dr. **Ivan Ivančan**. U sklopu večernjeg programa škole prikazan je dokumentarni film *Snagom duha Mladena Trnskog* i promocija knjige *Veliki čovjek iz malog sela* Dragutina Koške koji prikazuju život i djelo jednog od najvećih velikana hrvatskog folklora dr. Ivana Ivančana.

Svečana završna priredba na kojoj su nastupili svi polaznici Škole folklora održana je sinoć (četvrtak, 12. siječnja) u dvorani *Domoljub* u Koprivnici.

D. B. P.

GODIŠNJA SKUPŠTINA HRVATSKE UDRUGE U BEREKU

Milorad Stojnić novi predsjednik *Kranjčevića*

Na redovitoj godišnjoj skupštini HKPD-a *Silvije Strahimir Kranjčević* iz Berega za novog predsjednika izabran je **Milorad Stojnić** koji je do sada u udruzi bio koreograf. Stojnić je izabran jednoglasno.

»Ovo jeste priznanje za moj trud i rad koji sam u proteklih godinu dana uložio u našu udruhu, ali je velika odgovornost i obveza. Ono što nas čeka je povećanje broja članova i rad

na tome da se u udruhu aktivno uključe svi oni koji su u prethodnom periodu bili članovi *Kranjčevića*. Ova 2017. godina za nas ima poseban značaj jer u ovoj godini obilježavamo značajnu obljetnicu – 90 godina rada udruge. Želja mi je da ta proslava bude organizirana na poseban način sa svečanom akademijom i koncertom na kome bi sudjelovali svi naši

dragi prijatelji s kojima surađujemo. Naravno, očekujem i suradnju i pomoć svih članova *Kranjčevića*, jer imamo isti cilj a to je da naše društvo bude što bolje«, kaže Milorad Stojnić.

Ono što ih čeka već ovog mjeseca je sudjelovanje na manifestaciji *Zimsko sprimanje* u Antinu, a u veljači Berežani će biti organizatori i domaćini *Šokačkog prela*.

Z. V.

MONOŠTOR U POVIJESTI AUTORA MARIJE I MARTINA ŠEREMEŠIĆA

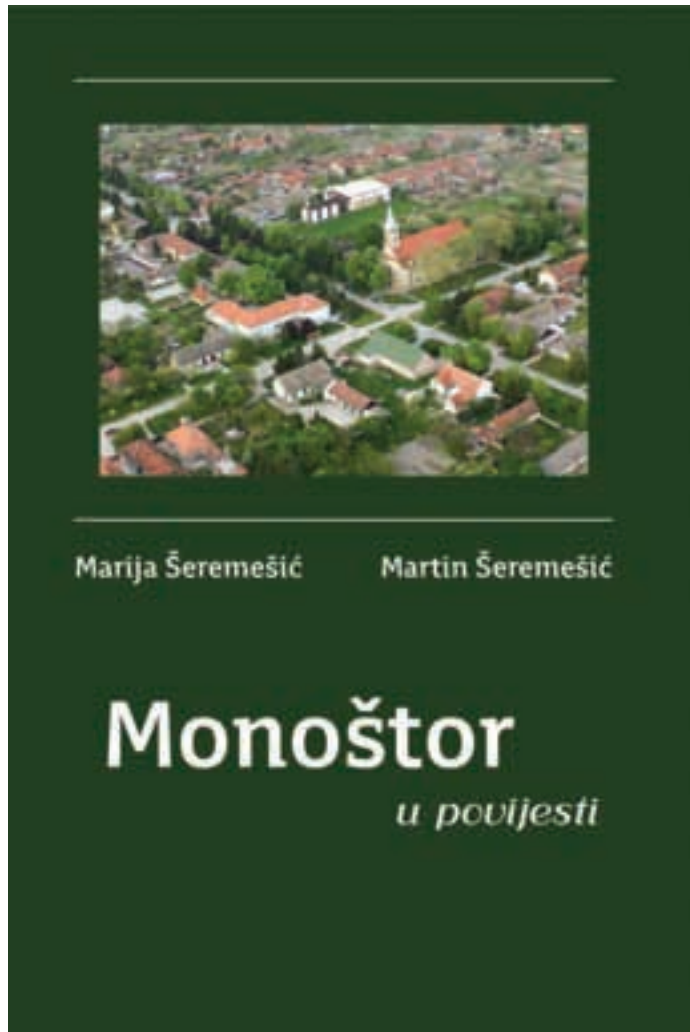
Na raskrižjima stoljeća

*Rekla bih da je ovo jedna vrsta sažete monografije, koja prvi puta donosi toliko podataka o Monoštoru * Rekla bih dio prvi jer se nadam da ćemo naći sredstava da zaokružimo ovu priču o selu, kaže Marija Šeremešić*

U nakladi Udruge građana Urbani Šokci i Gradske knjižnice Karlo Bijelički iz Sombora tiskana je knjiga *Monoštor u povijesti*, autora **Marije i Martina Šeremešića**. Knjiga je to koja na stotinjak stranica donosi tekstove pisane na hrvatskom jeziku o povijesti monoštorskih Šokaca i povijesti Monoštora, njegovom kulturnom i povijesnom razvoju, kulturnim i povijesnim znamenitostima, školstvu, sakralnim objektima, udrugama, ali i Monoštorcima koji su ostavili traga – **Josipu Pašiću, Marinu Markoviću, Ivanu Keravinu, Nikoli Đipanovu, Stipanu Bešlinu i Ivanu Kovaču**.

DUG MONOŠTORU

To što je baš Marija Šeremešić autorica knjige o Monoštoru i nije slučajno, jer iako je s obitelji odrasla u Somboru, njezino djetinjstvo, prvi posao i udaja vezali su je za rodno mjesto njenih predaka – Monoštor. »Iz Monoštora moj otac se u Sombor doselio 1946. godine, ali je ostao željan svog Monoštora i uvijek mu je želja bila da se vrati. Majka nije bila raspoložena za taj povratak i nismo se vratili. Moglo bi se to gledati i kao pobjeda moje majke, ali ja bih prije rekla da se moj otac žrtvovao za nas djecu zbog našeg školovanja u Somboru. Ipak ja sam svoje najranije djetinjstvo provodila u Monoštoru, kod bake, ujaka i ujne. Prve godine mog rada vezane su za školu u Monoštoru.

To su godine kada je čovjek mlad i kreativan, kada želi mnogo toga dati. Kod tadašnjeg direktora škole **Nikole Đipanova** bio je obvezan i kulturno-umjetnički rad izvan nastave. Kroz taj rad, ja sam sazrijevala i kao osoba i kao prosvjetna radnica. Odatle i moja potreba da taj Monoštor izdignem, da podsjetim mlade generacije na neko drugo doba kada je Monoštor bio jedno od življih mjesta u tadašnjoj općini

Sombor. Danas se u Monoštoru mnogo radi na njegovanju tradicije, ali kroz pismu i ples, dok je ona pisana riječ ostala po strani«, ovim riječima Marija odgovara na naš upit zašto knjiga o Monoštoru.

PRONALAZENJE PODATAKA

Prvo poglavlje u knjizi *Tko su Šokci Bačkog Monoštora*

napisao je **Martin Šeremešić**. »Bio je to naporan posao, jer ne postoji ni jedna knjiga u kojoj bi se na jednom mjestu mogli naći povijesni podaci. O doseljavanju Šokaca, nacionalnoj pripadnosti, podrijetlu imena postoje podaci u tragovima u znanstvenim radovima, prikazima, novinskim člancima... po rečenici dvije. Na kraju u knjigu nije moglo stati sve što je prikupljeno o doseljavanju Šokaca, već smo izdvojili samo ono što je vezano da doseljavanje Šokaca u Monoštor. Ne može se govoriti o jednom doseljavanju, jednom mjestu odakle su krenuli. Naseljavanja je bilo kroz desetljeća i iz različitih krajeva i iz oblasti Soli, Klise, Dalmatinske zagore, pa čak i južnog dijela Jadrana«, kaže autorica knjige *Monoštor u povijesti*. Značajna pomoć u pisanju knjige bili su i tekstovi **Ivana Kovača**, knjige **Milenka Beljanskog**, kazivanja samih mještana dok je izostala suradnja sa Mjesnom zajednicom koja nije bila spremna dati na uvid svoje arhive. »Knjiga govori o Monoštoru do 1950. godine, jer sve što se dešavalo poslije toga još živi u sjećanjima ljudi. Mogli bi reći da je ovo tek prva knjiga i zašto ne i njen nastavak ako bude za to sredstava«, kaže autorica.

SELIDBE I POPISI

Kako u knjizi *Monoštor u povijesti* navodi Martin Šeremešić, Šokci se u Monoštoru imenom prvi

Marija Šeremešić

puta spominju 1615. godine za vrijeme vladavine Turaka u Somboru. Sljedeći dokument je iz 1720. godine i u njemu se navodi da je Monoštor selo s 32 šokačka domaćinstava. Marija Šeremešić, pak piše da se ime sela Monoštor prvi puta spominje 1715. godine. Prema popisu koji je rađen 1826. godine veći-

nu stanovnika činili su katolički Iliri Šokci. Prema popisu rađenom 20 godina kasnije u selu je živjelo 4.296 stanovnika. Prema popisu iz 1900-te godine u Bodrog Monoštoru (kako se tada zvalo selo) živjelo je 5.403 stanovnika. Najviše je bilo Hrvata – Dalmatinaca i Šokaca. Prva polovica XX. stoljeća period je intenzivnijeg kulturnog razvitka sela. Osnivaju se kulturne udruge i čitaonice, a otvaraju se i obrtničke radionice. Zanimljivo je spomenuti da su se Monoštorci iseljavali na prostore Slavonije. Iseljavalo se za vrijeme Ugarske i to ponajviše u sela Vrbica, Mrazović, Retkovci, Đeletovci. »U jednom periodu od dvadesetak godina bilo je znatnijeg iseljavanja i to najviše u Đakovštinu i okolicu Vinkovaca«, kaže Marija Šeremešić.

Kraj Prvog svjetskog rata vrijeme je kada se Monoštorci iseljavaju u Sombor. Većina njih skućila se u nekoliko ulica u dijelu današnje MZ Gornja

varoš, koje su se tada jednim imenom zvale šokački kraj.

CRKVA, ŠKOLSTVO I UDRUGE

Matične knjige se u Monoštoru vode od 1718. godine, prije osnivanja same župe koja je osnovana četriri godine kasnije. Župom su sve do 1769. godine upravljali franjevci Provincije svetog Ivana Kapistrana. Današnja crkva građena je 1752. godine. Katolička osnovna škola počela je sa radom 1752. godine. Školska zgrada, takozvana Mala škola sazidana je 1880. godine. Zabilježeno je da je u Monoštoru 1886. godine postojala i *izraelska škola*, jer je u selu živjelo dosta Židova. Do Drugog svjetskog rata radila je i *njemačka škola*. Između dva rata škola u Monoštoru nosila je ime **Josipa Juraja Strossmayera**. Iz povijesti monoštorskog školstva zanimljivo je izdvojiti i to da 1947. godine škola nije radila za Svi svete, dan Republike,

na tri dana Božića, na Sveta Tri kralja, za zimski raspust i Uskrs.

U selu je do Drugog svjetskog rata radila Šokačka čitaonica, Križarsko bratstvo i sestrinstvo, Hrvatsko seljačko-pjevačko društvo *Šokac* i nekoliko drugih udruga.

»U knjigu nije stala povijest Dobrovoljnaog vatrogasnog društva, povijest nogometnog kluba, priče o starim seoskim kavanama. Ipak rekla bih da je ovo jedna vrsta sažete monografije, koja po prvi puta između korica jedne knjige donosi toliko podataka o Monoštoru. Rekla bih dio prvi jer se nadam da ćemo naći sredstava da zaokružimo ovu priču o Monoštoru. Voljela bih da se pojavi netko tko bi se bavio ovim, tako da kažem običnim istraživačkim radom. Isto tako mislim da bi svaka kuća trebala imati knjigu o povijesti svoga mjesta, da se ne bi dogodilo da i dalje ima onih koji ne znaju ni nekoliko rečenica reći o svome selu«, zaključuje autorica.

Z. V.

NATJEČAJ MINISTARSTVA KULTURE I INFORMIRANJA

Ministarstvo kulture i informiranja raspisalo je Natječaj za financiranje ili sufinanciranje projekata iz oblasti suvremenog stvaralaštva u Republici Srbiji u 2017. godini. Natječaj se odnosi na projekte iz sljedećih oblasti: književnost (stvaralaštvo, prevodilaštvo); glazba (stvaralaštvo, produkcija, interpretacija); likovne, primijenjene, vizualne umjetnosti, dizajn i arhitektura; kazališna umjetnost (stvaralaštvo, produkcija i interpretacija); umjetnička igra – klasičan balet, narodna igra, suvremena igra (stvaralaštvo,

produkcija i interpretacija); filmska umjetnost i ostalo audio-vizualno stvaralaštvo; digitalno stvaralaštvo i multimedija te ostala izvođenja kulturnih programa i kulturnih sadržaja.

Ovim natječajem bit će financirana i oblast kulturnih djelatnosti nacionalnih manjina u Republici Srbiji u 2017. godini. Prioritet na ovom segmentu natječaju imat će, kako se navodi, projekti koji pridonose jačanju kapaciteta subjekata u kulturi (unapređenje i modernizacija rada, doprinos profesionalizaciji manjinske kulture, suradnja sa stručnim ustanovama i pojedincima, poticanje stručnih i znanstvenih istraživanja u kul-

Sredstva i za kulturnu djelatnost nacionalnih manjina

turi); projekti koji omogućavaju dostupnost kulturnih sadržaja (namijenjeni širem krugu korisnika, a ne samo pripadnicima manjina ili samo pripadnicima većinskog naroda, npr. prevođenje publikacije, titlovanje filma, sinhronizacija kazališne predstave); projekti suradnje, umrežavanja, koprodukcije, gostovanja u zemlji i regiji (zemljama matičama) – profesionalno stvaralaštvo kao reprezentativno i za manjine i za većinsko stanovništvo i kao mogućnost za suradnju i prezentiranje kulturne scene Srbije. Najmanji iznos koji će biti financiran ili sufinanciran po projektu je 120.000 dinara. Natječaj je otvoren do 10. veljače

2017. godine.

Kompletan tekst Natječaja, formulari (među kojima i formular za nacionalne manjine) i obrasci dostupni su na internetskoj stranici Ministarstva – www.kultura.gov.rs.

Usporedno s ovim, raspisan je i Natječaj za sufinanciranje projekata u oblasti prevođenja reprezentativnih djela srpske književnosti u inozemstvu, koji traje do 28. veljače. Također, ovih se dana očekuje raspisivanje natječaja u oblasti kulturnog naslijeđa, kao i natječaja za projekte koji će pridonijeti uspješnom predstavljanju Srbije u međunarodim okvirima.

D. B. P.

NERA MATIJEVIĆ, LIKOVNA UMJETNICA IZ SUBOTICE

Umjetnost izvlači najbolje iz mene

*Predmet mojeg likovnog istraživanja je portreta, figure i prostora i njihovih mogućih odnosa u likovnom djelu * Ispitujem jezičke mogućnosti crteža kao medija i njegovu ulogu u smislu moguće komunikacije sa svijetom i promatračem*

Nera Matijević (Subotica, 1990.) je prošle godine masterirala na Departmanu likovnih umjetnosti (studijska grupa *Crtanje*) Akademije umjetnosti u Novom Sadu. Osnovne akademske studije završila je na istoj akademiji – studijska grupa *Slikarstvo*. Dosad je samostalno izlagala u Subotici, Novom Sadu, Nišu i Beogradu, te sudjelovala na dvadesetak skupnih izložaba, mahom u Srbiji, ali i Bosni i Hercegovini, Italiji i Švicarskoj. Članica je Udruženja likovnih umjetnika Srbije i Hrvatske likovne udruge *Cro Art* iz Subotice.

Predmet njezinog likovnog istraživanja je, kako ističe, analiza portreta, figure i prostora i njihovih mogućih odnosa u likovnom djelu. »Temom ljudske figure i prostora nije puko prenošenje realnog stanja, tj. informacije određene ličnosti i prostora u koju je smješten, već i samo spoznavanje sebe i okruženja u kojem boravim – koje doživljavam na sebi svojstven način. Likovna sam istraživanja usmjerila na ispitivanje jezičkih mogućnosti crteža kao medija i ispitivanje njegove uloge u smislu moguće komunikacije sa svijetom i promatračem. Tehnike koje mi najviše odgovaraju su ugljen, tuš – pero, lavir, akvarel«, pojašnjava naša sugovornica.

Što za Vas znači umjetnost, zašto ste je izabrali za profesiju?

Umjetnost za mene znači najiskrenije i najslobodnije ispoljenje emocija. Izabrala sam je za pro-

Bez naziva 2016.

Man 2016.

Bez naziva 2016.

fesiju jer sam u svijetu umjetnosti pronašla sebe. Umjetnost me čini sretnijom, opuštenijom, zadovoljnijom i boljom osobom. Ona izvlači iz mene najbolje. Čak i najteža životna iskustva kad se ispričaju jezikom umjetnosti mogu nešto pozitivno dati kao krajnji rezultat. Još na to dodajmo i komunikaciju s publikom, bila ona pozitivna ili negativna, i najvažnije funkcije umjetnosti su po meni ispunjene. Bez komunikacije s publikom nema ni umjetničkog djela.

S obzirom na to da ste mlada umjetnica, imali ste dosad solidan broj izložaba, i samostalnih i skupnih. Koju biste izložbu/izložbe posebno izdvojili? Je li teško mladom umjetniku doći do prilike da izlaže u profesionalnim galerijama?

Trudim se što više konkurrirati i izlagati. Svaka izložba je na svoj način posebna i značajna. Svaka samostalna izložba, ali i skupna donosi novo poznavstvo,

Nera Matijević

bilo s publikom, bilo s kritičarima, povjesničarima umjetnosti, galeristima... Ne mogu reći da je lako doći do prilike za izlaganje, ali sve je moguće kad čovjek veruje u sebe, uz mnogo truda i rada, naravno. Moj moto je: »Sve se može kad se hoće.«

Godinu dana ste radili kao

suradnica u nastavi na katedri za crtanje Akademije umjetnosti u Novom Sadu. Što Vam je to iskustvo donijelo?

To iskustvo je veoma dragocjeno za mene. Imala sam sreću da prvu godinu radnog iskustva steknem kao asistentica na akademiji koju sam završila.

Neprocjenjiv je osjećaj kada znaš da si nekome pomogao, iako i sam još uvijek učiš i tražiš svoj put. Razmjena iskustava, znanja, vještina, sreće, tuge, ushićenosti, potištenosti... isto vreme si učitelj, prijatelj, psiholog, filozof, rame za plakanje...

Članica ste i Hrvatske likovne udruge Cro Art iz Subotice. Što Vam je to iskustvo donijelo na profesionalnom planu?

To iskustvo mi je donijelo mnoga poznavstva, lijepe trenutke, mnogo kolonija, razmjiskustava i znanja sa starijim kolegama, mnogo značajnih izložaba.

Daljnji planovi: u kojem smjeru će se kretati Vaše stvaralaštvo, imate li neke izložbe u planu...?

To će vrijeme pokazati. Imam dosta toga u planu za 2017. godinu, i što se tiče samostalnih, skupnih izložaba, a također i kolonija. Što će se od toga ostvariti, ne znam. Ne bih pričala unaprijed.

D. B. P.

IZLOŽBA NOVOSADSKJE ASOCIJACIJE APSOLUTNO U SPLITU

Smrt, konfuzija, rasprodaja

Izložba *Apsolutno sada: smrt, konfuzija, rasprodaja* otvorena u Galeriji umjetnina u Splitu predstavlja selekciju video radova i dokumentiranih umjetničkih intervencija asocijacije *Apsolutno* iz Novog Sada. Otvorena do 29. siječnja, izložba reaktualizira tri u naslovu naznačene teme – smrt, konfuziju i rasprodaju oko kojih se koncentriraju većina radova. Tri »eshatološka čina«, kako je navedeno u najavi izložbe, mogu se čitati i kao jedna moguća interpretacija novije povijesti Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (SFRJ) i Republike Srbije.

Izložba predstavlja sljedeće radove: *Absolutely Dead* (1995., video, 8'), *Dobro veče / Good Evening* (1996., video, 7'), *In the Balkans* (1998., video, 2,5'), *Human* (foto akcija mar-

Absolutely Dead, 1995., video

kiranja granica u Europi 1996.-1999.), *a.trophy* (2002, video, 55').

Asocijacija *Apsolutno* osnovana je 1993. u Novom Sadu i postojala je do 2005., a njihova se produkcija, proistjekla iz vizualnih umjetnosti, vremenom proširila na interdisciplinarnu istraživanja činjenica iz

neposrednog okruženja u cilju otvaranja mogućnosti njihovog novog iščitavanja. Članovi su bili: **Zoran Pantelić**, **Dragan Rakić** (1957.-2009.), **Bojana Petrić** i **Dragan Miletić** (od 1995. do 2001.). Od 1995. godine produkcija asocijacije *Apsolutno* potpisivana je bez

navođenja ličnih imena članova - kolektiv je razvijao interdisciplinarni proces rada i medijski pluralizam. Naziv asocijacije – apsolutno – je prilog (a ne imenica) te se često pojavljuje u nazivima radova u igri riječi s namjerom naglašavanja određenih značenja. Iz današnje perspektive, njihova pojava na lokalnoj i međunarodnoj sceni 90-ih godina 20. i početkom 21. stoljeća ostavila je jedinstveni konceptualni inventar kao neku vrstu »vodiča za početnike« kroz ekstremne situacije koje proizvodi (hiper)kapitalizam.

Kustosica izložbe je **Gordana Nikolić** iz Muzeja suvremene umjetnosti Vojvodine. Više informacija o izložbi možete naći na internetskoj stranici Galerije umjetnina u Splitu – www.galum.hr.

B. P.

AKTIVNOSTI CARITASA SVETE ANASTAZIJE IZ SRIJEMSKE MITROVICE U VRIJEME BLAGDANA

Unijeti radost u domove

Caritas Sveta Anastazija iz Srijemske Mitrovice posjeduje licencu resor-nog Ministarstva za usluge pomoći za stare osobe. Preko namjenskog transfera koje je Općina Šid usmjerila preko jav-nih nabavi angažirano je ukupno 40 njegovateljica koje su na tere-nu u srijemskomitrovačkoj i šidskoj općini. U vrijeme božićnih blagdana ali i tijekom siječnja aktivisti Caritasa iz Srijemske Mitrovice organizirali su akciju darivanja njihovih najsiromašni-jih i oboljelih korisnika, kako bi im pokazali da nisu zanemareni i zaboravljeni.

POTREBITI U RURALNIM SREDINAMA

Tragajući za onima kojima je pomoć i ljubav najpotrebnija, aktivisti Caritasa Svete Anastazije obišli su najprije seoske sredine: »S obzirom na to da kroz uslu-gu njegovanja i pomoć u kući obilazimo stare u srijemskomitrovačkoj i šidskoj općini vrlo dobro znamo da postoje sela koja nemaju infrastrukturu, ni vodo-vod, niti kanalizaciju i da je tim ljudima jako potrebno da ih se netko sjeti u periodu kada svi slavimo i radujemo se, a oni se suočavaju s tim da su napušteni i stari. Smatramo da naša uslu-ga nije cjelovita ako se oglušimo na ono što vidimo na terenu, a to je da im nedostaje hrane, sredstava za higijenu, odjeće i elementarnih stvari kao što su kreveti, tepisi... Zbog toga smo i pokrenuli akciju kako bi se svi ljudi dobre volje odazvali i doni-jeli humanitarnu pomoć. Akcija još uvijek traje. Veći dio pomoći smo iznijeli na teren, ali potrebno još mnogo toga«, kaže koordina-torica Caritasa Svete Anastazije **Kristina Dragišić**.

Kristina Dragišić

RADOST NA LICIMA

Obilazeći teren u Srijemu, aktivisti Caritasa upoznali su se s velikim brojem ljudi u potrebi. Preko Centra za socijalni rad

se popeo na 240 osoba. Sve sam ih upoznala, sa svima porazgo-varala i upoznala se s njihovim tužnim, a i ponegdje sretnim životnim pričama. Većina ih je u poodmaklim godinama i svi

dobili su podatak da ih je 150. Međutim, na terenu je slika bila drugačija, a njihov broj mnogo veći priča nam Dragišić: »Kada smo došli na teren, njihov broj

imaju bogato životno iskustvo. Sada ih je Bog obdario jednim drugim životom koji je pun odricanja i suočavanja s bolešću i samoćom. Uvjerila sam se da

postoje divni ljudi, divni susjedi koji pomažu i izlaze im u susret. U sklopu akcije, ljudima u potrebi dodijeljeni su kreveti, dušeci, tepisi, paketi hrane, higijenskih sredstava i svega drugoga što su ljudi donosili. U akciju su se uključili vjerske organizacije, privrednici, mjesne zajednice, kao i korisnici Caritasa koji kori-ste ortopedska pomagala.«

OSLUŠKUJMO

Ekonomska kriza dotakla je sve ali i pored toga postoji spremnost pružiti pomoć potreb-nima svjedoči Dragišić: »Oni koji su uvijek kroz život prolazili skromno sada još skromnije žive. Mi smo ti koji trebamo oslušnuti i vidjeti gdje možemo najviše pomoći. Ti ljudi su pre-zahvalni i za taj paket hrane ali i samo za to što smo im otvorili vrata. Kad imate licencu, morate otvoriti vrata svakog korisnika i samo vaše interesiranje za nji-hovo obiteljsko i zdravstveno stanje i tih pola sata što prove-dete s njima su predragocjeni.« Međutim, sve to, kako Kristina kaže, ne bi imalo nikakvog smisla ako se to ne čini s puno lju-bavi: »Možete u ovom poslu biti profesionalni, ali ako to ne činite s ljubavlju ništa niste uradili. Jer vi trebate biti sunce koje će doći ondje i donijeti nadu i radost u te njihove samotne staračke domove. Naše njegovateljice su to shvatile i svaki puta kada odu razdragane kod njih, nešto im ponesu od kuće. Gotovo sam sigurna da zbog takvih ljudi i te nesebičnosti, Bog još uvijek drži ovaj svijet i da nas ima mnogo više koji su spremni pomoći ljudima u potrebi, kojih naža-lost ima više nego što možemo zamisliti.«

S. Darabašić

Misa za Ivana Antunovića

U okviru manifestacije *Dani biskupa Ivana Antunovića 2017.* služena je misa u subotičkoj katedrali-bazilici sv. Terezije Avilske u nedjelju, osmoga siječnja. Misno slavlje je predvodio vlč. **Siniša Tumbas Loketić**, dok su koncelebrirali vlč. **Ivica Ivanković Radak**, mons. **Mirko Štefković** i mons. **Andrija Anišić**.

U propovijedi je vlč. Tumbas Loketić govorio o Gospodinovom krštenju s naglaskom na dvije riječi iz evanđelja: »Pusti sada«. Naglasio je da nam je Krist kroz ove dvije riječi ostavio primjer poniznosti, »koliko je trebalo poniznosti Bogu prema čovjeku da dopusti da ga čovjek krsti«, govorio je vlč. Tumbas Loketić uz napomenu da nam ova gesta poniznosti stavlja na razmišljanje što bi bila poniznost u našem životu. »Neka današnja svetko-

vina krštenja Gospodinovog u nama probudi ponajprije želju da kao čovjek postanemo ponizni, i u govoru, i u ponašanju i u djelima. Dodajmo zatim vjeru i oslonimo se na Boga te će naša poniznost samo u jednom trenutku planuti na ovome svijetu kao što se to dogodilo kod pokojnog biskupa«, zaključio je propovijed vlč. Tumbas Loketić.

Misno slavlje su uzveličali Subotički tamburaški orkestar i katedralni zbor *Albe Vidaković*.

Manifestaciju *Dani biskupa Ivana Antunovića 2017.* o 128. obljetnici njegove smrti organizira Katoličko društvo *Ivan Antunović*.

J. D. B.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Lik Ivana Krstitelja pratio nas je kroz cijelo vrijeme došašća i upozoravao na pripravnost i budno iščekivanje Mesijinog dolaska. Tako smo se kroz njegove riječi pripravljali za proslavu Božića. Sada, kada je Božićno vrijeme iza nas, kada je splasnula Božićna radost u našim srcima i kada se vraćamo »normalnom« životu, liturgija pred nas, na početku vremena kroz godinu, ponovno stavlja svjedočanstvo Ivana Krstitelja. Tako nas podsjeća da se vrijeme budnosti i čvrste vjere nastavlja, iako je Božić iza nas, da se za Mesijin dolazak treba pripravljati cijele godine, ne samo u došašću, jer, napokon, nitko od nas ne zna kada je Bog odabrao trenutak da svakog ponaosob pozove i susretne se s njim.

NAVJEŠTAJ IVANA KRSTITELJA

Ivanovo evanđelje govori o navješćaju Ivana Krstitelja. Na početku on ne poznaje onog koji ima doći, nije ga nikada vidio i ne zna točno kako će se njegov dolazak dogoditi. No, zna kako se za taj dolazak pripremiti. Zato on pripravlja sebe za taj susret s Mesijom, ali poziva i druge da se na isti način pripreme. Njegovo iščekivanje ispunjeno je strpljenjem i strepnjom. Svetom strepnjom da mu Mesijin dolazak ne promakne, ili da za njega ne bude pripremljen, svjestan da ljudska duša mora stalno biti usmjerena k obraćenju

Glas najavljuje Riječ

te napredovanju u spoznaji i ljubavi prema Bogu. U svom iščekivanju Mesijinog dolaska, ispunjen vjerom i čežnjom za Bogom, Ivan pripravlja put Gospodinu, ne samo do svog srca, već do srca mnogih koji su se na njegove riječi obratili i koje je krstio vodom, iščekujući istinsko krštenje Duhom.

Strpljiv u iščekivanju, Ivan je dočeka onog koji je imao doći, te ga prepoznaje: »Evo Jaganca Božjega koji odnosi grijeh svijeta! To je onaj o kojem rekoh: Za mnom dolazi čovjek koji je preda mnom jer bijaše prije mene! Ja ga nisam poznao, ali baš zato dođoh i krstim vodom da se on očituje Izraelu« (Iv 1,29-31). Zbog svoje vjernosti i truda da pripravan dočeka dolazak spasitelja, Ivan je uspio izvršiti poslanje koje mu je povjereno, biti glas koji pripravlja dolazak Riječi. Stoga je, za razliku od mnogih, prepoznao onoga koga je čekao, a to prepoznavanje bilo je dar, kako i sam kaže: »Promatrao sam Duha gdje se neba silazi kao golub i ostaje na njemu. Njega ja nisam poznao, ali onaj koji me posla vodom krstiti reče mi: 'Na koga vidiš da Duh silazi i ostaje na njemu, to je onaj koji krsti Duhom Svetim.' I ja sam to vidio i svjedočim: on je Sin Božji« (Iv 1,32-34). Tako Ivan u početku biva glas koji naviješta dolazak i pripravlja put, a potom postaje glas koji svjedoči da je Riječ utjelovljena, da je najavljeni Mesija došao.

Unatoč svojoj važnoj ulozi, Ivan je ostao ponizan, od početka do kraja u službi Božjoj. Pokazao je kako biti strpljiv i ustrajan u vjeri, kako vršiti poslanje povjereno od Boga, kako u vršenju svog poslanja ostati ponizan i dosljedan.

BITI GLAS ZA BOGA

Čitajući evanđelje često se divimo osobi Ivana Krstitelja, a rijetko pomislimo kako bi i sami mogli nešto od njega naučiti i u vlastitom životu provesti. Prije svega zbunjuje nas što živimo u potpuno drugačijim prilikama te nam se nameće zaključak da naše poslanje ne može ni izbliza biti slično Ivanovom. No, nije tako. Prije svega po njegovu primjeru trebamo se učiti strpljivosti u vjerskom životu. Ubrzan način življenja, kada je sve odmah, sada, instant, želimo prenijeti i na odnos s Bogom. Kao što je sve na dugme, zahtijevamo i da je Bog »na dugme«. Molimo i želimo odmah uslišanje, želimo odmah osjetiti njegovu blizinu, želimo odmah dobiti odgovore i mir. Međutim, vjera znači strpljivost, iščekivanje uz koje ide stalna priprava i rad na sebi, onakvo iščekivanje kakvom nas je poučio Ivan Krstitelj – pripravljavajući put Gospodinu. Bog će naš trud nagraditi, doći će, očitovat će se, ali kada bude vrijeme za to, a kada će to biti to On zna. Naše je da ostanemo vjerni i ustrajni u čekanju, a ne da ga uvjetujemo i požurujemo.

Dok je čekao Ivan je bio »glas koji viče u pustinji« (Iv 1,23). U pustinji ovoga svijeta svaki kršćanin je pozvan biti glas koji naviješta, koji poziva k Bogu. To trebamo biti cijele godine, zato nas liturgija na početku vremena kroz godinu na to podsjeća. Nasljedovati Ivanov primjer i svojim riječima i djelima svjedočiti, biti poput njega glas koji naviješta Riječ. I, naravno, ostati u tom poslanju ponizni, kako ne bi svojom ohološću zasjenili navještaj koji nam je kao kršćanima povjeren.

AS FM PARTY U BUNJEVAČKOM KOLU

Izbor za hit godine

Disco večer ponovno na staroj adresi

»S^{poj} komercijalne mainstream glazbe i specifičnog klupskog zvuka, upotpunjen zanimljivim i dinamičnim govornim programom i sjajnim nagradama, pokazao se kao uspješan format za pobjedu dosade i neinformiranosti, bilo gde i bilo kada«, stoji u uvodnoj napomeni internetske stranice jedne od najslušanijih radijskih postaja u Vojvodini. AS FM Party održan prošle subote u Velikoj dvorani Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo* u Subotici, u potpunosti je potvrdio navedene navode. A odlični posjet i izvanredan ugođaj, podsjetili su vašeg novinara na neka, danas pomalo daleka i zaboravljena vremena kada je najveći grad na sjeveru Bačke bio svojevrsna prijestolnica noćnog disco života.

DISCO ŽIVI I ŽIVJET ĆE...

Naši malo stariji čitatelji, zasigurno se sjećaju konca šezdesetih (1969.) kada je njegovoj obiteljskoj kući u Zagrebačkoj ulici, agilnošću **Ivana Prčića** otvorena prva diskoteka u

Subotici i jedna od prvih u nekadašnjoj zajedničkoj državi. Ovim svojevrsnim kamenom temeljcem u sljedećim godinama i decenijama, otvarale se se nove diskoteke poput *Aquarius*, *Lesonita*, *Amfore*, *Centra III*, *MVM-a* i upravo *Bunjevačkog kola*, koje je osamdesetih godina prošloga vijeka bilo jedno od najpopularnijih mjesta za disco ugođaj. Gotovo trideset godina kasnije, zahvaljujući **Szilardu Gubanoviću** i grupi *W Party*, taktovi disco glazbe ponovno su odjekivali prostorima u kojima se svakog petka i subote tiskalo i do tisuću posjetitelja.

»Imamo višegodišnju suradnju s AS FM Radiom koja je započela još 2010. godine, a bili smo prvi koji smo svojevremeno format njihovog radijskog partija, koji se održava diljem Vojvodine, doveli u Suboticu. Također, već nekoliko godina uspješno surađujemo s HKC *Bunjevačko kolo* pa je izbor dvorane za ovogodišnji AS FM party bila lijepa, svečana dvorana koja može bez ikakvih problema primiti nekoliko stotina posjetitelja. Subotici nedostaje ovakvih disco događanja, jer postoji dugogodišnja tradicija prema ovoj vrsti glazbe i jedan

ovakav spektakularan event je za mnoge nešto što se nikako nije smjelo propustiti. Trudit ćemo se i dalje organizirati još ovakvih događaja.«

PARTY

Prava je šteta što nema više ovakvih partija, jer današnja ponuda večernje zabave uglavnom se oslanja na izlaske u kafiće, ali su ovi objekti zbog svog skućenijeg prostora i limitiranog radnog vremena neprimjereni za klasičnu disco-plesnu večer. Zbog toga su ovakve prilike, kakav je bio AS FM Party, odlična mogućnost za dobar noćni provod.

A jedan od najzaslužnijih za dobar glazbeni štimung u ovoj lijepoj, zimskoj disco večeri bio je **Goran Ivanić** aka DJ *Morning Indian*:

»Na Radio AS FM sam od njegovog osnivanja, znači preko petnaest godina, a partiji, kakav je bio ovaj u Subotici, predstavljaju ekskluzivnu priliku da naši fanovi i vjerni slušatelji neposredno izaberu svoj glazbeni hit. Princip je da svi vođovski gradovi u kojima su bile ili će biti slični tulum glasuju i kada budemo zbrojili sve glasove onda ćemo dobiti službeni hit Radio AS FM-a za 2016. godinu. S obzirom na to da beskompromisno puštamo isključivo zabavnu, dance glazbu stranih izvođača, raduje nas podatak kako smo među naslušanijim radijskim postajama u Vojvodini, uključivši i one s nacionalnom frekvencijom. Mi i beogradski S radio, koji emitira isključivo domaću glazbu, imamo impozatnu cifru od 20 posto tzv. share vrijednosti. Upravo zbog takve velike slušnosti ovakvim partijama želimo se odužiti našim vjernim slušateljima. Odlično ozračje, kakvo je bilo ove večeri u svečanoj dvorani HKC *Bunjevačko kolo*, najbolja je potvrda svega navedenoga.«

I bilo je tako.

Riječima je to teško opisati. Treba to doživjeti.

Dražen Prčić

TV PREPORUKA

NEDJELJA 15. SIJEČNJA, 17.40 HRT1

50 godina emisija pučke i predajne kulture

Godine 1966. glazbenik **Božo Potočnik** došao je na tadašnju Radioteleviziju Zagreb i time je započela kontinuirana proizvodnja televizijskih emisija o narodnoj glazbi i običajima, tj. emisija o popularnoj i tradicijskoj kulturi Hrvatske. Obilježavajući 50. obljetnicu te

proizvodnje, čiji je rezultat i dosadašnjih četrdesetak međunarodnih i domaćih filmskih nagrada i priznanja, današnji urednici emisija pučke i predajne kulture,

Ljiljana Šišmanović i **Aleksej Pavlovsky**, s gostima u studiju, autorima i stručnim suradnicima emisija, evociraju uspomene i rekapituliraju uspjehe ove dugotrajne, bogate i društveno korisne produkcije Hrvatske radiotelevizije. U emisiji sudjeluju i Folklorni ansambl *Zagreb-Markovac*, KUD *Kupljenovo* te popularni etno-band *Cinkuši*.

Redatelj: **Davor Borić Bubi**

Producenti: **Mate Letica** i **Stjepan Erić**

Scenografkinja: **Daniela Boban**

Dizajnerica svjetla: **Tatjana Dakić**

Majstori tona: **Dražen Muđer**, **Dorian Stegu**

Montažer: **Matija Zajec**

Urednici, scenaristi i voditelji: **Ljiljana Šišmanović** i **Aleksej Pavlovsky**

KNJIGA

GORAN TRIBUSON

Gorka čokolada

Kada poduzetnik Svilar naruči od privatnog istražitelja Nikole Banića praćenje svoga sina Arna, koji mu je iz sefa ukrao likovnu mapu s navodno vrijednim crtežima, njegov život postat će noćna mora. Nastojeći otkriti kome je mladić nudio ili prodao crteže, Banić će otkriti da se u mapu kriju mnogo važniji i opasniji dokumenti koji će neke od likova istrage stajati i života...

Lik istražitelja Nikole Banića, koji se pojavljuje u romanima *Zavirivanje*, *Siva zona*, *Dublja strana zaljeva*, *Noćna smjena*, *Bijesne lisice* i *Susjed u nevolji*, u romanu *Gorka čokolada* pokušat će razriješiti neobičan slučaj u kojem će mu se na putu naći brojni živopisni likovi koje svaki dan susrećemo na stranicama crne kronike i žutog tiska: tajkuni, starlete, privatne zaštitarske tvrtke, izbacivači...

PJESMA ZA DUŠU:

Ako znaš bilo što Azra

Ne znam što da radim sa sobom
na što misli da bacim
eto stvaram polako pjesmu o tebi
gledam tvoje tijelo
ludujem za njim
i ponavljam u sebi samo jedno

da ti šapućem na uho bisere
da pričam o slobodi
da se glupiram
da ti kažem oh ti ludo jedina
Ref.

Ref.
Poljubi me
pa mi prste u kosu uvuci
i zagrli me
poljubi me
pa se prvi tik uz mene i zapjevaj
ako znaš bilo što

Želim da se stisnem uz tebe
da te milujem

IDEMO LI VEČERAS U KAZALIŠTE? (42.)

Pripema: Milovan Miković

Visoka posjećenost teatarskih scena

Slava Bulgakov, Miloš Jojkić, Đorđe Sremčević, Milesa Nikolić, Ana Skenderović, Mihajlo Jančikin, Geza Vujkov, Nikola Ristić i Maša Perenčević – Branislav Nušić *Ožalošćena porodica*

Sumirajući krajem 1952. godine sve što je postignuto u sezoni 1951./1952. kazališna je uprava uz brojčane pokazatelje o posjeti pripremila i pregled izvedenih predstava i gostovanja. Navodimo neke od tih podataka: Tijekom sezone 1951./1952. subotičko je kazalište imalo 22 premijere, a dalo je 319 predstava pred 106.642 gledatelja, a do ove se brojke došlo zbrajanjem prodanih ulaznica, što nam dopušta zaključak da je na svakoj predstavi u prosjeku bilo preko 330 gledatelja.

OBILJE PREDSTAVA I GLEDATELJA

Hrvatska drama izvela je *Izbiračicu* **Koste Trifkovića**, *Molièrova Umišljena bolesnika*, *Požar strasti* **Josipa Kosora**, *Dugonju*, *Vidonju* i *Trbonju* **Mladena Širole**, igrokaz **Matije Poljakovića** *Niko i ništa*, *Ribarske svađe* **Carla Goldonija**, *Rablesova Montserata* i *Dovitljivu djevojku* **Lope de Vega**. Tijekom te sezone Hrvatska drama je odigrala 129 predstava pred 35.363 gledatelja. Mađarska drama izvela je **Strindbergovu** *Gospodicu*

Juliju, komad **D. Gervaisa** *Radi se o stanu*, *Aladar nije magarac* **Sándora Bogdánfia**, *Mandragoru* **Machiavellia**, *Čovjeka pod mostom* **Otta Indiga**, *Molnárovu Igru u dvorcu*, *Hunyadijev Vjetar s pustare* i *Lepezu* **C. Goldonija**. Mađarska drama dala je 122 predstave, pred 39.618 gledatelja. Pri tom je *Muzička grana* na mađarskom jeziku priredila operete *Mágnas Miska* i *Marica Gröfnó*, a na hrvatskom jeziku **Kalmanovu** operetu *Sylva* i dvije opere – **Gotovčevu** *Moranu* i *Prodanu nevjestu* **Bedžiha Smetane**. *Muzička grana* tijekom sezone dala je na oba jezika 78 predstava koje je posjetilo 32.847 posjetitelja, ili drugim riječima, ovu glazbenu scenu, koja će godinu dana kasnije i službeno postati *Subotička opera*, po predstavi prati preko 420 gledatelja. Pozornost privlače i podaci o gostovanju dva ansambla koja su 1951./1952. godine nastupili u 18 mjesta gdje su dali 16 predstava pred 12.782 gledatelja. Od toga Hrvatska drama je gostovala u 13 mjesta i dala 19 predstava pred 7.803 gledatelja, a Mađarska drama je dala 14 predstava pred 3.618 gledatelja, dok je

Muzička grana imala tri predstave izvan matične kuće, pred 1.311 posjetitelja [*Nаша pozornica*, 1-2, 1952./53.].

UČESTALA GOSTOVANJA NAJBOLJIH

Osim ovih podataka, pozornost privlači redoviti angažman istaknutih glumaca, redatelja, glazbenih solista i drugih izvođača koji, a jednako tako i subotičkih scenskih stvaratelja koji nastupaju kazališnim širom zemlje i koncertnim podijima u drugim kulturnim središtima. Tako je, **Nando Roje**, redatelj Hrvatskog narodnog kazališta iz Zagreba postavio Gotovčevu operu *Morana*, u kojoj je kao gošća nastupila **Ruža Jurković**, članica Zagrebačkog baleta. Pored toga ona je nastupila i u *Grofici Marici*. Inscenaciju za *Moranu* dao je **Marijan Trepše**, scenograf Hrvatskog narodnog kazališta iz Zagreba, dok je **Miliša Milisavljević**, prvak baleta Riječke opere koreografirao subotičku predstavu *Prodane nevjestice*. **Aleksandar Marinković** prvak Beogradske opere gostovao je u Subotici 15 puta, a **Mladen Sabljčić**, redatelj Srpskog narodnog

pozorišta režirao je *Smetaninu* *Prodanu nevjestu*. Apsolvent beogradske Umjetničke akademije **Dimitrije Đurković**, režira *Dovitljivu djevojku* Lope de Vega u prijevodu **Ferde Delaka**, a za istu je predstavu **Hela Wolfrat**, studentica Akademije za primijenjenu umjetnost dala nacrt kostima, dok je studentica Akademije za primijenjenu umjetnost **Nela Hajdin** ponudila inscenaciju. Navedene činjenice ukazuje na otvorenost subotičkog kazališta prema mladim i obrazovanim kazalištarcima, što će biti značajnom njegovom karakteristikom i u kasnijim razdobljima ove scene. Tijekom sezone angažiran je prof. **Stjepan Bartolović** za stalnog lektora Hrvatske drame, on s glumcima radi na pripremi uloga, ali im redovito drži i poduke o hrvatskom jeziku i književnosti. O skrbi za jezik, njegovo očuvanje i razvitak svjedoči i natječaj za dramski tekst, kojega je krajem te 1952. godine, raspisala uprava subotičkog kazališta – prva nagrada je iznosila 50 tisuća, druga 30, a treća 20 tisuća dinara. Inače, tijekom listopada (1952.) u subotičkim knjižarama pojavila se prva tiskana drama **Matije Poljakovića** *Kao suncokreti*, u izdanju Matice hrvatske iz Zagreba. Zapazimo još nešto: tijekom listopada prva kinja Subotičke opere **Jelka Asić** dva puta je gostovala u Osijeku u **Lehárovoj** opereti *Zemlja smješka*, gdje ju je publika veoma dobro primila. Gotovo istodobno (6. listopada 1952.) u Subotici je priređen koncert Subotičke filharmonije u povodu 125. obljetnice smrti neumrloga **Ludwiga van Beethovena**, kojom prigodom su izvedeni: uvertira *Coriolan*, *Koncert za klavir u G-duru* i *IV. simfonija*. Kao solist nastupio je **Ivo Maček**, gost iz Zagreba, a Subotičkom je filharmonijom dirigirao mladi, daroviti **Borivoj Pašćan**, pod čijim ravnanjem će na subotičkoj sceni premijerno biti izvedena *Traviata* **Giuseppe Verdia** 5. siječnja 1953. godine.

Pokojnik

Ova fotografija iz albuma je obitelji **Vakoš** iz Monoštoru. Sačuvana je među ostalim starim fotografijama snimljenim u prvim desetljećima prošloga stoljeća. Čiji je ukop uvijek na ovoj slici vlasnici fotografije ne znaju, ali ovakva fotografija mogla se tih godina snimiti u skoro svakoj monoštorskoj kući, jer oslikava jedan dio pogrebnih običaja monoštorskih Šokaca. A kako su nekada izgledali pogrebni običaji u Monošturu, kojih se danas sjećaju samo oni najstariji mještani, ispričala nam je **Marija Šeremešić**.

CRKVENA ZVONJAVA

Čim bi netko u Monošturu umro javljalo se zvonaru koji je crkvenom zvonjavom oglasio smrt. Ako bi se zvonjava prekinula tri puta značilo je da je umro muškarac, a ako je zvonjava prekinuta dva puta značilo je da je umrla žena. Uz onog tko je bio na samrti uvijek je bila okupljena njegova rodbina, a u ruku bi mu se stavljala svijeća koja treba da mu osvijetli put u nebo. Kod umirućeg se nije glasno plakalo, jer se vjerovalo da će se zbog tog plača umirući *povratiti*.

U kući pokojnika zatvarali su se svi prozori, ogledala pokrivala crnim maramama, a satovi u kući zaustavljali. Žene iz susjedstva pripremale su pokojnika, ne samo da su ga oblačile, već ako je bilo potrebe i šišale, brijale, rezale nokte. Sve se to bacalo u vatru. Pokojnik se oblačio u *ruvo* koje je ranije bilo spremjeno. U slučaju da su umrli mlada djevojka ili mladić oblačili bi ih u svečanu *divojačku* nošnju ili momačko odijelo. Sanduk u koji se spuštao pokojnik do polovice se punio piljevinom, prijeko se stavljala bijela ponjava, a prijeko šarena ponjava koja treba, sa sviju strana, da viri iz zatvorenog sanduka. Ako su pokojniku usta bila otvorena vezao mu se rubac oko glave, a ako su mu oči bile otvorene na njih se stavljao novčić. Vjerovalo se da će, ako oko ostane otvoreno, netko iz kuće umrijeti.

Dok su susjede pripremale pokojnika susjedi su spremali sanduk, barjake i nogare na koje će biti postavljen sanduk. Nogare su se postavljale u *pridnju* sobu, pokrivala ponjavom i na njih se stavljao sanduk i pokojnik. Pokojnikove ruke sklapale su se na grudima i na njih se stavljao očenaš. U sanduk se stav-

ljala i sveta knjiga, a pokojnik se pokrivač do grudi. Na sve četiri strane sanduka postavljao se po jedan svijećnjak i palile su se svijeće. Ispred sanduka prostirala se *ponjavka* i stavljala posuda sa svetom vodom. S obje strane sanduka bile su klupe za rodbinu, obitelj i prijatelje.

KONAK

Pokojnik je u kući ostajao jedan dan, što je značilo da je u kući ostao i jednu noć. Još prije večeri obilazio se pokojnik. Žene su dolazile obučene u *ruvo za kajanje*, a muškarci svečano obučeni. Prvo bi žene osvijetlile umrlog, a zatim je počelo oplakivanje, odnosno jaukanje. To jaukanje podrazumijevalo je i da se preko pokojnika upute pozdravi svojim ranije preminulim. Nakon jaukanja žene su sjedale sa strane i upuštale se u uobičajen razgovor. Muškarci su odlazili u drugu prostoriju gdje su sjedili i razgovarali, uz čašicu. *Konak*, odnosno bdijenje uz pokojnika počinjalo je u 19 sati, kada je odzvonilo *pozdravljanje*. Tijekom *konaka* molilo se *Pozdravljanje*, *Očenaš* za pokojnike, *Virovanje*, *Krunica*... Poslije bdijenja susjedi i rodbi-

na su se razilazili, a uz pokojnika su ostajali samo ukućani. Ukoliko je pokojnik bio *kruničar* na poklopac sanduka stavljali su se vjenčići u tri boje. Tri vijenca od po pet crvenih, bijelih i žutih cvjetova.

Prije sprovoda u kuću je dolazio svećenik, a uz njega su bili kantor i dva ministranta. Svećenik je već na ulazu u *pridnju* sobu gdje je bio sanduk s pokojnikom počinjao pjevati – *Oslobodi me Bože vikovične smrti...* Nakon pjesme i molitve svećenik izlazi, a muškarci zakivaju sanduk. U ovisnosti je li pokojnik bio *kruničar* ili ne moli se – *Vinca našeg jedna ruža, izmed nas otkinuta Jednaja staza Adamova*. Kada se sanduk iznese na dvorište svećenik pjeva – *Ja sam uskrsnuće*, a nakon te pjesme kantor pjeva oproštajnu pjesmu *Praščanje*. Ta pjesma sastavlja se posebno za svakog pokojnika. Recimo *Zbogom moja mila majko, ja te staru osatvljam...* Poslije praščanja kretalo se na groblje na ukop.

Već odavno pokojnik se poslije smrti ne nosi kući već u kapelu, ali se i do danas zadržao običaj bdijenja uz pokojnika i molitva.

Z. V.

TRODNEVNI PROGRAM U ŽUPI SVETOG ROKA U SUBOTICI

Zimski oratorij

Tri dana – od 3. do 5. siječnja

Svaki dan od 10 do 16 sati

Župa sveti Rok

30 djece

8 animatora

18 sati kreativno osmišljenog programa

6 velikih igara

Puno mini igara

6 radionica

1 izlet

1 film

6 mini duhovnih radionica

3 topla obroka

1 kuharska radionica

1 misa

Ukratko telegrafski to bi bio program Zimskog oratorija župe svetog Roka u Subotici, a svaka naredna priča bit će dobrim duža i obojena mnoštvom pozitivnih emocija, što dječjih, što roditeljskih, što župničkih, što animatorskih i organizatorskih. Sve u svemu, opći zaključak je: **BILO JE IZVANREDNO!!! KADA ČEMO PONOVO?!**

Upravo tako, tridesetak djece osnovnoškolske dobi župe sv. Roka u Keru, oni koji nisu nigdje otputovali ili otišli u goste, okupilo se na zimskom oratoriju kako bi se družilo, nešto novo doznalo, a prije svega slavilo Gospodina! Cilj organizatora je bio kvalitetno i osmišljeno provesti vrijeme zimskog raspusta, barem dio tog vremena, jer svi imamo i neke svoje planove. I u tome su, vjerujte nam, uspjeli 100 posto.

Dodatne želje

Zimski oratorij je bio posebni oratorij, izvanredni. Tijekom godine skupina mladih predvođena **Vedranom Cvijin**, našom dragom župljankom i studenticom u Zagrebu koja već dulje vrijeme aktivno sudjeluje u programima salezijanaca u Zagrebu, okupilo se da ovu krasnu ideju primijene i u Subotici. Krenulo se polako, strpljivo i s puno ljubavi, a plodovi su vrlo brzo došli. Djece je bilo sve više, koja su htjela ostati i duže od 3 sata koliko su subotnji oratoriji trajali. Uz sve to djeca su imala i neke svoje dodatne želje, koje animatori nisu uspjeli realizirati. Stoga je organiziran zimski oratorij kako bi se bar dio toga ispunio.

Toliko toga bih Vam napisala, ali moram ostaviti mjesta i za fotografije koje svakako najbolje pokazuju atmosferu i aktivnosti, a dio zamislite i sami kako je to moglo biti.

Na posljednjem subotnjem oratoriju prošle godine, djeca su rekla što žele i najviše je njih napisalo da žele da duže traje te da ima više igara i raznovrsnih radionica.

Tako je bilo. Igre, osmišljene da se djeca dobro zabave i natječu ali bez pobjednika. Igre koje razvijaju znanje i vještine. Bile su svima zabavne. Uz sve to animatori su se trudili da svaka igrice bude navezana na riječ Božju, pa je tako budući da je pao snijeg (hvala dragom Bogu na ovom daru) bila igrice *Prenesi narod preko Crvenog mora*. Ovdje je dvoje djece (to su ustvari bili Aron i Mojsije) moralo sanjkama prevesti svoj

narod preko mora, točnije s jedne na drugu stranu dvorišta. Ooodlična igrice! Isprobajte ju doma, dok još ima snijega. Bile su tu i druge radionice: sportske, kreativne, kuharska, glazbene i plesne. Dakle, za svakoga po nešto. Razvijale su se i pekle kiflice, plesale koreografije, uvježbavale dječje mise te pjevale i druge pjesme, izrađivale slikovnice o Don Boscu i Svetom Roku...

Dijelovi mise

Sa župnikom vlč. **Andrijom Anišićem** djeca su razgovarali i učili dijelove mise, da se oni koji znaju podsjetu, a oni koji nisu sigurni nauče kada što govorimo i kako se

ispekli i otišli na obližnje igralište gdje su se družili i s drugom djecom. Možda netko od njih poželi doći u njihovu zajednicu i na misu.

Trodnevno druženje završeno je zajedničkom svetom misom na koju su došli i roditelji. Trebalo je Bogu zahvaliti na brojnim milostima, a prije svega na tri odlična dana koja su proveli u zajedništvu.

I što dalje?!

Vidimo se u subotu, 4. veljače u 10 sati u župi svetog Roka kada se nastavljaju redoviti susreti svake subote, a onda nema prekidanja. Doznala sam još i

to da kane proširiti aktivnosti, a kad bude ljepše i toplije vrijeme ići na izlete i u druge župe, planiraju i mjesečnu zajedničku misu... Ustvari, još mnogo toga je u planu, ali da ne otkrivamo sve za sada. Neka nešto bude i iznenađenje.

ponašamo, kada treba pokleknuti, a kada ne, što to znači... Pogledali su i film od Don Boscu o kojem su razgovarali. Na oratoriju je bila i s. **Silvana** te nekoliko spoljnih suradnika – domaćica Marga, mame i starije sestre koje su se potrudile da djeca svaki dan imaju topli kuhani obrok.

Posebno je bilo lijepo kada su se pripremili za izlet, spakirali kiflice koje su sami

NOVOGODIŠNJA AKCIJA

-20 **-17**

SUBOTICA **Toth optika** **024/ 551 045**

**PETAK
13.1.2017.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:06 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:06 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:05 Imam problem
09:29 McLeodove kćeri , serija
10:16 Na vodenome putu
: Kanalski otok Guernsey
- Uronjen u golfsku struju,
dokumentarna serija
11:04 Riječ i život
11:36 Bajkovita Hrvatska:
Crkva sv. Donata - Zadar
12:00 Dnevnik 1
12:25 Život teče dalje
13:18 Bonton: U gostima
13:23 Veliko putovanje po
Škotskoj : U potrazi
za pravom Škotskom,
dokumentarna serija
13:55 Kod doktora , talk-show
14:43 Normalan život
15:32 Znanstveni krugovi
15:59 Potrošački kod
16:32 Informativka: Antibiotici
16:38 Halo, halo, gledate Radio
Zagreb! - Vojko Schauff
i Božena Begović o
počecima emitiranja
Radio Zagreba (R)
17:00 Vijesti 17
17:20 Hrvatska uživo
18:08 Bonton: Komunikacija
vozača i pješaka
18:13 Manjinski mozaik
18:30 Moj HRT
19:00 Dnevnik 2
19:43 Tema dana
19:58 Škola kuhanja: Engleska
krema
20:07 Makedonska pravoslavna
crkva - identitet MCP
- ohridske arhiepiskopije,
dokumentarni film
21:04 Kulturna baština: (R)
21:23 Hrvatska za 5
22:18 Dnevnik 3
22:50 Eurojackpot
22:57 Fargo , serija
23:53 San o slavi, američki film
01:52 McLeodove kćeri , serija
02:34 Kod doktora , talk-show
03:16 Znanstveni krugovi
03:41 Skica za portret (R)
03:56 Hrvatska uživo
04:41 Tema dana
04:53 Život teče dalje

05:53 Regionalni dnevnik
06:33 Moji najbolji neprijatelji
07:00 Juhuhu
08:34 Jurica Urica, crtana serija

08:59 Medvjedići (R)
09:09 Andyjeve divlje
pustolovine, (R)
09:56 Školski sat: Fizika
svijeće (R)
10:28 Baxter, serija za mlade
10:52 Kućni ljubimci Marca
Morronea,
dokumentarna serija
11:12 kratki dok. film (R)
11:26 Don Matteo , serija
12:34 Slatke tajne,
dokumentarna serija
13:04 Veterinarske priče,
dokumentarna serija
13:34 Djed Božićnjak, ljubavni
posrednik - američki film
14:53 kratki dok. film (R)
15:08 Mjesto pod suncem -
ostati ili otići
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 Bischofshofen:
Novogodišnja turneja
četiri skakaonice, prijenos
18:45 Zakon!, serija
19:16 Kruške i jabuke
20:01 Umorstva u Midsomeru
21:36 Naslijeđe, mini-serija
23:08 Djed Božićnjak, ljubavni
posrednik - američki film
00:28 Noćni glazbeni program

06:20 RTL Danas, (R)
07:05 Sve u šest, magazin (R)
07:40 Superknjiga
08:10 Superknjiga
08:50 Ruža vjetrova, serija
10:00 Pet na pet, kviz (R)
11:10 Naša mala klinika, (R)
12:05 Šaljivi kućni video,
zabavna emisija (R)
12:35 Ludi Guinnessovi
rekordi, zabavna emisija
13:00 Lovci na nekretnine
14:00 Kućice iz snov
14:25 Andrija i Anđelka - (R)
15:00 Andrija i Anđelka - (R)
15:35 Ranjena ljubav, serija (R)
16:30 RTL Vijesti
17:00 Najbolji ninja ratnici
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:25 Pet na pet, kviz
20:00 Vrijeme je za rukomet:
SP - Francuska 2017.,
sportska emisija
21:50 SP u rukometu: Hrvatska
- Saudijska Arabija, prijenos
22:30 Vrijeme je za rukomet:
SP - Francuska 2017.,
sportska emisija
22:50 Diktator, film, komedija
00:25 Kuća voštanih figura,
igrani film, horor
02:25 RTL Danas, (R)
03:15 Kraj programa

**SUBOTA
14.1.2017.**

05:57 Klasika mundi: Zbor
Ruske državne kapele
u Hrvatskom nacionalnom
svetištu Majke Božje
Bistričke
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:06 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
09:09 Fotografija u
Hrvatskoj (R)
09:25 Zagreb hram
Preobraženja gospodnjeg:
Božićna arhijerejska
liturgija, prijenos
11:24 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:21 Veterani mira
13:10 Duhovni izazovi
13:42 Prizma
14:32 Čuvari neba: Priča
o uzletištu Stow Maries,
dokumentarna serija
15:18 Profesija: glazbenik -
Izvođači, dok. serija
16:03 Slatka kuharica : Krk
16:25 Lovac na bilje : Pelješac
17:00 Vijesti 17
17:18 Fotografija u Hrvatskoj
17:38 Lijepom našom
19:00 Dnevnik 2
19:44 Tema dana
20:00 LOTO 7/39
20:08 Dnevnik Bridget Jones,
britansko-francuski film
21:45 Dnevnik 3
22:19 Tajna petog staleža,
američki film
00:27 David Bowie -
Glass Spider, glazbeno-
dokumentarni film
02:11 Sutra te nema, američki
film (R)
04:09 Kameniti tornado,
američko-kanadski film (R)
05:33 Čuvari neba: Priča
o uzletištu Stow Maries,
dokumentarna serija
06:15 Skica za portret (R)
06:25 Tema dana
06:37 Veterani mira
07:22 Prizma

05:46 Regionalni dnevnik
06:26 Moji najbolji neprijatelji
06:50 Vrijeme na Drugom
06:57 Juhuhu
08:10 Laboratorij na kraju
svemira: Dva metronoma
08:20 Jurica Urica, crtana serija
08:45 Medvjedići, (R)
08:55 Andyjeve divlje
pustolovine, (R)
09:10 Maribor: Svjetski skijaški
kup (Ž) - veleslalom,
prijenos 1. vožnje
10:30 Pite i pudinzi Paula

Hollywooda, dok. serija
11:19 Vrtljara: Vrtni spa
12:10 Maribor: Svjetski skijaški
kup (Ž) - veleslalom,
prijenos 2. vožnje
13:31 Auto Market Magazin -
sponzorirani program
13:55 Luka i prijatelji
14:24 Umorstva u Midsomeru
16:00 Regionalni dnevnik
16:26 Indeks
16:52 Seoska gozba
17:40 Poirot , serija
18:31 Makedonska pravoslavna
crkva - identitet MCP
- ohridske arhiepiskopije,
dokumentarni film
19:26 Garaža: Nina Romić /
Sara Renar (R)
19:54 Irska sa Simonom
Reeveom, dok. film
20:45 Kim Jong-Un,
neautorizirana biografija
- Zadnji crveni princ,
dokumentarni film
21:42 Slučajni junak, američki
film (R)
23:35 Vino u krvi , serija
01:07 Noćni glazbeni program

06:55 RTL Danas, (R)
07:45 Jezikova juha
09:05 Mala sirena
09:30 Zvezdani ratovi:
Pobunjenici, serija
10:40 Naša mala klinika, (R)
11:50 Dynamo: Majstor
nemogućega
12:45 Troy, zabavna emisija
13:55 Dan na snijegu, igrani
film, komedija
15:40 Pet legendi, film
16:30 RTL Vijesti
16:40 Pet legendi, igrani film,
animirani (R)
17:30 10 najsmješnijih internet-
videa Hrvatske, zabavna
emisija
18:30 RTL Danas
19:20 Galileo, emisija
20:00 Nebesa, film, animirani
21:45 Transformeri, igrani film
00:20 Zalomilo se, igrani film
02:40 Astro show
03:40 RTL Danas, (R)
04:25 Kraj programa

**NEDJELJA
15.1.2017.**

08:25 Vojnik Martin, francuski
film - Zlatna kinoteka
10:00 Osijek: Misa, prijenos
11:00 Biblija
11:10 Pozitivno
12:00 Dnevnik 1
12:15 Sport

12:30 Plodovi zemlje
13:25 Rijeka: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:44 Ovo je opera: Manon -
Jules Massenet
17:00 Vijesti 17
17:15 Halo, halo, gledate Radio
Zagreb!
17:55 Pokraj vode Drave,
snimka godišnjeg koncerta
Ansambala narodnih
plesova i pjesama
Hrvatske LADO (1.dio)
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 LOTO 6/45
20:10 Novine, serija
21:05 Novine, serija
22:00 Dnevnik 3
22:35 Etnoforezičari: Dozvola
za pušenje
23:10 Bračne svade, francusko-
njemački film
00:30 Nedjeljom u dva
01:30 Vojnik Martin, francuski
film - Zlatna kinoteka
03:00 Reprizni program
04:13 Ovo je opera: Manon -
Jules Massenet
05:03 Plodovi zemlje
05:53 Tema dana
06:05 Rijeka: More

06:03 Regionalni dnevnik
06:33 Moji najbolji neprijatelji
07:00 Juhuhu
08:20 Irska sa Simonom
Reeveom, dok. film
09:10 Maribor: Svjetski skijaški
kup (Ž) - slalom,
prijenos 1. vožnje
10:15 Detektiv Murdoch , serija
11:05 Ciglu po ciglu - Bryk
preuređuje
11:35 Vrtljara
12:10 Maribor: Svjetski skijaški
kup (Ž) - slalom, prijenos
2. vožnje
12:55 dokumentarni film
13:25 Veličanstveni kolači
Fione Cairns,
dokumentarna serija
14:15 Lidijina kuhinja : Topla
zimski jela, dok. serija
14:45 Veliki božićni koncert,
američki film
16:10 (Re)kreativac
16:45 Jura Hura, serija za djecu
17:20 Maher za tehnologiju,
dokumentarna serija
17:55 Rukomet, Croatia Cup
2017.: Hrvatska - Crna
Gora, prijenos
19:30 A sada, glazba!
20:00 Društvo mrtvih pjesnika,
američki film - Filmovi s
5 zvjezdica
22:10 Vikinzi (4A), serija
23:00 Pa to je fantastično (4b),

U tri riječi - SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1300 dinara

☐ 1 godina = 2600 dinara

* INOZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 75 eura

☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

* Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje

* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUHRS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
Hvala na razumijevanju.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

humoristična serija
23:55 Detektiv Murdoch, serija
00:40 Veliki božićni koncert,
američki film
02:05 Noćni glazbeni program

05:45 RTL Danas, (R)
06:30 Jezikova juha
07:45 Jezikova juha
09:05 Zvezdani ratovi:
10:15 Naša mala klinika, (R)
11:25 Barbie u Krcko Oraščiću,
igrani film, animirani
13:05 Transformeri, igrani film
15:35 Nebesa, igrani film, (R)
16:30 RTL Vijesti
16:40 Nebesa, igrani film, (R)
17:30 10 najljepših glasova
Hrvatske, zabavna emisija
18:30 RTL Danas
19:20 Galileo, emisija
20:00 Američki gangster,
igrani film, triler
23:15 Neograničena moć,
igrani film, triler
01:25 Astro show, emisija uživo
02:25 RTL Danas, (R)
03:10 Kraj programa

PONEDJELJAK 16.1.2017.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:05 Imam problem
09:32 McLeodove kćeri, serija
10:17 Plodovi zemlje
11:12 Treća dob
12:00 Dnevnik 1
12:20 Život teče dalje
13:15 Informativka
13:24 Veliko putovanje po
Škotskoj : Um, tijelo i duh,
dokumentarna serija
13:57 Kod doktora, talk-show
14:45 Društvena mreža
16:00 Reprizni program
17:00 Vijesti 17
17:20 Hrvatska uživo
18:05 Bonton: Otkazivanje
planova
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Škola kuhanja
20:05 Labirint
20:45 Stambeno pitanje:
Jesam li za vas stranac?,
dokumentarna serija
21:35 Dva : jedan u gostima -
Sara Kolak
22:10 Otvoreno
23:00 Dnevnik 3

23:25 Mali noćni razgovori
00:10 Novine, serija
01:00 Novine, serija
01:50 Gospodin Selfridge
02:40 McLeodove kćeri, serija
03:25 Imam problem
03:50 Hrvatska uživo
04:35 Otvoreno
05:06 Labirint
05:41 Tema dana
05:53 Život teče dalje

06:03 Riječ i život
06:33 Dvorac igračaka, serija
07:00 Juhuhu
08:30 Jurica Urica, crtana serija
08:56 Medvjedići
09:02 Andyjeve divlje
pustolovine
10:00 Veliki odmor: Špilje
10:15 Notica: Bubnjevi
10:30 Baxter, serija za mlade
11:00 Indeks
11:25 Don Matteo, serija
12:25 Slatke tajne,
dokumentarna serija
12:50 Veterinarske priče,
dokumentarna serija
13:20 Ravno iz srca, američko-
njemački film
15:05 Mjesto pod suncem -
ostati ili otići
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 Medvjedići
16:46 Andyjeve divlje
pustolovine
17:15 Zakon!, serija
17:55 Rukomet, Croatia Cup
2017.: Hrvatska - Tunis,
prijenos
19:30 Glazbeni spotovi
20:00 Pustolovke, serija
21:00 TV Bingo
21:45 Krvne veze, američki
film
23:55 Crna lista, serija
00:40 Ravno iz srca, američko-
njemački film
02:05 Noćni glazbeni program

07:15 RTL Danas, (R)
08:00 Sve u šest, magazin (R)
08:30 Mala sirena
08:55 Superknjiga
09:20 TV prodaja
09:35 Ruža vjetrova, serija
10:50 Pet na pet, kviz (R)
11:40 TV prodaja (R)
11:55 Naša mala klinika, (R)
12:50 Wipeout, game show
13:45 Lovci na nekretnine
14:40 Kućice iz snova, lifestyle
emisija
15:05 Barbie u Krcko Oraščiću,
film, animirani (R)
16:30 RTL Vijesti
17:00 Najbolji ninja ratnicity

18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:25 Pet na pet, kviz
20:00 Šaljivi kućni video
20:40 Ludi Guinnessovi
rekordi, zabavna emisija
21:00 Andrija i Anđelka, serija
21:40 Andrija i Anđelka, serija
22:15 RTL Direkt
22:50 Prava žena, serija
23:40 Kronike zločina, serija
00:35 CSI, serija
01:25 Astro show
02:25 RTL Danas, (R)
03:15 Kraj programa

UTORAK 17.1.2017.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:05 Imam problem
09:32 McLeodove kćeri, serija
10:17 Zemlje - Ljudi -
Pustolovine :
Majanska staza - Gvatemala,
dokumentarna serija
11:17 Glas domovine
12:00 Dnevnik 1
12:20 Život teče dalje
13:15 Informativka
13:24 Veliko putovanje
po Škotskoj : U potrazi
za potpunom izolacijom,
dokumentarna serija
13:57 Kod doktora, talk-show
14:45 Društvena mreža
16:01 Dva : jedan u gostima -
Sara Kolak
16:33 Informativka:
Nutricionizam
17:00 Vijesti 17
17:20 Hrvatska uživo
18:05 Bonton: Komunikacija u
grupnim porukama
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Škola kuhanja
20:05 Global
20:55 Dokumentarni film /
serija - domaći
22:00 Otvoreno
23:00 Dnevnik 3
23:25 Zemlje - Ljudi -
Pustolovine :
Majanska staza -
Gvatemala,
dokumentarna serija
00:20 Gospodin Selfridge
01:10 McLeodove kćeri, serija
01:55 Imam problem
02:20 Kod doktora, talk-show
03:05 Reprizni program
03:41 Hrvatska uživo
04:26 Otvoreno

05:06 Global
05:41 Tema dana
05:53 Život teče dalje

05:53 Regionalni dnevnik
06:33 Dvorac igračaka, serija
07:00 Juhuhu
08:30 Jurica Urica, crtana serija
08:56 Medvjedići
09:02 Andyjeve divlje
pustolovine
09:22 Životinjske posebnosti,
dokumentarna serija
10:00 Neobična geografija:
Sava u Zagrebu
10:30 Sadie J, serija za mlade
11:05 (Re)Kreativac
11:35 Don Matteo, serija
12:25 Slatke tajne
12:50 Veterinarske priče
13:20 Slatka romanca, američki
film
15:05 Mjesto pod suncem -
ostati ili otići
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 Medvjedići
16:46 Andyjeve divlje
pustolovine
17:00 Životinjske posebnosti,
dokumentarna serija
17:15 Zakon!, serija
17:55 Košarka, PH (m): Zagreb
- Cibona, prijenos
20:00 Pustolovke, serija
20:55 Djevuše u akciji, film
22:25 Preljub, serija
23:25 Crna lista, serija
00:10 Slatka romanca, film
01:35 Noćni glazbeni program

06:20 RTL Danas, (R)
07:05 Sve u šest, magazin (R)
07:40 Superknjiga
08:10 Superknjiga
08:50 Ruža vjetrova, serija
10:00 Pet na pet, kviz (R)
10:55 TV prodaja (R)
11:10 Naša mala klinika, (R)
12:05 Šaljivi kućni video, (R)
12:35 Ludi Guinnessovi
rekordi, (R)
13:00 Lovci na nekretnine
14:00 Kućice iz snova
14:25 Andrija i Anđelka - (R)
15:00 Andrija i Anđelka - (R)
15:35 Ranjena ljubav, serija (R)
16:30 RTL Vijesti
17:00 Najbolji ninja ratnici
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:25 Pet na pet, kviz
20:00 Šaljivi kućni video
20:40 Ludi Guinnessovi
rekordi, zabavna emisija
21:00 Andrija i Anđelka serija
21:40 Andrija i Anđelka serija
22:15 RTL Direkt

22:50 Prava žena, serija
23:40 Kronike zločina, serija
00:10 Kronike zločina, serija
00:35 CSI, serija
01:25 Astro show
02:25 RTL Danas, (R)
03:15 Kraj programa

SRIJEDA 18.1.2017.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:05 Imam problem
09:32 McLeodove kćeri, serija
10:17 Zemlje - Ljudi -
Pustolovine : Vijetnam
- Na Ho Ši Minovoj stazi,
dokumentarna serija
11:17 Eko zona
12:00 Dnevnik 1
12:20 Život teče dalje
13:15 Informativka:
Nutricionizam
13:24 Veliko putovanje po
Škotskoj : Da si barem tu,
dokumentarna serija
13:57 Kod doktora, talk-show
14:45 Društvena mreža
16:01 Global
16:33 Informativka: Darivanje
matičnih stanica
17:00 Vijesti 17
18:05 Bonton: Posuđivanje
stvari
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 LOTO 7/39
20:05 Škola kuhanja
20:10 Potrošački kod
20:45 Pola ure kulture
21:20 Iza zavjese, politički talk
show
22:05 Otvoreno
23:00 Dnevnik 3
23:25 Zemlje - Ljudi -
Pustolovine : Vijetnam
- Na Ho Ši Minovoj stazi,
dokumentarna serija
00:20 Gospodin Selfridge serija
01:10 McLeodove kćeri, serija
01:55 Imam problem
02:20 Kod doktora, talk-show
03:05 Reprizni program
03:15 Pola ure kulture
03:45 Hrvatska uživo
04:30 Otvoreno
05:10 Reprizni program
05:41 Tema dana
05:53 Život teče dalje,
telenovela

05:53 Regionalni dnevnik
 06:33 Dvorac igračaka, serija
 07:00 Juhuhu
 08:30 Jurica Urica, crtana serija
 08:56 Medvjedići
 09:02 Andyjeve divlje pustolovine
 09:22 Životinjske posebnosti, dokumentarna serija
 10:00 Brlog: Pčele
 10:25 Jezični crtići: Majmun
 10:30 Sadie J, serija za mlade
 11:05 Speleološki putopis 1/4
 11:35 Don Matteo, serija
 12:35 Slatke tajne
 13:00 Medicinska sestra, dokumentarna serija
 13:30 Priča o psima i vjenčanjima, američki film
 15:05 Mjesto pod suncem - ostati ili otići
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:40 Luka i prijatelji - The best of
 17:10 Medvjedići
 17:16 Andyjeve divlje pustolovine
 17:31 Životinjske posebnosti, dokumentarna serija
 17:45 Dobra žena, serija
 18:35 Zakon!, humoristična serija
 19:10 Kruške i jabuke
 20:00 Apokalipsa: Prvi svjetski rat - Ludilo, dokumentarna serija
 21:00 Gas do kraja, kanadski film
 22:35 Pripravnik, dokumentarna serija
 23:35 Crna lista, serija
 00:20 Priča o psima i vjenčanjima, američki film
 01:45 Noćni glazbeni program

06.20 RTL Danas, (R)
 07.05 Sve u šest, magazin (R)
 07.40 Superknjiga
 08.10 Superknjiga
 08.50 Ruža vjetрова, serija
 10.00 Pet na pet, kviz (R)
 11.10 Naša mala klinika, (R)
 12.05 Šaljivi kućni video, (R)
 12.35 Ludi Guinnessovi rekordi, (R)
 13.00 Lovci na nekretnine
 14.00 Kućice iz snov
 14.25 Andrija i AnĐelka - (R)
 15.35 Ranjena ljubav, serija (R)
 16.30 RTL Vijesti
 17.00 Najbolji ninja ratnici
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.25 Pet na pet, kviz
 20.00 Šaljivi kućni video
 20.40 Ludi Guinnessovi rekordi, zabavna emisija
 21.00 Andrija i AnĐelka serija
 22.15 RTL Direkt
 22.50 Prava žena, serija
 23.40 Kronike zločina, serija
 00.10 Kronike zločina, serija
 00.35 CSI, serija
 01.25 Astro show
 02.25 RTL Danas, (R)
 03.15 Kraj programa

ČETVRTAK 19.1.2017.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska

08:00 Vijesti
 09:05 Imam problem
 09:27 McLeodove kćeri, serija
 10:12 Zemlje - Ljudi - Pustolovine : Lisabon - Grad fada i svjetlosti, dokumentarna serija
 11:12 Zimsko spremanje u Antinu, emisija pučke i predajne kulture
 12:00 Dnevnik 1
 12:20 Život teče dalje
 13:15 Informativka: Nutricionizam
 13:24 Veliko putovanje po Škotskoj : Prelazak granice, dokumentarna serija
 14:00 Kod doktora, talk-show
 14:45 Društvena mreža
 15:35 Prometej
 16:00 Pola ure kulture
 16:30 Jezik za svakoga
 17:00 Vijesti 17
 17:20 Hrvatska uživo
 18:05 Bonton: Zijevanje
 18:10 Potjera
 18:59 Vrijeme
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Tema dana
 20:00 Škola kuhanja
 20:05 Šifra, kviz
 21:00 Sezonci: Novalja, dokumentarna serija
 22:00 Otvoreno
 22:45 Vijesti iz kulture
 23:00 Dnevnik 3
 23:15 Sport
 23:25 Romano Bolković - 1 na 1, talk-show
 00:10 Zemlje - Ljudi - Pustolovine : Lisabon - Grad fada i svjetlosti, dokumentarna serija
 01:05 Gospodin Selfridge, serija

01:55 McLeodove kćeri, serija
 02:40 Imam problem
 03:00 Kod doktora, talk-show
 03:45 Hrvatska uživo
 04:30 Otvoreno
 05:10 Reprizni program
 05:41 Tema dana
 05:53 Život teče dalje

05:53 Regionalni dnevnik
 06:33 Dvorac igračaka, serija
 07:00 Juhuhu
 08:56 Čudesno putovanje ježa Aladina
 09:02 Andyjeve divlje pustolovine
 09:22 Životinjske posebnosti
 09:30 Legenda o vilama i vilenjacima, crtana serija
 10:00 Čarobna ploča - Širimo vidike: Povijest umjetnosti, 20. stoljeće
 10:10 Veliki odmor: Svijet ispod površine
 10:25 Jezični crtići: Turcizmi
 10:30 Sadie J, serija za mlade
 11:05 Pozitivno
 11:35 Don Matteo, serija
 12:35 Slatke tajne
 13:00 Medicinska sestra, dokumentarna serija
 13:30 Posuđeni glas, američki film
 15:05 Mjesto pod suncem - ostati ili otići serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:40 Luka i prijatelji - The best of
 17:10 Dokumentarno-igrana serija za djecu
 17:45 Dobra žena, serija

18:35 Zakon!, serija
 19:10 Kruške i jabuke
 20:00 Orangutani - spas u posljednji čas
 21:00 Kraljica, britansko-francusko-talijanski film - Ciklus Oscarovci
 22:45 Crna lista, serija
 23:30 Posuđeni glas, film
 01:00 Noćni glazbeni program

06.20 RTL Danas, (R)
 07.05 Sve u šest, magazin (R)
 07.40 Superknjiga
 08.10 Superknjig
 08.50 Ruža vjetрова, serija
 10.00 Pet na pet, kviz (R)
 11.10 Naša mala klinika, (R)
 12.05 Šaljivi kućni video, (R)
 12.35 Ludi Guinnessovi rekordi, (R)
 13.00 Lovci na nekretnine
 14.00 Kućice iz snova
 14.25 Andrija i AnĐelka - (R)
 15.35 Ranjena ljubav, serija (R)
 16.30 RTL Vijesti
 17.00 Najbolji ninja ratnici
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.25 Pet na pet, kviz
 20.00 Šaljivi kućni video
 20.40 Ludi Guinnessovi rekordi, zabavna emisija
 21.00 Andrija i AnĐelka
 21.40 Andrija i AnĐelka
 22.15 RTL Direkt
 22.50 Prava žena, serija
 23.40 Kronike zločina, serija
 00.35 CSI, serija
 01.25 Astro show
 02.25 RTL Danas, (R)

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svjetonik* nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatne emisije emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati na Trećem programu Radija Novi Sad.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

HRVATSKE EMISIJE NA TELEVIZIJI YU ECO

Program obuhvaća informativnu petominutnu emisiju *Cro-info vijesti*, koja se prikazuje radnim danima nakon Info bloka ove televizije u premijemom i tri reprizna termina (15.30, 19.15, 22.15, 00.15 sati). Polusatna društveno-politička emisija *Motrišta* emitira se četvrtkom od 22.30 sati, a reprizira ponedjeljkom od 9 sati. *Zlatna škatulja* emisija posvećena tradicijskoj kulturi bačkih Hrvata, emitira se nedjeljom u 10, a reprizira se utorkom u 9.30 sati.

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT1 utorkom od 11.17 sati. Radijski program *Glasa Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelome svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 20.15, koju prenosi i Prvi program Hrvatskoga radija.

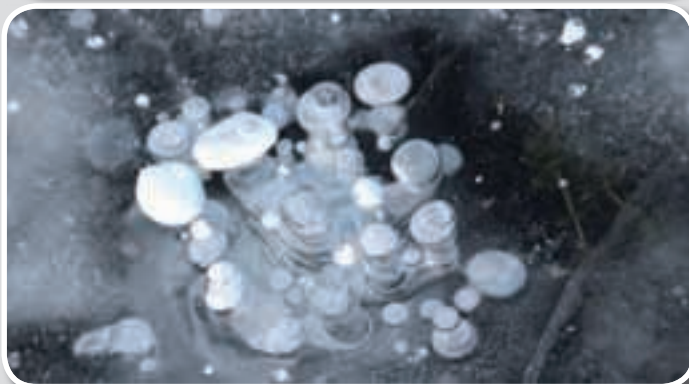
Pomoću nove multimedijske usluge HRTi u stvarnome se vremenu u cijelome svijetu može

gledati i cjelokupni Četvrti program HTV-a. Taj se televizijski program sve više profilira kao program namijenjen međunarodnoj javnosti i Hrvatima izvan Hrvatske.

U NEKO LIKO SLIKA

U SRP Gornje Podunavlje

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Stara sonca

Piše: Branko Ivković

A v čeljadi moja, al smo odmekšali... Sitim se oma mojeg dida Grge, on je uvik kazo da smo mi mekano zakuvani i borme sad vidim koliko je bio u pravu. Jutros sam jedva namirijo to malo josaga, posmrzavala se voda i kod pileža i kod kera, jedva sam otkravijo laboške i istreso led iz nji, vaku ladnoću ja ne pamtim borme. Vamo ozeble me i noge i ruke, o ušima da ni ne divanim. Ne daj Bože da sad idem u škulu pa da me kaki učo samo zvrne otpale bi, a kamol da dobro zavrne ko kadgod. Veli mi Periša kroz smi da je to zato što imadem velike uši kugod blatobrani od karuca, al on uvik imade spremi divan kad triba kast štogod glupavo. A kadgod... Ta sve je bilo bolje kadgod pa nemarim nek divani ko šta oće. Lipo se upregli konji u sonca, metla opaklija priko sicova pa se još i zamotalo u nju i nema zime. Išlo se borme u goste po rodbini sve snig leti ispod kopita. Sad nismo vridni otić ni do komšiluka, samo kunjamo kugod ušljiv pilež – te nam fali ovo te ono. Limuzine neće da upalidu, zamrzle se, a kadgod borme sićam se didinoj Pajši i Bandinu nikad nije smrzo antifriz. Dida upregne i naprid. Baš sam niki dan bijo na starim salašu, nako da me mine želja i med ruševinom našo stara didina sonca. Nisu i maknili ovi skupljači sekundarni sirovina, ne tribaje ni njima kad nemade na njima ama baš ništa gvožđa, još su i klinovi od dobrog suvog drača. Na nji već skroz legla građa od stare šupe, al još se nisu satrla. Bilo mi žao, da je salaš pripo meni, a ne rodbini, ja borme ne bi davo da se tako sve poruši i propadne. Ko danas se sićam, a bilo je to prija bar po vika, kad je dida išo po dračinjaku i biro drač da je od vitra nakrivljen pri zemlji. Onda ga lipo izvadijo iz panja, makljom oteso prvo koru s njeg, laktom izmirijo duljinu koliko će bit saonik i tamo otpilo prikrom pilom. Kad je to bilo gotovo, našo zaglavke i lipo rascipijo napolak tako da obodve pole budu zavrnuti na gori. E onda i zavalijo u korlat koji misec na konzerviranje. Tek na drugu jesen se izvadile i sušile i spremne za pravljaju. Mislite da je nosijo kod bognara jal kolara? Ajak, sve je to on znao sam, od alata imo samo furganč, maklju za tesanje, staru istrošenu dlitu i sikiricu vancagu u livo oštrenu. Krojio, tesu, bušijo jame, metijo grdice i pajante, daske i sicove, nasiko pruća na dolu i oplevo lotra i šarage i gotova sonca. A mi sad vaka limuzina, naki proizvođač pa onda kreditina što te guši pet, šest godina, a toliko ti traja i limuzina pa dis bijo? Nigdi. Štas radijo? Ništa. Uvik tužan i uvik dužan. Hu, izem ti modu! Ko se smi kladit da su oni više obašli svita i prišli neg mi sad s ovim našim rdavim stranskim otpadom, jel ako platimo ratu opcigujemo platu pa nemamo za gorivo, ako ne platimo uzmu nam limuzinu u lizing, kako god okreneš izližedu nam buđelar. A jeto čeljadi didina sonca i sad ispravna samo bi pruće tribalo obnovit, i pitam vas šta je više vridilo, ono onda jal ovo sad... Jevo opet me zub počo kljuvat, ajd zbogom.

BAČ IVIN ŠTODIR

Ni bilo sokoćala al bilo reda

Svi sveci prošli, a zima stegla. Bač Ive se ne mili it nigdi, jedino u dvor naranit i na drnjak pripravit i nadonašat ogriva. Ponese i testeru i sikiricu, pa se malo i razmaše, al ne puno. Ne smije ni to. I to mu zabranila doktorica. Veli srce oslabilo, ne triba ga baš toliko opterećivat. Napripravljio koliko mislijo da će za taj dan tribat, ni se ni oznojijo, pa pounašo u kujnu u veliki sanduk, potli iz sanduka uzimlje i nosi nutra ka triba i tamo potpalit. Sitijo se i da potli Marina mora na kontrolu ko njegove doktorice, al oma ka projdu i naši i njevi Božići i Nove godine triba zakazat koji dan da dojde. Ko da nemu kalendare, pa se zakazat ni moglo ka je prošli put bijo na kontrole. Sijo za telefon i sto zvat, tamo ko nji zvoni pa zvoni, al se niko ne javlja. Navalijo ko gladni na nužnik, vada već prošlo po sata ka se javila nikaka žencka. Reko je šta bi tijo, ona mu samo procvrkutala da više ne mož zakazivat tako, neg mora otit ko njegove selcke doktorice, pa će zakazat ona priko sokoćala. Ni stigo više ništa ni pitat, ona samo rekla doviđenja i oz telefona se čulo bip bip. Šta će ka je tako, uzo legetimaciju, pa u njevu abolantu. Al kanda ga to jutro baš ni tilo, ka je prido legetimaciju, sestra veli isteklo mu ociguranje još pri dvi ipo godine. Džaba on njoje tolmači da to ni moguće, bijo godinu dana unatrag i u bolnice i na vraganajst kontrola i nauzimo se medecina i sve bilo kako triba, a sad odjedamput ne valja, nema ociguranja. Veli ona, evo, na socijalnomu u naše varoši pokaziva vako. Tolmači on njoje da ni ociguran u njeve varoši, neg u komšijcke. Bili dobri, pa ona probala zvat priko telefona ne, al ni za Boga ji ne mož dobit, skoro sat vrimenta. Vada piju kafu jal fruštukuju. Ne volju oni radit oma šćim dojdu na posov. Prvo popiju kafu i ljucki se izdivanu, svašta se znade izdešavat priko noći. Ako se malo dužje divanu, oma se i ogladni, pa se sastavu kafa i fruštuk u jedno i onda se stane radit istom o deset-pola jedanajst. Do podne se baš umoru, pa onda ope na po sata-sat napenderić metnu kartončić na kojemu natrukovano pauza. Ni jim ni malo briga koliko svita čeka. Velu, ako ne dojdu na red danas, dojće sutra. Tako se vada navadili svi u državni službi. Može jim se, jal noga što bi ji tribo tirat u red nikada nema, vazdan se vucara po nikaki terena i koferencija, jal partijcki, jal stručni. Jedino niko ne zna kaka jim struka, ka se diplome danas možu kupit na svakomu pijacu. Zna se jedino koja jim partija. Bili u vraganajst, al uvik u ne koja vlada. Ka se sestre javili na telefon, za dram se sve rastolmačilo samo po sebe. Bač Iva prijavit tamo, al se to ne pokaziva u njeve abolante, jal socijalno u njeve i socijalno u komšijcke varoši nisu umrežiti u sokoćala. Sestra oma to ispravila. Još mu veli da se o Nove godine mora zakazat i ko njeve doktorice u abolante. Bač Iva samo isklitijo u nju i sto zivat ko terpeš na suvomu. Ni zno šta bi reko, jedino se sitijo da u ne velike države ni bilo sokoćala, al bilo reda.

Piše: Ivan Andrašić

MISLI POZNATIH

- **Einstein:** Ako činjenice ne odgovaraju teoriji, promijenite činjenice.
- **Shakespeare:** Svijet je pozornica, ali su uloge u komadu loše podijeljene.
- **Poincare:** Istina je priča od koristi.

KVIZ

Profesor Baltazar

Koje godine i gdje je nastala animirana serija u kojoj je glavni lik profesor Baltazar?

Što je po zanimanju profesor Baltazar?

Koliko je ukupno snimljeno epizoda o njegovim avanturama?

Tko je autor crtane serije o profesoru Baltazaru?

Tko su još bili članovi Zagrebačke škole animiranog filma?

Koje godine je nastavljen rad na ovom popularnom crtiću?

1967. godine u Zagrebu.
Izumitelj:
59 u trajanju od 5 do 10 minuta.
Zlatko Grčić iz Zagrebačke škole animiranog filma.
Ante Zaniinović, Pavao Štalter, Boris Kolar, Molan Blažeković, Zlatko Bourek
i još dvadesetak članova ove ekipe.
2005. godine.

FOTO KUTAK

Mašćom kruva. A što drugo?

VICEVI

Na satu biologije učiteljica pita malog Pericu:

- Nabroj nam pet šumskih životinja.
- Zec, lisica, vuk... i dva medvjeda.
- Kako smiješ reći sestri da je glupa. Odmah joj se ispričaj, prekori mater Ivicu.
- Oprosti seko, žao mi je što si glupa, poslušno odgovori Ivica.

MALI OGLASI

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com
Prodaje se trosoban stan od 73 m ² , dvije terase, renoviran, prijevod od Hrvatskog konzulata u naselju Tokio. Ima kablovsku, CG,... Cijena 45.000 eura. Tel.: 069 2052608.
Prodaje se dvosoban stan (51 m ² + teras) s odličnim rasporedom prostora na Proizivci. Stan se redovito održava i sačuvan je. Ima klimu, kablovsku i daljinsko grijanje. Cijena 28.000 eura (nije fiksno). Tel.: 064 2498244.
Izdajem (od 1. 9.) 2-soban namješten stan (3 kreveta+pomoćni ležaj, plinsko grijanje, blizina tramvaja) u Zagrebu, Folnegovićevo naselje. Cijena: 250 eura. Tel.: 063 8820654, 065 6081194. +385 92 1770196.
Hitno prodajem mali moto-kultivator, marke VALPADANO s frezerom, 10 KS. Tel.: 062 86 87964.
Potrebni radnici za rad u novoj tvornici u Slovačkoj. Tel.: 064 4109369
Prodajem veći 1 S, integralova zgrada, parketiran, s malim barom, IV. kat, 2 lifta, podrum, cg, adsl, kds tv i interfon. Tel.: 062 8900458.
Prodaje se apartman od 36 m ² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.
Prodaje se muška kožna jakna vel: 56 braon boje, nova. Tel.: 064 4618006.
Prodajem perjani jastuk 80x120 s odgovarajućom novom ručno šivanom salvetskom krevetnom (dvije navlake za jastuk i dvije navlake za jorgan). Cijena po dogovoru. Tel.: 060 5402733.
Prodajem trodijelni orman – mahagonij, regal iz četiri dijela, dva garderobna i dvije vitrine, kauč, fotelju i dva taburea. Tel.: 024 4561752, 064 3051513.

Prodajem stroj šivanje marke Bagat s ormančićem, visoki sjaj, orahovina. Tel.: 069 2887213.
Prodajem ručno štrikači stroj Empisal skoro nov – stolni. Katarina Turkal. 025 5742 136.
Prodajem poslovni prostor u centru grada cca, 350 m ² na tri nivoa. Inf. 069 2887213.
Izdajem garsonjeru u Zemunu. Povoljno za dva đaka ili studenta. Lokacija Zemun Tel.: 011 3077036.
Prodaje se drvena vaga s tegovima, ojačana željezom. Mjeri do 500 kg. U Subotici. Tel.: 064 3910112.
Tročlana obitelj prima na dvorbu stare osobe za mirovinu ili nekretninu. Tel.: 062 1941729.
U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.
Starija kuća (4 sobe, ručao, 2 kupao, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupao) se prodaje ili mijenja za Zagreb (stan ili kuća) – centar. Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.
Izdajem stan na Srednjacima, Zagreb, 25m ² , topla voda, centralno grijanje, interfon. Tel.: 063 596840 i 024 547204.
Uzimam zemlju u zakup, Klisa, Stari i Novi Žednik, Mala Bosna, Subotica. Plaćam 12 metar po jutru. Tel.: 064 305 14 88
MAKARSKA: Iznajmljujem sobe s balkonom, kupatom, hladnjakom, kao i upotreba kuhinje za ljeto 2016. god. Cijena povoljna. Tel.: 060 6331910.
Povoljno prodajem protočni bojler sa 4 grejača od 24 kilovata i limene radijatore s 200 rebara različitih dimenzija. Tel.: 062 8687964.
Prodaje se veći i manji (skoro nekorišten) trajno žareći štednjak. Tel.: 024 528682.

Izdajem apartman Silver u Zadru za 2 (+1) osobe s opremljenom kuhinjom i kupaoicom, klimatiziran, TV, Wi-fi. Na raspolaganju je vrt sa sjedećom garniturom i roštiljem. Osiguran parking. Mogućnost dodatnog ležaja ili kunic. Udaljeno 5 min autom od plaže (Borik) te 10 min od centra grada. U neposrednoj blizini nalazi se nekoliko većih shopping centara. Cijena apartmana iznosi 40 eura/dan. Kontakt HR: Juraj 00385955110573, e-mail: phohnjec.ph@gmail.com, Kontakt SRB: Andrej 0641583637

Potrebno udomljavanje 3 mace na jednu godinu – sterilizirane, cijepljene. Potreban ambijent kuća s dvorištem, može i u Zemunu. Želim biti u kontaktu s osobama koje mi žele pomoći u ovome. Tel.: 065 2672086 Rupić.

Prodaje se kuća u Bačkom Bregu na 11 ari placa, održavana s nusprostorijama, uknjižena, bez tereta. Tel.: 064 1535064, 025 809156.

Naprodaj IMT sijačica za žito 23 reda i OLT sijačica GAMA-18 s lulama širine 2,25 m, sadilica za kukuruz OLT sa 4 reda, dvobrazni plug LEOPARD 12 coli u vrlo dobrom stanju i prikolica čutaka. Tel.: 532-570 ili 528-682.

PRODAJEM sitno radene neuramljene vilerove goblene: Dan-noć i Monaliza, kao i kompletan materijal za Pastirsku idilu. Tel.: 024-730-270 ili 063-713-1828.

Izdajem garsonjeru 23 m² – novogradnja u centru Subotice, kod katedrale. Slobodno za useljenje. Soba, kuhinja, kupao. Namještena stvarima i priključcima. Mala režija. Cijena 80 € + depozit. Tel.: 754-650 ili 064 2015689.

Prodajem crjevanu kaljavu peć, braon boje 136/82 cm i šivači stroj bagat *singericu*. Tel.: 024 4527499, mob.: 064 1839591.

Tražim kupca za vikendicu u Vrboskoj, otok Hvar, prizemnica pod pločom, 52 m², suvlasništvo parcele 500 m² prilaznog puta 105 m². Papiri uredni. Cijena: 65.000 eura. Tel./viber: 063 7139337, e-mail: meridian12@gmail.com.

Ozbiljna žena 50-tih godina primila bih na dvorbu stariju osobu za plaću. Može i u Hrvatskoj. Tel.: 064 0730793.

Ozbiljna žena, Hrvatica 50 godina želi upoznati muškarca do 65 godina. Može i iz Hrvatske. Samo ozbiljni. Tel.: 064 0730793.

 Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

 HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel.: 024/556-898 ili 555-589.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* VAŽI DO 20. 1. 2017.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

AKCIJA!

SG

internat

već od
649 din

TIPPNET
SUBOTICA
KARADORDEV PUT 2
TEL: 024/555765
WWW.TIPPNET.RS

POGLED S TRIBINA

Buđenje

Prošli su blagdani i vrijeme odmora za mnoge sportaše. Nogometaši započinju prvi dio zimskih priprema, ali ih izuzetno hladno vrijeme tjera na put u toplije krajeve. *Dinamo* će umjesto u Međugorje put Rovinja, Riječani će prvo trenirati doma, a potom slijedi selidba u Portugal. Tko će se bolje pripremiti vidjet ćemo već u prvim kolima nastavka prvenstva 1. HNL, ukome nas očekuje izuzetno zanimljiva i vjerujemo do samoga kraja, neizvjesna borba za naslov prvaka.

Nogometna reprezentacija, ovoga puta sastavljena isključivo od igrača iz domaćeg šampionata igra u Kini na China Cupu, a kako će svoju priliku iskoristiti domaće snage ostaje nam vidjeti nakon polufinalnog duela protiv Čilea.

Ipak, siječanj je rezerviran za jedan drugi sport i objektivno drugu najpopularniju hrvatsku nacionalnu selekciju. Rukometaši

su otputovali na SP u Francusku, a upravo danas 13. siječnja očekuje ih prvi susret protiv Saudijske Arabije, dok ih u nastavku očekuju dueli protiv Mađarske, Bjelorusije, Čilea i Njemačke. Hoće li novi stari izbornik **Željko Babić** opravdati očekivanja nacije koja je jednostavno navikla na podije i odličja s najvećih rukometnih natjecanja? Vjerujemo i nadamo se da hoće!

Na koncu, moramo se ipak vratiti najvažnijoj sporednoj stvari na svijetu i sportu nad sportovima. Hrvatski nogomet je, uvrštavanjem **Luke Modrića** u UEFA-inu momčad godine (prvi puta u povijesti za jednog hrvatskog nogometaša) dobio još jedno veliko priznanje. Kapetan reprezentacije i nezamjenjivi vezist *Real Madrida* svakako je, svojim igrama, to i zaslužio.

Neka tako bude i dalje...

D. P.

KOŠARKA

Cedevita bolja od Zadra

Aktuelni hrvatski prvak *Cedevita* svladala je devetoplasirani *Zadar* (94:80) i s novom gostujućom pobjedom potvrdila treću poziciju na tablici Regionalne košarkaške lige. *Cibona* je na domaćem parketu bila bolja od *MZT Skoplja* (87:79) i nalazi se na četvrtom mjestu.

RUKOMET

Svjetsko prvenstvo u Francuskoj

Hrvatska muška rukometna reprezentacija u petak, 13. siječnja od 20.45 sati susretom protiv Saudijske Arabije započinje nastup na Svjetskom prvenstvu u Francuskoj. Izbornik **Željko Babić** objavio je popis igrača na koje računa u borbi za još jedno odličje: vratari: **Ivan Stevanović**, **Filip Ivić**, **Ivan Pešić**, lijeva krila: **Manuel Štrlek**, **Lovro Mihić**, desna krila: **Zlatko Horvat**, **Josip Božić-Pavletić**, srednji vanjski: **Domagoj Duvnjak**, **Luka Cindrić**, **Lovro Jotić**, lijevi vanjski: **Marko Mamić**, **Stipe Mandalinić**, **Jakov Gojun**, desni vanjski: **Luka Šebetić**, **Luka Stepančić** pivoti: **Željko Musa**, **Tin Kontrec**.

TENIS

Konjuh zaustavljena u finalu

Talentirana hrvatska tenisačica, 19-godišnja **Ana Konjuh**, poražena je od Amerikanke **Davis** (6:3, 6:1) u finalu WTA turnira u Aucklandu (Novi Zeland). Odličnim početkom u novoj 2017. godini, mlada Dubrovkinja prvi put je stigla do svjetskog TOP 40 i na najnovijoj ranking ljestvici nalazi se na 36. mjestu.

NOGOMET

Na SP-u 2026 bit će 48 momčadi

Na prijedlog predsjednika FIFA **Giannija Infantina** vijeće krovne institucije svjetskog nogometa donijelo je odluka da se na Svjetskom prvenstvu 2026. godine natječe 48 nacionalnih momčadi koje će biti raspoređene u 16 skupina. U nokaut fazu bi se plasirale dvije najbolje iz svake skupine.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, na temelju članka 25. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br.135/04 i 36/09) objavljuje:

**OBAVIJEST O DONESENOM RJEŠENJU
KOJIM JE DANA SUGLASNOST NA STUDIJ
PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ**

Dana 23. 12. 2016. godine nositelju projekta *TELEKOM SRBIJA* ad Beograd, Takovska br. 2, Izvršna Jedinica Subotica, Prvomajska br. 2-4 je dana suglasnost na Studij o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta: Bazne stanice mobilne telefonije »SUH13/SUU13/SUL13 Bajnatska«, na katastarskoj parceli 10981 KO Donji grad, ulice: Bajnatska br. 40 (46.103275°, 19.713085°).

Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na internet adresi:
http://www.subotica.rs/documents/zivotna_sredina/Resenja/501-330-2016.pdf.

ATLETIKA

Dva odličja

NOVI SAD – Atletsko prvenstvo Vojvodine za mlađe pionire i za mlađe juniore održano je prošlog vikenda u Novom Sadu. Uspješan nastup ostvarila su dva predstavnika Atletskog kluba *Spartak*. Perspektivna **Jovana Vukas** u utrci na 60 metara podijelila je drugo i treće mjesto u kategoriji mlađih juniorki, dok je njen klupski kolega **Matej Temunović** u bacanju kugle zauzeo drugu poziciju i okitio se srebrnom medaljom u konkurenciji mlađih pionira.

ŠAH

Kadetski festival

SUBOTICA – U Domu učenika u Harambašićevoj ulici ovog tjedna igrao se 24. Kadetski festival mladih šahista Vojvodine, koji je trajao sve do danas, 13. siječnja. Ove godine za naslov novog prvaka Vojvodine u osam kategorija dječaka i isto toliko kategorija djevojčica borilo se 106 trenutačno najperspektivnijih mladih šahista iz naše pokrajine, a za neke od njih ovo predstavlja prvo sudjelovanje na jednom većem natjecanju.

NOGOMET

Počele pripreme

SUBOTICA – Nakon nepunih mjesec dana pauze, nogometaši *Spartaka* su u ponedjeljak, 9. siječnja ponovno istrčali na teren.

Šef stručnog štaba **Andrej Černišov** je na Gradskom stadionu u Subotici obavio prvu prozivku igrača, s kojom su, i službeno, započele pripreme za nastavak prvenstvene sezone u Super ligi, koji će uslijediti 18. veljače.

KOŠARKA

Važna pobjeda

SUBOTICA – Košarkaši *Spartaka* zabilježili su protiv *OKK Beograda* (91:75) važnu pobjedu u 12. kolu Prve lige Srbije. Nakon dvanaestog kola Subotičani se nalaze na trećem mjestu s 21 osvojenim bodom. Važnost ove pobjede ogleda se u dodatnoj okolnosti

kako će Subotičani s nova dva boda, najvjerojatnije izboriti plasman na finalni turnir Kupa *Radivoja Koraća*, nakon više od dvije decenije pauze.

MALI NOGOMET

Finale 44. Novogodišnjeg turnira

SUBOTICA – U velikom finalu, koje će se u Gradskoj dvorani sportova igrati naredne nedjelje, 15. siječnja, sastat će se momčadi *Arena*

i *Lampone Meridijan Realimpex*, dok će se za treće mjesto boriti *Česma invest* i *Vila Vesta Leteći Holandainin*.

Rezultati polufinala: *Arena* – *Česma Invest* 3:0, *Lampone Meridijan Realimpex* – *Vila Vesta Leteći Holandainin* 4:3.

NOGOTENIS

Turnir u nogotenisu 2/2

SUBOTICA – U organizaciji Coerver Coaching Srbije, na sportskim terenima u balonu Kutens koji se nalazi u Dudovoj šumi pokraj Gradske dvorane sportova, 13., 14., i 21. siječnja bit će upriličen novogodišnji turnir u nogotenisu 2/2.

»Osim djece, na turnir se mogu prijaviti i rekreativci, amateri, profesionalci, te čak i oni koji nikada nisu igrali nogotenis, a željeli bi se oprobati«, poručuje organizator ovog natjecanja **Renato Pirša**, tehnički direktor *Coerver Coaching Srbije*.

VIKTORIA NIKOLIĆ, IZ SONTE

Najperspektivnija sutkinja

Stručna organizacija nogometnih sudaca nogometnog saveza općine Apatin održala je na samom završetku 2016. tradicionalni godišnji susret članova, Sudačku večer. U nazočnosti skoro svih članova organizacije i gostiju iz Sombora, Bačke Palanke, Kule i Odžaka, sumirani su rezultati rada u prethodnoj godini. Proglašeni su najbolji pojedinci, primljeni novi članovi i uručene diplome i zahvalnice zaslužnim nogometnim radnicima. Za najperspektivnijeg suca proglašena je mlada sutkinja **Viktoria Nikolić** iz Sonte, a od proljetnog dijela prvenstva ova visprema djevojka suditi će utakmice Područne lige Sombor.

U NOGOMETU OD MALIH NOGU

Od malih nogu Nikolić čvrsto korača stazom uspona na nogometnim travnjacima. Nije ju, poput ostalih djevojčica, privlačilo igranje s barbikama, već je vječito s dječacima iz kraja pikala nogometnu loptu. Polaskom u 1. razred OŠ *Ivan Goran Kovačić* upisala se i u Nogometni klub *Dinamo*. Ljubav prema ovom muškom sportu prepoznao je i dodatno joj učvrstio trener **Goran Matić**.

»Osim mene, nogomet je treniralo još nekoliko djevojčica, no, vremenom su odustajale. Ja sam ostala uporna, a roditelji, majka **Jasmina** i otac **Darko**, u početku ne baš oduševljeni mojim često izudaranim potkoljenicama i masnicama, kad su vidjeli da je nogomet jedino ono što me osim škole zanima, podržali su me. Podržavaju me i dalje i vrlo su ponosni na sve moje uspjehe«, kaže Nikolić.

Uspjeha je bilo, nada se da će ih biti još. Pionirsku karijeru u Dinamovoj nogometnoj školi krunisala je izborom i većim brojem uspješnih nastupa u U-15 selekciji Vojvodune. Od vječito nasmiješe-

S jedva navršenih šesnaest godina Nikolić je najperspektivnija mlada sutkinja Nogometnog saveza općine Apatin

»Aktivan sam svjedok i kreator jednog segmenta odrastanja i nogometnog, a sada i sudačkog napretka Viktorije Nikolić. Jako sam ponosan na njezina dosadašnja postignuća. Ovo priznanje sudačke organizacije ni malo me nije iznenadilo, jer ona, čega god se prihvati, radi temeljito i s punom snagom. Volio bih da to prepozna i naše cjelokupno okruženje i da je podrži u radu. Ipak je ona predstavljala naše selo pa i općinu u mjestima koja su nedostupna za naše mališane. Mislim da bi Viktoria trebala biti uzor ne samo djeci već i odaslama i da bismo svi trebali biti ponosni na našu sumještanku«, kaže trener Matić.

ne djevojčice, organizatora napada i golgetera, Viktoria se razvila u dražesnu djevojku, oslonac obrane pokrajinske selekcije i istinsko pojačanje mladih selekcija ŽRK Kikinda. »Trenirala sam redovito, ali i dodatno, jer darovitost sama po sebi nikada nije bila garant napretka, samo uporan rad rezultira uspjehom. Od početka sam sanjala veći klub, poput *Vojvodine* ili *Spartaka*. I trener Matić mi je govorio da sam već prerasla sredinu u kojoj živim i da mi on ne može osigurati uvjete za dalji napredak«,

kaže Viktoria. Kako na selekciji darovitih petnaestogodišnjaka nije prošla iz razloga što je djevojčica, mislila je da se njezin ružičasti svijet srušio. »Danonoćno sam plakala, pala sam u depresiju i to razdoblje sam prošla zahvaljujući strpljenju i razumijevanju roditelja i pruženoj ruci trenera Matića. Govorio mi je da će mi se sav rad i trud isplatiti. Na moju veliku sreću, bio je u pravu. Na okupljanjima pionirki imala sam više uspjeha. Selektirana sam u 18 najboljih, i od tada sam standardna u

U-15 selekciji Vojvodine. Selektor **Mikloš Monoštori** pozvao me je u njegov klub, ŽRK Kikinda, a godinu dana kasnije prešla sam u mlađe selekcije ŽNK Vojvodina. Nažalost, Vojvodina se raspala, pretpostavljam zbog besparice, pa sam sada na »bijelom kruhu«. Dio mojih bivših suigračica prešao je u *Spartak*, dio u Sivic, a ja sam, kako mi se čini u nekom dobrom procjepu pa mi još nije upućen niti jedan poziv za nastavak karijere nogometašice. Najveća mi je želja nastaviti s aktivnim igranjem«, kaže Nikolić.

UPLIV U SUDAČKE VODE

U međuvremenu Nikolić je upisala srednju ekonomsku školu u Somboru, ali je prošla i obuku za nogometne suce. Maksimalnim uspjehom položila je, kako teorijski, tako i praktički dio ispita. Počela je i bila je vrlo uspješna na utakmicama 1. i 2. razreda Međuopćinske nogometne lige Sombor – Apatin – Kula – Odžaci. Prve sudačke korake napravila je u dvorani OŠ *Ivan Goran Kovačić*. Na jednoj humanitarnoj akciji sportaša Sonte nije mogla sudjelovati zbog ozljede koljena, a htjela je pošto poto dati svoj doprinos te se predstavila publici s pištaljkom u ruci. Sudila je utakmice mladih selekcija *Dinamove* nogometne škole. »Možda sam baš tada i zaljubila suđenje. Već sam i uživo gledala kako utakmice međuopćinske i područne lige sude i djevojke pa sam se poželjela upustiti i u taj izazov. Prošla sam obuku, položila ispite, a instruktori su se konstantno o mojim dosadašnjim arbitražama izražavali u superlativima. Ovo priznanje na Sudačkoj večeri snažan mi je poticaj za dalji rad i usavršavanje, a što da ne kažem, imam i snažnu želju za maksimalnim napretkom u sudačkoj organizaciji«, kaže Nikolić.

Ivan Andrašić

